

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 07 – 13 Kasım 2006	Yayımlandığı Tarih 14 Kasım 2006	Sayı 316
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [8.11.2006 Tarih ve 5554 Sayılı Devlet Mezarlığı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun \(R.G. 10 Kasım 2006 – 26342\)](#)
- [İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi Yönetmeliği \(R.G. 11 Kasım 2006 – 26343\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2006/98, K: 2006/75 Sayılı Karar Özeti \(R.G. 7 Kasım 2006 – 26339\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2006/108, K: 2006/77 Sayılı Karar Özeti \(R.G. 7 Kasım 2006 – 26339\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2000/34, K: 2005/91 Sayılı Kararı \(R.G. 8 Kasım 2006 – 26340\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2004/59, K: 2006/7 Sayılı Kararı \(R.G. 9 Kasım 2006 – 26341\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/48, K: 2006/22 Sayılı Karar Özeti \(R.G. 10 Kasım 2006 – 26342\)](#)
- [Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar \(R.G. 9 Kasım 2006 – 26341\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Özata/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Temirkan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ali Rıza Doğan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Aslıhan Gençay/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Abdurrahman Şahin/Türkiye Kararı\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Dizman/Türkiye Davası\)](#)
- [Maliye Bakanlığında Emlak Vergisi Genel Tebliği \(Seri No: 49\) \(R.G. 8 Kasım 2006 – 26340\)](#)
- [Adalet Bakanlığında İlân \(R.G. 10 Kasım 2006 – 26342\)](#)

 [İçindekilere dön](#)

Kanun

**DEVLET MEZARLIĞI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN**

Kanun No. 5554

Kabul Tarihi : 8/11/2006

MADDE 1 – 6/11/1981 tarihli ve 2549 sayılı Devlet Mezarlığı Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu Kanunun amacı; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanları ve Başbakanlar ile Cumhuriyetin kuruluşuna hayat veren Ulu Önder Atatürk'ün en yakın silah arkadaşları olan İstiklal Harbi Komutanları (Kahramanları) için, Ankara'da bir "Devlet Mezarlığı" tesisi ve bunun idame ve muhafazası ile ilgili hususları düzenlemektir."

MADDE 2 – 2549 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1 – Devlet Mezarlığına defnedilecekler hakkında kendisinin vasiyeti veya ailesinin talebi üzerine bu Kanun hükümleri uygulanmayabilir."

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

9/11/2006

[R.G. 10 Kasım 2006 – 26342]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Başbakanlıktan:

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ ULUSAL KOMİTESİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; danışma organı olarak çalışacak ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı amaçları doğrultusunda çalışmalar yapacak İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi'nin oluşumu, işleyişi ve görevleriyle ilgili esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesinin oluşumu, işleyişi ve görevleri ile ilgili esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 2 ve 33 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi

Ulusal Komite

MADDE 4 – (1) İnsan Hakları Üst Kuruluna bağlı olarak İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi oluşturulmuştur.

(2) Ulusal Komite; Başbakanlık, Adalet, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Kültür ve Turizm bakanlıkları ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden birer temsilci, insan hakları alanında faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan altı temsilci ve insan hakları alanında çalışmalarıyla tanınmış beş öğretim üyesinden oluşur.

(3) Bakanlık temsilcileri kurumlarınca, öğretim üyeleri ve temsilci gönderecek gönüllü kuruluşlar İnsan Hakları Üst Kurulunca belirlenir.

(4) Öğretim üyeleri ile gönüllü kuruluş temsilcilerinin görev süresi iki yıldır. Bu süre sonunda yeniden görevlendirilebilirler. Bu fıkraya göre görevlendirilenlerden mazeretsiz olarak üç toplantıya katılmayanlar Komiteden çekilmiş sayılır.

(5) Ulusal Komite, ilk toplantısında kendi içinden iki yıl için bir başkan ve bir başkan vekili seçer. Başkanlık ve başkan vekiliği görevi sona erenler, yeniden seçilebilirler.

Görev

MADDE 5 – (1) İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programının Türkiye’de uygulanabilmesi için eylem planı önerisini hazırlayarak onay için İnsan Hakları Üst Kuruluna sunar. Bu çerçevede yürütülen eğitim çalışmalarını izler, değerlendirmelerini İnsan Hakları Üst Kuruluna bildirir. Ayrıca bu konularda Üst Kurulca verilen diğer görevleri yerine getirir.

İşleyiş

MADDE 6 – (1) Ulusal Komite her ay düzenli olarak, gerektiğinde ise her zaman toplanır.

(2) Ulusal Komitenin sekretarya hizmetleri Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

(3) Ulusal Komite, Üst Kurulun onayını almak şartıyla alt çalışma grupları oluşturabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 7 – (1) 4/6/1998 tarihli ve 23362 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Mevcut üyeler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi üyesi olarak görev yapanlar, başka bir işleme gerek kalmaksızın İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi üyesi sıfatını kazanırlar. Bunların üyelik sürelerinin başlangıç tarihi olarak İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi üyeliklerine atandıkları tarih esas alınır.

Yürürlük

MADDE 8 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini insan hakları ile ilgili konularda görevli Bakan yürütür.

[R.G. 11 Kasım 2006 – 26343]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2006/98

Karar Sayısı : 2006/75

Karar Günü : 29.6.2006

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 2. Vergi Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 27.10.1999 günlü, 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 198. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, “69 uncu madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yapılan

kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunludur” biçimindeki birinci paragrafının, Anayasa’nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

I - OLAY

TIR karnesi sahibince ödenmesi gereken, ancak tahsili mümkün olmayan gümrük vergi ve resimlerinin, “TIR Karneleri Himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Gümrük Sözleşmesi” gereğince kefil kuruluş olarak Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nden tahsili için düzenlenen ödeme emrinin iptaline ilişkin davada, itiraz konusu kuralın Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü özetle şöyledir:

“ ...

Vergi alacağının tahsilini sağlamak amacıyla ödeme emri düzenlenebilmesi için verginin ilgili kanununda gösterilen süre içinde diğer ifade ile vadesinde ödenmemesi gerekir. İncelenen uyuşmazlık da, ödenmeyen gümrük vergisinin tahsilini sağlamak amacıyla düzenlenmiş olan ödeme emrine ilişkin bulunduğundan, ödeme emri düzenlenmesi için 4458 sayılı Yasa’nın 198. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen 10 günlük vade süresinde verginin ödenmemiş olmasının gerektiği, bu bağlamda da, 4458 sayılı Yasa’nın 198. maddesinin birinci fıkrası hükmünün olayda uygulanması gerekli hüküm olduğu açık bulunmaktadır.

...

4458 sayılı Yasa’da tahakkuk ettirilen vergilere karşı vergi mahkemesinde dava açılması için özel bir süreye yer verilmemiş olduğundan gümrük vergisi mükellefleri içinde 2577 sayılı Yasa’da öngörülen 30 günlük genel dava açma süresi geçerli bulunmaktadır. Gümrük idaresince tahakkuk ettirilip, tebliğ edilen gümrük vergisinin yükümlüsü, 4458 sayılı Yasa’nın 198. maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca 10 gün içinde bu vergiyi ödemesi veya 30 gün içinde bu verginin terkinin için vergi mahkemesinde dava açması gerekmektedir. Bu durumda, gümrük vergisi yükümlüsünün dava açma hakkını gerekli düzeltme ve itiraz başvurularının sonuçlanmasından sonra, 30 günlük süre içerisinde kullanmak istemesi halinde daha düzeltme talebi neticelenmeden ve itiraz hakkını kullanmadan önce adına tahakkuk ettirilen vergiyi ilk 10 günlük sürede ödemesi gerekir.

Aksi halde 4458 sayılı Yasa’nın anılan hükmü uyarınca vergi süresince ödenmediğinden kesinleşecek ve gümrük idaresi 6183 sayılı Yasa uyarınca takibe geçebilecektir. Bu durumda da gümrük vergisi yükümlüleri yönünden hak arama hürriyetini kısıtladığı açık bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin hukuk devletinde bulunması gereken ilkeler konusunda yaptığı tanımlamaya ilişkin yukarıda yer verilen kararında; her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan ... gibi hukuk devletinde olmazsa olmaz ilkeler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Gerçekten de, yargı denetimine açık her eylem ve işlemin hukuk devleti ilkeleri bağlamında hukuka uygun olup olmadıkları yönünden yargı denetiminden geçirilmesi için tanınan dava açma hakkının kullanılması için getirilen kısıtlamaların hukuk devleti ilkesini zedelememesi gerekir.

Hukuk devleti ilkesinin birinci koşul olarak kabul edildiği yargı düzenlerinde kişiler işin ayrı yargılama sistemlerinin uygulanması gerektiği kabul edilemez. Adli, idari, askeri yargı düzenlerinin herhangi birinde yapılacak yargılamada izlenecek yöntemin herkes için aynı olması gerekir.

Vergi, resim ve harç gibi mali yükümlülüklerin her biri farklı özelliklere sahip iseler de, diğer vergi mükellefleri ile gümrük vergisi mükelleflerinin, mükellef olma, kendilerinden tahsil edilmesi gereken mali yükümlülüklerin kamu gücüne dayanılarak alınması ve aynı yargı mercilerinde davacı olarak haklarını arayabilmeleri bakımından aynı hukuksal durumda oldukları kuşkusuzdur.

4458 sayılı Yasa'nın 198. maddesinin birinci fıkrasında, 213 sayılı Yasa'nın 112. maddesinde yer alan 30 günlük ödeme süresinden farklı olarak 10 günlük bir ödene süresi öngörölmüş olması, dava açma süresi yönünden aynı hükme tabi olan 213 sayılı Yasa kapsamında bulunan vergilerin yükümlüleri ile gümrük vergisi yükümlüsü arasında farklılık doğmasına yol açtığından adaletli bir hukuk düzenine tamamıyla aykırıdır.

...

Genel olarak verginin beyanı, tarh, tahakkuk ve vergi mahkemelerinde dava açma usulü ile ilgili kurallar 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda, tahsile ilişkin kurallar ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yer almıştır. Gümrük vergi ve cezaları konusunda ise verginin beyanı, hesaplanması, tahakkuku, gümrük idaresine itiraz ve dava açılması ile ilgili kurallar 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nda düzenlenmiş, gümrük vergi ve cezalarının tahsilat usulü de 6183 sayılı Yasa'da belirtilmiştir.

...

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 8. maddesinin birinci fıkrasında "Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzelkişidir." denilerek mükellefin tanımı yapılmış, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3. maddesinin 11 numaralı fıkrasında da "yükümlü" deyiminin "gümrük yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumlu bütün kişileri" ifade edeceği belirtilmiştir.

Vergi, resim ve harç gibi mali yükümlülüklerin her bira farklı özelliklere sahip iseler de, diğer vergi mükellefleri ile gümrük vergisi mükelleflerinin, mükellef olma, kendilerinden tahsil edilmesi gereken mali yükümlülüklerin kamu gücüne dayanılarak alınması ve aynı yargı mercilerinden davacı olarak haklarını arayabilmeleri bakımından aynı hukuksal durumda oldukları kuşkusuzdur.

Bu bağlamda, adlarına tarh ve tahakkuk ettirilen vergilere karşı dava açma hakkının ve buna bağlı olarak dava açma süresinin kullanımı yönünden aynı hukuksal durumda olan gümrük vergisi yükümlüleri ile diğer vergilerin yükümlülerinin özel kanunda getirilen 10 günlük ödeme süresi nedeniyle, arasında hukuki eşitlik bulunması gerekirken vergi mahkemesinde davacı konumunda olma yönünden hukuken geçerli olabilecek bir sebep bulunmamaksızın iki mükellef grubu arasında farklılık yaratılmıştır.

...

Gümrük idaresince eksik ve hiç ödenmediği belirlenen gümrük vergisinin tebliğinden itibaren 10 gün içinde ödenmesi zorunluluğu ve buna bağlı olarak vadesinde ödenmeyen verginin kesinleşecek olması nedeniyle adına tahakkuk ettirilen gümrük vergisine karşı 30 gün içinde dava açabilme hakkı bulunan gümrük vergisi yükümlüsünün verginin kesinleşmemesi için ya dava açma hakkının Yasa'da belirlenen ödeme süresi olan 10 gün içinde kullanması ya da 10. günden sonra dava açma hakkını kullanmak istiyor ise verginin kesinleşmemesi için ödedikten sonra dava açması gerekmektedir.

Hak arama hürriyetine getirilen bu sınırlamanın da 36. maddenin hükümlerine aykırı olduğu sonucuna varılmaktadır.

...

Yasakoyucu tarafından kabul edilerek yasa haline gelen metinlerin ekonomik uyumu gerçekleştirmesi yanında evrensel hukuk kuralları ile birlikte Anayasa'ya uygun düzenlenmelidir. Normlar hiyerarşisi bakımından üst norm olan Anayasa'ya aykırı olan alt normun hukuk alanında varlığını devam ettirmemesi gerekir.

Nitekim, yeni getirilen yasal düzenlemelerin Anayasa'nın diğer maddelerine uygunluğu ile birlikte, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınmış olan adil yargılama hakkının metne dahil edilmesi gerekçesiyle 4709 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile Anayasa'nın 36. maddesine eklenen adil yargılanma hakkına da uygun bir düzenleme olmalıdır.

Adil yargılanma hakkı 3.10.2001 tarihinde Anayasamızda yer almışsa da, batı hukuk sistemlerinin yıllardan beri vazgeçemeyeceği temel haklar arasında yer almaktadır. Hukuk devleti ilkesi bireylerin temel haklarının korunması konusunda gösterilen başarı oranında gerçekleşmektedir. Günümüzde Anayasalarda haklar alanının ayrıntılı olarak düzenlenmesi şeklinde, ya da böyle bir düzenleme yoksa Anayasa Mahkemesi'nin hukuk devleti ve demokrasi kavramları konusunda yaptıkları yorumlar yoluyla bu koruma gerçekleştirilmektedir.

Anayasamızın 36., 38., 125., 138. ve 142. maddelerinde adil yargılama hakkının içerdiği pek çok ilke veya hak yer almasına rağmen 2001 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile adil yargılanma hakkı Türkiye'de de Anayasa'nın bir parçası haline gelmiştir.

Adil yargılanma hakkı Türkiye'nin de tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde tanımlanmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; adil yargılanma hakkının demokratik bir toplumda öne çıkan yerinin, bu alandaki denetim açısından Mahkeme'yi, dava konusu usulün gerçeklerini incelemeye sevketmesi olduğunu belirtmiştir.

Adil yargılanma hakkı kapsamında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında bir çok hak ve ilkede güvence altına alınmıştır. Bunlardan birisi de hakkaniyete uygun yargılanma hakkıdır. Burada önemli olan yargılama faaliyetinin tüm işlemlerinin bir bütün olarak hakkaniyete uygun olarak yapılıp yapılmamasıdır.

İtiraz konusu kurulla vergi mahkemesinde davacı konumunda olan gümrük vergisi yükümlüleri ile diğer vergiler yükümlüleri arasında dava açma süresinin kullanımı yönünden doğan farklılığın Anayasa'nın 36. maddesinde 2001 yılında yapılan değişiklikle getirilen "adil yargılanma hakkına" aykırı olduğu kanaatine varılmıştır."

.....

V - SONUÇ

27.10.1999 günlü, 4458 sayılı "Gümrük Kanunu"nun 198. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "69 uncu madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunludur" biçimindeki birinci paragrafının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu paragrafta ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 29.6.2006 gününde karar verildi.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2006/108

Karar Sayısı : 2006/77

Karar Günü : 17.7.2006

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İzmir 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 29.6.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3.7.2003 günlü, 4916 sayılı Yasa ile değiştirilen 5. maddesinin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının, Anayasa'nın 2., 10. ve 57. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

I - OLAY

Hazineye ait taşınmazın, Maliye Bakanlığı tarafından genel hükümlere ve Devlet İhale Kanunu'na dayanılarak satışına ilişkin ihalenin iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması için başvurmuştur.

II - İTİRAZ VE YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İzmir 1. İdare Mahkemesi'nce, Gaffar Uralkaya vekili Av. Cezmi Peker tarafından İzmir, Konak İlçesi, Göztepe mahallesi 6443 ada, 8 parselde Maliye Hazinesi adına kayıtlı taşınmazın genel hükümlere göre satışına ilişkin 8.11.2005 tarihli ihalenin iptali istemiyle İzmir Defterdarlığı Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'na karşı açılan davada, uyuşmazlığa esas alınan 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5. maddesinin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının Anayasa'ya aykırı olduğu düşünüldüğünden 2949 sayılı Yasa'nın 28/1. maddesi uyarınca dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Bakılan davanın, İzmir, Konak İlçesi, Göztepe mahallesi 6443 ada, 8 parselde Maliye Hazinesi adına kayıtlı taşınmazın genel hükümlere göre satışına ilişkin 8.11.2005 tarihli ihalenin; davacının sözü edilen taşınmaz üzerinde gecekondusu bulunduğu, bu nedenle, ihalenin kendisine bildirilmesi gerekirken, bu hususta tebligat yapılmadığı iddialarıyla, iptali istemiyle açıldığı, dosyada bulunan bilgi ve belgelerden, dava konusu taşınmazın 4706 sayılı Yasanın değişik 5. maddesinin 6. ve devamı fıkraları gereğince yapı sahibine satılmak üzere Konak Belediyesine devri için ilgili belediye ile davalı idare arasında yazışmalara konu olduğu, ancak devir işlemi yapılmadan davalı idarece genel hükümlere göre satışı için 8.11.2005 tarihinde ihaleye çıkarıldığı, üzerinde 31.12.2000 tarihinden önce yapıldığı iddia edilen gecekondusu bulunan davacıya ise ihalenin bildirilmediği anlaşılmaktadır.

Davanın yukarıda özetlenen konusu ile davacının iddiaları ve istemi dikkate alındığında, uyuşmazlığın 4706 sayılı Yasanın 5. maddesi hükmü dikkate alınarak çözümlenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu'nun 5. maddesinin altıncı fıkrasında "Belediye ve mücavir alan sınırları içinde olup Bakanlıkça tespit edilecek alanlarda bulunan, Hazineye ait taşınmazlardan, 31.12.2000 tarihinden önce üzerinde yapılanma olanlar; öncelikle yapı sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerine satılmak ya da genel hükümlere göre değerlendirilmek üzere ilgili belediyelere bedelsiz olarak devredilir. Bu şekilde devredilen taşınmazlar, haczedilemez ve üzerinde üçüncü kişiler lehine herhangi bir sınırlı ayni hak tesis edilemez. Bu taşınmazlar belediyelerce öncelikle talepleri üzerine yapı

sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerine, rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu suretle yapılacak satışlarda satış bedeli, en az dörtte biri peşin ödenmek üzere üç yıla kadar taksitlendirilebilir. Taksit tutarlarına kanuni faiz oranının yarısı uygulanır. Taksitle satışa esas bedel ile taksit süresi ve sayısını belirlemeye belediyeler yetkilidir.” hükmü; yedinci fıkrasında “Bu taşınmazlardan gerekli olanlar için öncelikle imar planları veya imar uygulaması yapılır. Belediyelerce imar planı ve/veya imar uygulaması yapılmadan kadastral parsel üzerinden yapılan satışlarda, düzenleme ortaklık paylarına ilave olarak, satışı yapılan arazinin düzenlemeden önceki yüzölçümünün %20’sinin, satış bedelinden aynı oranda kaydıyla eğitim ve sağlık tesisleri ile diğer resmi tesis alanları için ayrılabilmesine ve bu amaçla ayrılan alanların bedelsiz ve müstakil parsel şeklinde Hazine adına resen tescil edilemesine dair tapu kütüğüne şerh konulur.” hükmü yer almış; aynı maddenin sekizinci fıkrasında da yapılacak yazılı tebligat tarihinden itibaren altı ay içinde satın alınma talebinde bulunulmayan veya üzerinde yapılanma olmayan ve bu madde kapsamında devredilen taşınmazların genel hükümlere göre belediyece satılabileceği belirtilmiştir.

TC Anayasası’nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin, adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış; “Kanun Önünde Eşitlik” başlığını taşıyan 10. maddesinde herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı, Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları belirtilmek suretiyle, hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine yer verilmiş; 57. maddesinde de Devletin, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alacağı hükme bağlanmıştır.

4706 sayılı Yasanın 5. maddesinde yer alan yukarıda yazılı hükümler ile 31.12.2000 tarihinden önce Hazineye ait taşınmazlar üzerinde hiçbir haklı ve yasal gerekçeye dayanmadan, başka bir anlatımla füzuli işgal olarak işgal ettiği Hazine arazisi üzerinde imar mevzuatına aykırı olarak ruhsatsız yapı yapan yapı sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerine, Hazineye ait taşınmazların satışı sırasında öncelik tanınmış olmakla, bu yola başvurmayan, diğer bir anlatımla devletin koyduğu kuralları ve yasaları dikkate alarak, Hazineye ait taşınmazları işgal etmeyen, ancak bu taşınmazların satışından yararlanmak isteyen kişi ya da kuruluşlara karşı yasa önünde eşitlik ilkesinin zedelenmesi sonucu ortaya çıktığı gibi, üzerinde ruhsatsız yapı bulunan bu taşınmazlar için imar planları veya imar uygulaması yapılarak, bir anlamda bu yapıların yasal duruma getirilmesi ve sahiplerine Hazine taşınmazlarının satışında öncelik hakkı tanınmasının da yine yasalara uygun davranarak imar mevzuatına aykırı, ruhsatsız yapı yapmayan kişiler yönünden haksız ve adaletsiz bir durum yaratacağı ve bu kişilerin, hukuk devletine ve adalet anlayışına olan inanç ve güvenlerinin kırılmasına neden olacağı açıktır.

Diğer yandan, Hazine arazisi üzerine yapılan izinsiz yapıların ruhsatsız olduğu dikkate alındığında, imar mevzuatına uygun olmayan yapıların, yapı sahiplerine, diğer vatandaşların aleyhine ve hukuka aykırı olarak yasal bir hak kazandırmasının yanında, imar planları dikkate alınmadan, imar mevzuatına aykırı, plansız ve kontrolsüz bir yapılaşmanın, Devletin, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alacağı yolundaki Anayasanın 57. maddesine de aykırılık içerdiği sonucuna varılmıştır. Bu durumda, Hazineye ait taşınmazların satışından, hiçbir öznel ayırım yapılmaksızın ve yasal dayanağı olmadan hiçbir kişiye öncelik tanınmaksızın, yasa önünde eşitlik ilkesinin gereği olarak tüm kişi ve kuruluşların yararlandırılmaları gerekirken, bu taşınmazlarda 31.12.2000 tarihinden önce yapı yapanlara öncelik tanıyan ve bu suretle imar mevzuatına aykırı olarak ruhsatsız yapılmış yapılara da bir anlamda yasallık kazandıran 4706 sayılı Yasanın 5. maddesinin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının TC Anayasasının 2., 10. ve 57. maddelerine aykırılık içerdiği sonucuna varılmıştır.


Açıklanan nedenlerle, Anayasa’nın 152. maddesi ve 2949 sayılı Yasanın 28/1. maddesi uyarınca, Mahkememizce bakılmakta olan dava sebebiyle uygulanacak olan 4706 sayılı

Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu'nun 5. maddesinin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının iptali ve bakılan dava açısından bu fıkraların uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi için iptali istenen fıkraların yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve dosyadaki belgelerin onaylı birer örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, davanın Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar bekletilmesine 19.4.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.”

V - SONUÇ

29.6.2001 günlü, 4706 sayılı “Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 3.7.2003 günlü, 4916 sayılı Yasa’yla değiştirilen 5. maddesinin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme’nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkeme’nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, 17.7.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 7 Kasım 2006 – 26339]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2000/34

Karar Sayısı : 2005/91

Karar Günü : 25.11.2005

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet Partisi (Fazilet Partisi) TBMM Grubu adına Parti Genel Başkanı Mehmet R

İPTAL DAVASININ KONUSU : 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı “Askeri Ceza Kanunu’nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 1., 3., 4., 11., 17., 32. ve 34. maddeleri ile 10. maddesinin son fıkrasının sivil personel yönünden, Anayasa’nın 2., 10., 129. ve 145. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - İPTAL İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

İptal istemini içeren 24.5.2000 tarihli dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“1. TC Anayasası 2 nci Maddesine Aykırılık “Sosyal Devlet”, “Hukuk Devleti”

Gerek 657 SK’na tabi memurlar ve gerekse 1475 SK’a tabi işçilerin statüleri, TC Anayasasının 2 nci maddesinde belirtilen “sosyal devlet” ve “hukuk devleti” olgusu içerisinde, kişi temel hak ve özgürlükleri, görev şartları ve zorunlulukları, yaşam şartları, hukuk kurallarına uygunluk vs. temel kriterler dikkate alınmak suretiyle sosyal, hukuki bir statüye kavuşturulmuştur.

Anayasa Mahkemesi’nin 25.5.1976 gün ve 1976/1-28 Es.Ka. sayılı kararında, “hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendisini yükümlü sayan, bütün eylem ve işlemleri yasa ve hukukla bağli olan devlet” olarak tanımlanmıştır.

Oysa 4551 SK’la, zorunlu ve gerekli değişikliklere gidilirken, askeri hizmetin gerekleriyle, memurlar ve işçilerin hak ve özgürlüklerini belirleyen yasalar arasında kurulu dengelerin korunmasında gereken özen gösterilmemiş, mevcut hakları koruyucu, hukuk düzenleme yapma yoluna gidilmemiş, sonucu öngörülemeyen hükümlerle, denge, memurlar aleyhine ciddi oranda bozulmuş, mevcut statü karmaşaya itilmiş, yeni suçlar, yeni cezalar ile yeni ve belirsiz statüler ihdas edilmek suretiyle Anayasanın öngördüğü hukuk devlet ve hukuk devleti ilkeleri önemli ölçüde zedelenmiştir.

Bu haliyle, yasa, TC Anayasası’nın 2 nci maddesine aykırılıklar içermektedir.

2. TC Anayasası 10; 128 ve 129 ncu maddelerine aykırılık “Eşitlik”; “Kamu Hizmeti Görevlileri”

4 haftaya kadar oda hapsi veya göz hapsi cezasını infaz etmekte olan bir sivil memur/memure doktor veya fakülte me

memure bayanın, kışla veya karargâh binalarında, bu kadar uzun süre göz hapsinde tutulması, üstelik bayanın hamile ve etkili bir bayan olması halinde ortaya çıkan tablo göz önüne alındığında, verilecek bu cezanın, disiplin ve otoritenin tesisine zaafiyetine mi yol açacağı takdirlere maruzdur. Kaldı ki 657 SK'un 232 nci maddesinde uygulanmayacak hükümler arasında saatleriyle ilgili hükümler mevcuttur. Verilecek göz hapsi cezasıyla, yasaya karşı hile yolu seçilmiş, yasanın çalıştırılmasıyla ilgili bu açık hükmü, açıkça ortadan kaldırılmış, mesai kavramı, "4 haftaya kadar kesintisiz mesai" kavramı ihşürülmüştür.

Diğer bir ifadeyle, Anayasanın 128 ve 129 ncu maddeleri uyarınca memurlara tanınan anayasal statü, bu yasal düzenleme taraf edilmiştir.

Şayet yasa ile temin edilmek istenen, disiplinin tesisi ise, bugünün şartlarında, memura tedip için verilecek en etkili ceza r cezasıdır. Bu ceza, bu yasayla getirilmiştir. Bunun ötesinde getirilen oda ve göz hapsi cezaları, sivil memurların, me asal ve yasal statülerini altüst eden, diğer kamu kurumlarında görevli emsali memurlar ile arasında kabulü mümkün olmayan eşitsizliğine ve mağduriyetlere yol açmaktadır.

Bu ise, Anayasanın 10 ncu maddesindeki eşitlik ilkesine açık aykırılık içermektedir.

Devlet memurlarının, farklı statülerde bulunmaları, diğer ifadeyle, TSK'ne intisap etmiş olmaları, eşitliğin mutlak su mayacağı genel kabulü içinde değerlendirilemez. Farklı statüde olmaları, hiçbir zaman yardımcı hizmetler ifa eden, p vlerde istihdam edilen memurlara aykırı olarak oda ve göz hapsi cezasını vermeyi haklı kılmaması gerekir. Kaldı ki, askeri ş nına sokulan sivil personel, bundan böyle Askeri Ceza Kanunu uygulamasında subay astsubay gibi cezalandırmaya tabi ola k, onların sahip olduğu özlük haklarına, görev ve statü imtiyazlarına asla sahip olamayacaklardır.

3. TC Anayasası 17/3 ncu maddesine aykırılık "İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Ceza veya Muamele"

4551 SK'un 10 ncu maddesiyle değişik 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 35/son maddesi uyarınca, rütbenin geri alın sı, cezalının rütbesinin kıt'ası huzurunda sökülmesi suretiyle yerine getirilecektir. Zaten rütbesi geri alınarak erliğe indi bu haliyle kışla içerisinde görev yapacağı için bu cezanın utancını devamlı taşıyacaktır. Bu yetmezmiş gibi bir de ikinci bir iğinde olan ve günümüz çağcıl demokratik anlayışlarda yeri olmayan, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muame tutularak tüm kıt'a personeli huzurunda rütbesi sökülme ve onurunu ağır derecede zedelemek çağdaş bir ceza yöntemi de ği.

Bu ceza infaz şekli, Anayasanın 17/3 ncu maddesindeki "... kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya e meleye tabi tutulamaz" hükmüne açık aykırılıktır.

Kaldı ki, benzeri insanlık onurunu zedeleyen muameleye tabi tutulan pek çok askeri personelin, bu utanca daha r namayarak ya intihar ettiği, ya firar ettiği veya daha vahim sonuçlara varan suçlar işlediği resmi kayıtlarda çokça mevcuttur.

4. TC Anayasası 145 nci Maddesine Aykırılık "Askeri Yargı"

Yargı birliği ilkesi uyarınca, yargı erkinin tek bir organda toplanması ve millet adına kullanılması asıldır. Bu ilkeye, a nlılık nedeniyle ve sınırlı istisnalar getirmek mümkündür. Aksi halde, yargı birliği ilkesinden önemli sapmalar ve buna b ak hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesinden sapmalar başlar. Anayasal sistemimiz içinde yer alan askeri yargı, y ği ilkesine ileri sürülen nedenlerle bir istisna olarak getirilmiştir. Ancak hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkeleri ile y ği hedefi gereği, istisnaları genişletmek değil daraltmak gerekir.

İstisnai yargı olan askeri yargının görev alanını daraltmak bir yana, bilakis adli yargıya tabi sivil kişileri kapsayacak ş el şletildiği, bu haliyle düzenlemenin Anayasanın 145 nci maddesinde öngörülen askeri yargının görev alanını belirleyen g nlemeye de açık aykırılık teşkil ettiği görülmektedir.

4551 SK'un 11 nci maddesiyle değişik 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 39 ncu maddesi, asker kişilerin hakkında ve ve tutuklama kararlarının infaz yeri olarak askeri ceza ve tutukevleri olduğu, asker kişi tanımına sokulan memurların, bur e haklarında gerek askeri ve gerekse sivil yargı organlarıncaya verilen ceza veya tutuklama kararlarının infaz yerinin askeri tutukevleri olduğu hükmünü getirmektedir. Askeri cezaevinde kalan kişiler hakkında, askeri ceza ve tutukeviyle ilgili dis imleri uygulanması, sivil suçları nedeniyle askeri cezaevinde kalan memurların, diğer sivil kamu kurumlarında gö murlara göre, hiçbir yasayla atıf dahi yapılmayan disiplin hükümlerine de tabi olması nedeniyle, ikinci bir eşitsizlik ve haksız ız bırakılmakta, 657 SK'la tanınan disiplin hukuku statüsü bir kez daha altüst edilmektedir.

5. "Yasama Tekniği Bakımından"

4551 SK'un 17 nci maddesiyle değişik 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 76 nci maddesiyle,

"Askeri tutukevi veya cezaevinden kaçmak veya kaçmaya aracı olmak suçlarını işleyen kişiler hakkında, TCK. 2 nci kitab ü bab 7 nci faslında yer alan hükümlerin uygulanacağı" belirtilmiştir.

Atıf yapılan fasılda, atıf yapılan ceza ve tutukevinden kaçmak veya kaçmaya aracı olmak suçları dışında TCK. 303 desinde olduğu üzere taksirle tutuklunun kaçmasına sebebiyet vermek suçu da mevcuttur. Bu suça atıf yapılmadığı diği takdirde cezasız kalacaktır.

Keza, Askeri Ceza Kanunu'nun 140 nci maddesi ile, tutuklu veya hükümlüyü muhafaza veya nezarete memur olup da ka

ran veya firarını kolaylaştıran veya amiri tarafından emrolunduğu veya vazifeten mecbur bulunduğu halde bir diğerini tevki etmeyenler için TCK. 301, 302, 303, 304, 305, 306 ve 307 nci maddelerine yani aynı TCK. 2 nci kitap 4 ncü bab 7 nci fası yapmaktadır. Oysa bu benzeri tüm suçlar için iki ayrı ve eksik atıflar yapmak yerine, tek bir hükümle aynı maddelere genel olmak ve yersiz kalan 140 ncı maddeyi iptal etmek yasama tekniği açısından daha uygun olacaktı.

4551 SK'un çoğu maddelerinde sürdürülen yanlış 34 ncü maddeyle değişik 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu 171 desine merbut Ek-1 cetvelde de tekrarlanmış, sivil personel kavramı daraltılarak, yalnızca devlet memurlarını kapsar ilmiş, işçiler yine kapsam dışı tutulmuştur.”

Yukarıda yer verilen gerekçelerle açılan 2000/34 esas sayılı iptal davası hakkında Anayasa Mahkemesince 6.6.2000 tarih lan incelemede; “Dava dilekçesinde, 4551 sayılı Yasa'nın iptali istenen 10. maddesinin son fıkrası dışında kalan 1., 3., 4., 32. ve 34. maddelerinin Anayasa'nın hangi maddelerine aykırı olduğuna ilişkin gerekçelerin ayrı ayrı gösterilmediği saptan 2949 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca belirtilen noksanlığın tamamlattırılmasına” karar verilmiştir.

Belirtilen noksanlığı tamamlamak üzere davayı açanlar adına Fazilet Partisi Genel Başkanınca sunulan 20.06.2000 tarih dilekçesinde, iptal isteminin gerekçeleri bağlamında yukarıda belirtilen açıklamalara ek olarak şu açıklamalara yer verilmiş

“ANAYASAYA AYKIRILIK NEDENLERİ

I. 4551 SK'un 1'nci, 3'üncü, 4'üncü, 11'inci, 32 ve 34'üncü MADDELERİNİN T.C. ANAYASASININ 2 NCİ MADDES AYKIRILIK NEDENLERİ

“Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nde çalışan sivil personel” kapsamındaki 657 sayılı Kanun'a nurlar ile 1475 sayılı Kanun'a tabi işçilerin statüleri ana kanunlarında belirlenirken T.C. Anayasası'nın 2'nci maddesin yal devlet ve hukuk devleti” ilkeleri göz önüne alınarak belirlenmiştir. Oysa 4551 sayılı Kanun'un 1'inci, 3'üncü, 4'ü nci, 32'inci, 34'üncü maddeleri ile gerek memurların ve gerekse işçilerin ana statüleri ile bağdaşmayacak ve T.C. Anayasa i maddesinde belirtilen “sosyal devlet ve hukuk devleti” ilkeleri gözardı edilecek şekilde yeni bir sosyal ve hukuki sta oluşturulmuşlardır. Dava dilekçemizin “ilgili mevzuat” ve “mevcut uygulama” bölümlerinde belirtildiği şekilde ve sta nan memur ve işçilerin, “4551 SK'la getirilen değişiklikler” bölümünde belirttiğimiz hükümlerle kavuşturulduğu statü, hi al ve hukuki statülerine uymamaktadır. Bu haliyle anılan maddelerde ve birbirinden farklı anlamlar içerecek şekilde geti ili Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel” ve “devlet memuru” kavran e tam anlamıyla bir statü karmaşası oluşturulmuştur.

4551 SK.nun anılan maddeleri, bu haliyle, TC Anayasasının 2. maddesindeki sosyal devlet ve hukuk devleti ilkelerine ay kındır.

II. 4551 SK'un 1'nci, 3'üncü, 4'üncü, 11'inci, 32 ve 34'üncü MADDELERİNİN T.C. ANAYASASI'NIN 10. MADDES AYKIRILIK NEDENLERİ

24 Mayıs 2000 tarihli dava dilekçemizde, 4551 sayılı Kanun'la getirilen değişiklikler sıralanmış ve bunların, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli sivil personel,

1. - “askeri şahıs” kapsamına alınmış, ayrıca
2. - aylık kesme,
3. - oda hapsi ve

- göz hapsi cezalarına tabi tutulacakları hüküm altına alınmıştır.

Keza, oda ve göz hapsi cezalarının ne surette infaz edileceği belirtilmiştir.

Askeri Ceza Kanunu'nun uygulanması bakımından “askeri şahıs” kapsamına sokulan sivil personel hakkında gerçekte b uygulamanın mümkün olamayacağı belirtilmişti.

Dava dilekçemizde, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda görevli sivil personelle : zuat ve mevcut uygulamalar belirtilmiş, 4551 sayılı Kanun'un özellikle 1'nci, 3'üncü, 4'üncü, 11'inci, 32 ve 34'üncü madd etirilen “Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görevli sivil personel” ve “memur” kavramlarının, gerçekte sivil personelin –memu 657 ve 1475 sayılı Kanunlarla belirlenmiş ana statüleri ile 4551 sayılı yasayla getirilen statüleri arasında belirgin bir eşits nduğu ortaya konulmuş, bu haliyle T.C. Anayasası'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçeler ya konulmuştu. Özellikle de 4 haftaya kadar oda hapsi veya göz hapsi cezasını infaz etmekte olan bir sivil memur/men or veya fakülte mezunu sivil memure bayanın, kışla veya karargâh binalarında, bu kadar uzun süre göz hapsinde tutuln ik bayanın hamile veya emzikli bir bayan olması halinde ortaya çıkan tablo göz önüne alındığında, verilecek bu ceza lin ve otoritenin tesisine mi yoksa zaafiyetine mi yol açacağı takdirlere maruzdur. Kaldı ki, 657 SK.un 232 nci maddes ılanmayacak hükümler arasında, çalışma saatleriyle ilgili hükümler mevcuttur. Verilecek göz hapsi cezasıyla, yasaya karşı seçilmiş, yasanın çalışma saatleriyle ilgili bu açık hükmü, açıkça ortadan kaldırılmış, mesai kavramı, “4 haftaya k ntisiz mesai” kavramına dönüştürülmüştür. Bu hükümler, sivil personelin ana statülerini belirleyen 657 ve 1475 sayılı Ya

ği hiçbir şart ve surette değiştirilmesi mümkün olmayan, bir anlamda memur ve sivil personel kavramlarıyla ö
abilecek, TSK'da görevli olsa bile vazgeçilmesi mümkün olmayan hususlardır. Bu haliyle getirilen düzenleme Anayasa'nın
desinde öngörülen eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır.

III. 4551 SK'un 1'nci, 3'üncü, 4'üncü, 11'inci, 32 ve 34'üncü MADDELERİNİN T.C. ANAYASASININ 128 ve 129
MADDELERİNE AYKIRILIK NEDENLERİ

Anayasa'nın 128 ve 129'ncü maddeleri ile kamu hizmeti yürüten görevlilerin statüleri belirlenirken dikkat edilecek
kriterler ortaya konulmuştur. TSK'da görev ifa eden gerek 657 sayılı Kanuna tabi memurlar ve gerekse 1475 sayılı Kanuna
tabi görevlilerin statüleri belirlenirken bu kriterler dikkate alınmak zorundadır. Oysa 4551 sayılı Kanun ile gerek memurlar ve gerek
görevlilerin statülerini belirleyen temel yasaların hükümleri, dava dilekçemizde ayrıntılı olarak belirtildiği şekilde, dikkate alınmay
Anayasa'nın anılan hükümlerine aykırı hükümler getirilmiştir.

IV. 4551 SK'un 17 NCİ MADDESİNİN T.C. ANAYASASININ 145 NCİ MADDESİNE AYKIRILIK NEDENLERİ

T.C. Anayasasının 145'inci maddesi ile askeri mahkemelerin görev alanı belirlenmiştir. 4551 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi ile
değişik 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 76'ncı maddesi ile "askeri tutukevi veya cezaevinden kaçmak veya kaçmaya
başlayan suçlarını işleyen asker kişiler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 2'inci kitabının 4'üncü bab 7'inci faslında yer
alan hükümlerin uygulanacağı" belirtilmiştir. Atıf yapılan faslında, atıf yapılan ceza ve tutukevinden kaçmak veya kaçmaya aracı ol
ma suçları dışında örneğin Türk Ceza Kanunu'nun 303'üncü maddesinde olduğu üzere taksirle tutuklunun kaçmasına sebebiyet ver
mesi de bulunmaktadır. Getirilen değişiklikle bu suça atıf yapılmadığı için işlendiği takdirde suç cezasız kalacaktır.

Diğer bir deyişle taksirle tutuklunun kaçmasına sebebiyet verme suçu Anayasa'nın 145'inci maddesi uyarınca askeri mahkemede görülmek
gereirken atıf yapılmaması nedeniyle işlenmesi mümkün olmayan suç olarak kalacaktır. Bir an için yar
atlarla bu boşluğun doldurulacağı düşünülse bile "kanunsuz suç ve ceza olmaz" temel prensibi nedeniyle yargısal içtihatlar
n işlenebilmesini temin mümkün olmayacaktır.

Getirilen düzenleme bu haliyle T.C. Anayasası'nın 145'inci maddesine açık aykırılık teşkil etmektedir."

II - YASA METİNLERİ

A - İptali İstenilen Yasa Kuralları

22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Askeri Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un iptali istenilen 1., 3., 4.,
32. ve 34. maddeleri ile iptali istenilen fıkrayı da içeren 10. maddesi şöyledir:

1 - "MADDE 1.- 22.5.1930 tarihli ve 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 3 - Askerî şahıslar; Mareşalden asteğmene kadar subaylar, astsubaylar, Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel, uzman jandarma ve uzman erbaşlar, erbaş ve erler ile askerî öğrencilerdir.
Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan Devlet memurlarının asker kişi sıfatları, 4.1.1930 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet [Kanununun](#) 115 inci maddesinde belirtilen yükümlülükleri ile sınırlıdır."

2- "MADDE 3.- 1632 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (B) ve (D) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Subay, astsubay, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarmaları ve uzman erbaşlar hakkında:

1. Dört haftaya kadar göz hapsi,
 2. Dört haftaya kadar oda hapsi,
- Cezaları verilebilir.

D) Askeri öğrenciler hakkında: (Askeri orta ve lise ile eşidi okullar öğrencileri hariç) dört haftaya kadar oda hapsi cezası verilebilir."

3- "MADDE 4.- 1632 sayılı Kanunun değişik 24 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Göz ve oda hapsi cezalarının mahiyeti, neticeleri ve yerine getirilmesi

Madde 24 - Subay, astsubay, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarmaları ve uzman erbaşlar;

A) Göz hapsi cezalarında;

1. Resmi daire, kışla, eğitim alanları ile sair yerlerdeki hizmetlerine devam ederler.
2. Hizmetin bitiminden sonra hiçbir yere gidemezler. Kışlada veya resmi odalarda kalırlar.
3. Hizmete ilişkin olanlar dışında hiçbir ziyaret kabul edemezler.

B) Oda hapsi cezalarında;

1. Mümkün olduğu takdirde cezayı tek başlarına belirli bir hapis odasında geçirirler.
2. Emir veremezler.
3. Genel hizmet yapamazlar.

Askerî öğrenciler, oda hapsi cezasını belirli hapis odalarında topluca geçirirler. Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.”

4 - “**MADDE 10.-** 1632 sayılı Kanunun değişik 35 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Rütbenin geri alınması cezası, niteliği, sonuçları ve yerine getirilmesi

Madde 35. - Rütbenin geri alınması cezası 30 uncu maddede yazılı hallerde erbaşlar hakkında uygulanır. Bu husus mahkeme kararında belirtilmemiş olsa dahi, rütbenin geri alınması işlemi idarece re’sen uygulanır.

Rütbenin geri alınması cezası, hükümlünün rütbesinin geri alınarak erliğe indirilmesi, askerî hizmetten doğan ve özel kanunlarla tutulmayan bütün hakların kaybı sonuçlarını doğurur.

Bu ceza, cezalının rütbesinin kıt’ası huzurunda sökülmesi suretiyle yerine getirilir.”

5- “**MADDE 11.-** 1632 sayılı Kanunun değişik 39 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Askerî mahkemelerce verilen tutuklama kararları ile asker kişilerin hakkında verilen cezaların ve tutuklamaların infaz yeri

Madde 39. - Asker kişilerin hakkında hükümlenen ve aşağıda gösterilen cezalar, 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluş ve İşleyiş Usulü Kanununun beşinci kısmında yazılı esaslar dahilinde askerî cezaevlerinde infaz edilir.

A) Subay, astsubay, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarma ve uzman erbaşlar hakkında verilen ve Türk Silahlı Kuvvetlerinden veya Devlet memurluğundan çıkarmayı, ilişik kesmeyi veya sözleşmenin fesihini gerektirmeyen hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri.

B) Askerî öğrenciler hakkında verilen ve askerî öğrencilik hukukunun kaybettirilmesi sonucunu doğurmayan hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri.

C) Erbaş ve erler hakkında, asker edildikten sonra işledikleri suçlardan verilen bir yıl veya daha az süreli hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri.

Hürriyeti bağlayıcı diğer cezalar, genel cezaevlerinde çektirilir. İnfaz sırasında hükümlülerin üzerinden askerlik kıyafetleri kaldırılır.

Genel cezaevlerinde ceza sürelerini tamamlayan askerlik yükümlüleri, geri kalan askerlik hizmetlerini tamamlamak üzere askerî makamlara teslim edilirler.

Yargı organlarının haklarında tutuklama kararı verilen asker kişilerin, bu sıfatlarını korudukları sürece askerî tutukevlerinde tutulurlar.

Savaş ve sıkıyönetim hallerinde askerî mahkemelerce tutuklanan sivil kişiler, askerî ceza ve tutukevlerine konulurlar. Bu hallerde tutuklular, Adalet Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı arasında varılacak mutabakat üzerine sivil tutukevlerine teslim edilirler.”

6- “**MADDE 17. -** 1632 sayılı Kanunun değişik 76 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tutukevi veya cezaevinden kaçmak veya kaçmaya aracı olmak

Madde 76. - Askerî tutukevi veya cezaevinden kaçmak veya kaçmaya aracı olmak suçlarını işleyen asker kişilerin hakkında Ceza Kanununun İkinci Kitabının Dördüncü Bab Yedinci Faslında yer alan hükümler uygulanır.

Ancak, askerî ceza ve tutukevlerinden altı gün veya daha fazla süre ile kaçan asker kişilere verilecek hapis cezası veya hürriyeti bağlayıcı ceza ilave olunacak hürriyeti bağlayıcı ceza bir yıldan az olamaz.”

7- “**MADDE 32.-** 1632 sayılı Kanunun 165 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 165. - Askerî şahıslar hakkında verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

A) Subaylar, astsubaylar, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarmalar ve uzman erbaşlar hakkında:

1. Uyarı.
2. Aylık Kesilmesi: Ek göstergeler dahil, cezalının brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.
3. Göz Hapsi: Dört haftaya kadar.
4. Oda Hapsi: Dört haftaya kadar.

Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurlarına, sadece amire saygısızlık ve emre saygısızlık suçlarından dolayı disiplin cezası verilebilir. Disiplin bozucu diğer eylemleri hakkında ilgili kanun hükümleri uygulanır.

B) Askerî öğrenciler hakkında:

1. Uyarı.
2. İzinsizlik: Altı haftaya kadar.
3. Oda Hapsi: Dört haftaya kadar.

C) Erbaşlar ve erler hakkında:

1. İzinsizlik: Sekiz haftaya kadar.

2. Sıra Harici Hizmet: Dört haftaya kadar.
 3. Oda Hapsi: Dört haftaya kadar.
 4. Rütbenin geri alınması (Erbaşlar için).”
- 8- **“MADDE 34.-** 1632 sayılı Kanunun 171 inci maddesine bağlı cetvel, (EK-1) cetvelle değiştirilmiştir.”

EK - 1 CETVEL
171 İNCİ MADDEYE BAĞLI CETVEL

Disiplin Amirinin Rütbeleri	Uyarı	Aylık Kesilmesi	İzinsizlik		Sıra Harici Hizmet	Göz Hapsi					Oda Hapsi				Rütbenin Geri Alınması
			Uzman	Askeri Öğrenci		Süba	Astsubay ve Devlet Memurları	Uzman Jandarma ve Uzman Erbaş	Süba	Astsubay ve Devlet Memurları	Askeri Öğrenci	Uzman Jan. ve Uz. Erbaş	Erbaş ve Er	Erbaş	
Uzman Jandarma-Uzman Erbaş ve Erbaş (Müfrez Buldukları Sürece)	Verilebilir	-	Bir Hafta Sonu Tatili	-	2 Güne Kadar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Astsubaylar (Müfrez Buldukları Sürece)	-	-	İki Hafta Sonu Tatili	-	3 Güne Kadar	-	2 Güne Kadar	3 Güne Kadar	-	2 Güne Kadar	-	3 Güne Kadar	3 Güne Kadar	-	-
Astgım-Tgım. (Müfrez veya Müstakil Bulduklarında)	-	-	Üç Hafta Sonu Tatili	Bir Hafta Sonu Tatili	5 Güne Kadar	-	3 Güne Kadar	3 Güne Kadar	-	3 Güne Kadar	2 Güne Kadar	3 Güne Kadar	5 Güne Kadar	-	-
Üsteğmen ve Yüzbaşı	-	1/25'e Kadar	Dört Hafta Sonu Tatili	İki Hafta Sonu Tatili	7 Güne Kadar	3 Güne Kadar	5 Güne Kadar	5 Güne Kadar	3 Güne Kadar	5 Güne Kadar	3 Güne Kadar	5 Güne Kadar	7 Güne Kadar	-	-
Binbaşı ve Yarbay	-	1/20'ye Kadar	Beş Hafta Sonu	Üç Hafta Sonu	14 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	7 Güne Kadar	14 Güne Kadar	-	-

Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Öneri dilekçesinde Anayasa'nın 2., 10., 17., 128., 129. ve 145. maddelerine dayanılmış, 19. ve 38. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACAR, Hüner HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY ve Tülay TUĞCU'nun katıldığı toplantıda yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

ESASIN İNCELENMESİ

Öneri dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

Yasa'nın 1., 3., 4., 32. ve 34. Maddelerinin İncelenmesi

Öneri dilekçesinde, Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silâhlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel kapsamında çalışan memurlar ile 1475 sayılı Yasa'ya tabi işçilerin, ana kanunlarında statülerinin Anayasa'nın 2. maddesindeki "sosyal devlet ilkesi" çerçevesinde gözönüne alınarak belirlendiği, buna karşılık 4551 sayılı Yasa'nın 1., 3., 4., 32. ve 34 maddeleri ile gerek memurların görev ve maaş ile bağdaşmayacak şekilde ve Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan ilkelerin gözardı edilmesi suretiyle yeni bir sosyal ve hukuk düzeni oluşturuldukları, bu değişikliklerle mevcut hakları koruyucu adil bir düzenleme yapılmadığı gibi, statü karmaşası oluşturulduğu, bu düzenleme "göz hapsi" tanımına dahil edilmesi ve buna bağlı olarak haklarında Askerî Ceza Kanunu'nda öngörülen "göz hapsi" ve "oda hapsi" cezalarının, bu memurlarla başka kamu kurumlarında çalışan memurlar arasında eşitsizliğe yol açtığı, dava konusu kanunla kamu hizmeti yürüten görevlilerin statüsünün güvence altına alan kuralları dikkate alınmadan düzenlendiği, bu nedenle Anayasa'nın 2., 10., 128. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4551 sayılı Yasa'nın 29. maddesine göre Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebileceğinden, dava konusu kurullarla ilgisi nedeniyle konu, Anayasa'nın 102. maddesinden de incelenmiştir.

Askerî Ceza Kanunu'nun 4551 sayılı Yasa'nın 1. maddesi ile değiştirilen 3. maddesinde kimlerin askerî şahıs sayılacağı belirtilmiştir. Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel'de askerî şahıs tanımı içerisinde sayılmış, 32. maddesinin (B) ve (D) fıkralarında, 4. maddesi ile değiştirilen 24. maddesinde, 32. maddesi ile değiştirilen 165. maddesi ile değiştirilen 171. maddesine bağlı cetvelde göz ve oda hapsi cezaları, bunların niteliği, neticeleri, yerine getirilmesi, kimlere ne kadar süreyle ve bu cezaları vermeye yetkili amirler belirlenmiş, bu kapsamda Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan memurların sadece amire saygısızlık ve emre itaatsizlik suçlarından dolayı dört haftaya kadar göz veya oda hapsi cezası verileceği, disiplin cezaları hakkında ilgili kanun hükümlerinin uygulanacağı ve bu cezaların süresinin tayininde öğrenim ve sosyal durumları göz önünde alınarak belirlenerek tanım maddesindeki düzenleme somutlaştırılmıştır.

Anayasa'nın 2. Maddesi Yönünden İnceleme

Anayasa'nın 2. maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyucu ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, hukukun üstünlüğüne bağlı, Anayasa'ya aykırı tutum ve durumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yargı denetimine açık, demokratik ve Anayasa'nın ve yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Askerî Ceza Kanunu'nun 3. maddesinin 4551 sayılı Yasa'nın dava konusu 1. maddesiyle yapılan değişiklikten önceki halinde "askerî şahıs (Büyük Amiral)den asteğmene kadar subaylar ile astsubaydan erate kadar erat ve bilûmum askerî memurlar, askerî personel ve askerî talebedir" şeklinde tanımlanmıştır.

1961 günlü, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 115. maddesinin (b) bendinde "Bütün sivil personel askerî amirlere karşı ast durumunda olup, bu Kanun'un 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifeleri aynen yapmaya mecbur olan askerler ve askerî edentler askerlerin tabi olduğu cezai müeyyidelerine tabi olurlar." denilmiştir.

1963 günlü, 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesinde, "Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşlarında çalışan sivil personel" ile "askerî işyerlerinde çalışan ve İş Kanununa tabi bulunan işçiler" şeklinde tanımlanmıştır.

1964 günlü, 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun'un 7. maddesinin, 14. maddesinde ise nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum amirinin, bir disiplin suçu işleyen askerî şahısları göz hapsi cezasıyla cezalandırabileceği gibi cezalandırılmaları için disiplin mahkemesine sevk edebilecekleri, 38. maddesinde

il personel hakkında verilen oda veya göz hapsi cezalarının öğrenim ve sosyal durumları gözönüne alınarak yerine getirilmesi konusunda ikinci fıkrasında sivil personel hakkında verilen ve yerine getirilen oda ve göz hapsi cezalarının bunların yükselmelerinde nasılsa işleneceği öngörülmüştür.

İstenilen 4551 sayılı Yasa'nın dava konusu 1. maddesiyle değiştirilen Askerî Ceza Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasında "Devlet memurları kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel" askerî şahıslar arasında sayılmış, ikinci fıkrasında ise bunlardan Devlet memurlarının, asker kişi sıfatlarının Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 115. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmemesiyle cezalandırılmaları öngörülmüştür.

Dava açıklanan hükümlerden anlaşılacağı gibi, adı geçen memurların belirtilen kapsamda Askerî Ceza Kanunu bağlamında disiplin ve askerî disiplin cezalarına tabi olmaları ilk defa 4551 sayılı Yasa'yla kabul edilmiş değildir. Diğer bir ifade ile bu hükümlerin bir değişiklik yapılmamıştır. Yapılan değişikliğin, önceki uygulamayı devam ettirmeyi ve oluşabilecek kimi duraksamaları önlemeye amaçladığı anlaşılmaktadır.

Yasa'nın 3., 4., 32. ve 34. maddelerinde herhangi bir hükme yer verilmemesi nedeniyle bunların Askerî Ceza Kanunu ve Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanunla ilgili iş mevzuatının uygulanacağı açıktır.

Dava konusu hükümlere göre, dava dilekçesinde ileri sürüldüğü şekilde Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşlarındaki disiplin önemi önceki statülerinden farklı yeni bir statüye geçirilmiş oldukları ve statü karmaşası yaratıldığı ve bu durumun hukuk devleti ilkesi yönündeki savların isabetli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Dava konusu hükümlerin iptali istenilen 1., 3., 4., 32. ve 34. maddeleri sivil personel yönünden Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan eşitlik ilkesiyle aykırıdır. İptal isteminin reddi gerekir.

Dava konusu hükümlere Sacit ADALI ve Fulya KANTARCIOĞLU katılmamışlardır.

Dava konusu kuralların Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "sosyal devlet" ilkesi ile ilgili görülmemiştir.

Anayasa'nın 10. Maddesi Yönünden İnceleme

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını, ayrıcalık tanınmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanmaması ve eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelir. Aynı özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumları taşıyan kişiler farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Askerî Kuvvetlerde ifa edilen hizmetin niteliği ve gerekleri, farklı çalışma koşullarını, özlük haklarını, disiplin hükümlerini gerektirir. Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan sivil memurların, istisnai bazı durumlarda diğer Devlet memurlarından farklı olarak Askerî Ceza Kanununda yer alan kimi kurallara bağlı tutulmalarının, tâbi olunan statünün bir gereği olduğu ve bu durumun İç düzeninin korunması ile ilgili bulunduğu görüldüğünden dava konusu yasa kurallarının eşitlik ilkesine aykırı olmadığı anlaşılmıştır.

Dava konusu hükümlerin iptali istenilen 1., 3., 4., 32. ve 34. maddeleri sivil personel yönünden Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır. İptal isteminin reddi gerekir. Dava konusu hükümlere Sacit ADALI ve Fulya KANTARCIOĞLU katılmamışlardır.

Anayasa'nın 19. ve 38. Maddeleri Yönünden İnceleme

Anayasa'nın 19. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "*Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Şekil ve şartları kanunla belirlenmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunla belirlenen cezaların uygulanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması; bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir suç işleyebilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirlerin uygulanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.*", 38. maddesinin 11. fıkrasında da "*İdare, kişilerin hürriyetini kısıtlayan bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.*" denilmiştir.

Dava konusu kurallarla, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurlarına verilebileceği öngörülen göz veya oda hapsi cezalarının uygulanması ve sonuçları bakımından ceza hukuku anlamında özgürlüğü bağlayıcı ceza niteliği taşımayan sadece disiplini koruma niteliğinde olan cezalardır.

Anayasa'nın 19. maddesinde sayılan ve kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran haller arasında, bu nitelikte olan disiplin cezaları da, 38. maddesindeki "*İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz.*" genel ilkesiyle aykırıdır. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir." denilmiştir.

Z.
ar hakkında, bir kısım askerî suçlardan mahkûm olmaları halinde buna bağlı olarak rütbelerinin geri alınması cezası da verildi.
ın kıtası huzurunda rütbesinin sökülmesi suretiyle yerine getirilmektedir. Rütbenin geri alınması cezasının bu şekilde infaz edilmesinin teşhir edilmesi sonucunu da doğurmaktadır. Oysa, suçlunun teşhir edilmesi, modern ceza hukuku anlayışıyla bağdaşmaz.
17. maddesinde yer alan kimsenin insan onuruyla bağdaşmayan bir ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı yolundadır.

da açıklanan nedenlerle dava konusu yasa kuralı Anayasa'ya aykırıdır, iptali gerekir.
et ERTEN, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşlere katılmamışlardır.

Yasa'nın 11. Maddesinin İncelenmesi

ilekçesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli devlet memurlarının bir kısım hürriyeti bağlayıcı cezalarını askerî şahıslarla askerî cezaevlerinde çekecek olmalarının sivil devlet memurlarının ana statüleri ile bağdaşmadığı ve bu memurlarla çalışan memurlar arasında eşitsizliğe yol açtığı, askerî cezaevinde kalan kişiler hakkında askerî ceza ve tutukeviyle infaz uygulanacağından, sivil suçlar nedeniyle askerî cezaevinde kalan memurların ikinci bir eşitsizlik ve haksızlığa maruz bırakılmadığına dava konusu kuralın, Anayasa'nın 2., 10., 128. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

konusu 11. Madde'de subay, astsubay, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Devlet memurları, uzman jandarma ve uzman kumandanlar ile askerî ve Türk Silahlı Kuvvetlerinden veya Devlet memurluğundan çıkarılmayı, ilişik kesmeyi veya sözleşmenin feshini gerektiren bağlayıcı ceza hükümlerinin 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun beşinci kısmında yer alan askerî cezaevlerinde infaz edileceği öngörülmektedir. Sivil memurların bir kısım cezalarını askerî cezaevlerinde çekmelerinin sivil devlet memurlarının yukarıda açıklanan kapsamda "askerî şahıs" sayılmalarını öngören Askerî Ceza Kanunu'nun 353. maddesindeki düzenleme niteliğindedir.

Askerî Ceza Kanunu'nun 4551 sayılı Yasanın iptali istenilen 11. maddesi ile değiştirilen 39. maddesinde, hem subay-astsubay ve uzman kumandanlar da sivil memurların Türk Silahlı Kuvvetlerinden ya da Devlet memurluğundan çıkarılmayı gerektirmeyen hürriyeti bağlayıcı cezalarını askerî cezaevlerinde çekecekleri, dava konusu yasa kuralında da aynı kişilerin, askerlikten ya da memuriyetten çıkarılmayı gerektiren bağlayıcı cezalarını ise genel cezaevlerinde çekecekleri hususu düzenlenmiş bulunmaktadır. Böylece hem subay-astsubay ve uzman kumandanlar da Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli devlet memurlarının Türk Silahlı Kuvvetlerinde kaldıkları sürece, cezalarını askerî cezaevlerinde çekmeleri söz konusu olmaktadır. Bu durumda olanlar infazı müteakip Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmaktan çıkarılmaları, kuralla askerî disiplinin korunmasının yanı sıra aynı suçu işleyen subay-astsubay ve diğer askerî şahıslarla sivil devlet memurlarına göre tabi tutulmalarının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Askerî şahıs kapsamına alınan devlet memurlarının işledikleri bazı suçları için hürriyeti bağlayıcı cezaları, Türk Silahlı Kuvvetlerinde kaldıkları sürece askerî ceza evinde çekecek olmaları askerî şahıs sayılmalarıyla mümkündür.

Yukarıda açıklanan nedenlerle ve yukarıda, 4551 sayılı Yasa'nın 1. 3., 4., 32. ve 34. maddelerine yönelik red gerekçesi bu bölüm için açıklanmıştır.
4551 sayılı Yasa'nın iptali istenilen 11. maddesi, Devlet memurları yönünden, Anayasa'nın 2., 10., 128. ve 129. maddelerine aykırılığının iptal isteminin reddi gerekir.

EREN, İ. DALI ve Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşlere farklı gerekçe ile katılmışlardır.

Yasa'nın 17. Maddesinin İncelenmesi

ilekçesinde, T.C. Anayasasının 145. maddesi ile askerî mahkemelerin görev alanının belirlendiği, Askerî Ceza Kanunu'nun 17. maddesiyle değiştirilen 76. maddesiyle, Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabının Dördüncü Bab Yedinci Faslında yer alan "ceza ve tutukevinden kaçmak" ve "kaçmaya aracı olmak" suçlarına atıf yapıldığı; buna karşılık bu faslında yer alan "tutuklunun kaçmasına sebebiyet vermek" suçunu düzenleyen 303. maddesine atıf yapılmadığı, sözü edilen faslında yer alan kimin kaçmasına sebebiyet verilmesi nedeniyle askerî mahkemelerde yargılanması gereken kimi suçların işlense bile cezalandırılmayacağı, bunun da Anayasa'nın 145. maddesine aykırı olacağı ileri sürülmektedir.

Yukarıda açıklanan dava konusu 17. maddesi ile değiştirilen 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'nun 76. maddesinde "Askerî tutukevi veya askerî cezaevlerinde bulunan tutukluların kaçmasına sebebiyet vermek" suçuna atıf yapıldığı, "kaçmaya aracı olmak suçlarını işleyen asker kişileri hakkında, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının Dördüncü Bab Yedinci Faslında düzenlenen hükümler uygulanır." denilmiştir.

Yukarıda açıklanan 145. maddesinde askerî mahkemelerin görev alanı belirlenmiştir.

ilekçesinde, Askerî Ceza Kanunu'nun 76. maddesinde TCK'nun 303. maddesindeki taksirle tutuklunun kaçmasına sebebiyet vermek suçuna atıf yapılmadığı ileri sürülmekte ise de, 76. maddede askerî tutukevi veya cezaevinden kaçmak veya kaçtırmaya aracı olmak suçuna atıf yapılmadığı ve bu konuda 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabının Dördüncü Bab'ının "tevkifhane ve hapis hanesinden kaçmak" suçunu taşıyan ve 298 ila 308. maddelerini kapsayan Yedinci Faslında tek tek maddelerine değil tümüne göndermede bulunduğu diğer maddelerle birlikte taksirle tutuklunun kaçmasına sebebiyet vermek suçunu düzenleyen 303. maddeye de atıf yapılmadığı ileri sürülmektedir.

ir.
rumda, söz konusu yedinci fasıldaki bazı suçlara atıf yapılmadığından askeri mahkemelerde yargılanması gereken kim
mayacakları yolundaki savın dayanağı bulunmamaktadır.

da açıklanan nedenlerle, 4551 sayılı Yasa'nın iptali istenilen 17. maddesi Anayasa'nın 145. maddesine aykırı değildir. İp

SONUÇ

2000 günlü, 4551 sayılı "Askerî Ceza Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un;
maddesiyle değiştirilen 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'nun 3. maddesinin, sivil personel yönünden Anay
ve iptal isteminin REDDİNE, Sacit ADALI ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,
maddesiyle değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın 23. maddesinin (B) fıkrasının, Devlet memurları yönünden Anayasa'ya aykırı o
in REDDİNE, Sacit ADALI ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,
maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın değişik 24. maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bendle
önünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Sacit ADALI ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun k
ĞUYLA

maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın değişik 35. maddesinin son fıkrasının, Anayasaya aykırı
Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER ile Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın değişik 39. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin, Devl
nayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın değişik 76. maddesinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve ip
OYBİRLİĞİYLE,

maddesiyle değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın 165. maddesinin (A) bendinin, Devlet memurları yönünden Anayasa'ya aykırı
ninin REDDİNE, Sacit ADALI ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,


maddesiyle değiştirilen 1632 sayılı Yasa'nın 171. maddesine bağlı cetvel (EK- 1)'in, Devlet memurları yönünden Anay
ve iptal isteminin REDDİNE, Sacit ADALI ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2005 gününde karar verildi.

Başkan Tülay TUĞCU	Başkanvekili Haşim KILIÇ	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	

Not: Karşioy ve Farklı Gerekçeler yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınamamıştır.

[R.G. 8 Kasım 2006 – 26340]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2004/59

Karar Sayısı : 2006/7

Karar Günü : 19.1.2006

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay Onuncu Daire

İTİRAZIN KONUSU : 12.12.2001 günlü, 4726 sayılı 2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 30. maddesinin (c) fıkrasının Anayasa'nın 87., 88., 161. ve 162. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

"Mülga Kooperatifçilik Tanıtma ve Eğitim Fonu" konulu tarihsiz 2002/1 sayılı Vergi Dışı Gelirler İç Genelgesi'nin iptali istemi ile açılan davada, Genelge'nin dayanağını oluşturan itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Onuncu Daire iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

"2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 30. maddesinin (c) fıkrasında, Anayasa'nın 73. maddesinde öngörülen kurala göre ayrı yasa konusu olabilecek bir mali yükümlülük getirilirken, diğer yandan 4629 sayılı Kanun ile tasfiyesine karar verilen fonun yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsiline devam edileceği belirtilmek suretiyle gelir ihdas edilmiştir.

Böylece, ilgili yasında tasfiye edilmesine ve Anayasa'nın 73. maddesi hükmüne rağmen, Bütçe Yasası ile Fonun tahsili öngörülerek yeni bir gelir ihdas edilmiş olmakla Anayasa'nın 87. maddesinde öngörülen ayırım gözardı edilmiş, 88. ve 89. maddeleri işlemez duruma getirilerek, 161. ve 162. maddesinde öngörülen bütçe kurallarına da aykırı düzenleme yapılmıştır.

Açıklanan nedenlerle 2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 30. maddesinin (c) fıkrasının Anayasa'nın 87., 88., 161. ve 162. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, esas hakkında kararın Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karardan sonra verilmesine 25.5.2004 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

III - YASA METİNLERİ

A - İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4726 sayılı "2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu"nun 30. maddesinin (c) fıkrası şöyledir:

"Tasfiye edilen fonların her türlü gelirleri, tasfiye edilmelerine ilişkin mevzuatta özel bir düzenleme bulunmaması halinde, bu konuda yeni bir düzenleme yapıluncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunur ve genel bütçeye gelir kaydedilir."

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 87., 88., 161. ve 162. maddelerine dayanılmıştır.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fazıl SAĞLAM, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılmalarıyla 15.7.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 4629 sayılı Kanun ile tasfiyesine karar verilen fonun Bütçe Yasası ile tahsili öngörülerek ayrı yasa konusu olabilecek bir mali yükümlülük getirildiği, bu durumun, Anayasa'nın 87., 88., 161. ve 162. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 87. maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri yasa koymak, değiştirmek ve kaldırmak yanında bütçe yasa tasarısını görüşmek ve kabul etmek olarak belirtilmiştir. Bütçe yasalarıyla diğer yasalar arasında yapılan bu ayırım karşısında herhangi bir yasa ile düzenlenmesi gereken bir konunun bütçe yasası ile düzenlenmesine veya herhangi bir yasa da yer alan hükmün bütçe yasaları ile değiştirilmesine ve kaldırılmasına imkan bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 88. ve 89. maddelerinde yasa tasarısı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce görüşülmesi usul ve esasları ile yayımlanması düzenlenirken, bütçe yasa tasarılarının görüşülme usul ve esasları 162. maddede ayrıca belirtilmiştir. Bu maddeye göre, bütçe yasa tasarılarının görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiş, Genel Kurul'da üyelerin gider artırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiştir. Anayasa'nın 89. maddesinde de, Cumhurbaşkanı'na bütçe yasalarını bir daha görüşülmek üzere TBMM'ne geri gönderme yetkisi tanınmamıştır. Öte yandan, Anayasa'nın 163. maddesinde, bütçelerde değişiklik yapılabilmesi esasları ayrıca düzenlenmiş, Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilmemiştir.

Anayasa'da birbirinden tamamen ayrı ve değişik biçimde düzenlenen bu iki yasalaraştırma yönteminin doğal sonucu olarak birinin konusuna giren bir işin, ötekiyle ilgili yöntemin uygulanması ile düzenlenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 161. maddesinin son fıkrasında, "Bütçe kanununa bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz" denilmektedir. Maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, bütçe yasalarının öteki yasalardan ayrı olmaları nedeniyle, bir yasa kuralı nasıl aynı nitelikte bir yasa kuralıyla değiştirilebilirse bütçe yasalarının da aynı yöntemle hazırlanmış ve kabul edilmiş bir bütçe yasası ile değiştirilmesi gerekir. Yasa konusu olabilecek bir kuralı kapsamaması koşuluyla "bütçe ile ilgili hükümler" ifadesi de bütçeyi açıklayıcı, uygulanmasını kolaylaştırıcı nitelikte düzenlemeler olarak değerlendirilmelidir.

Bir yasa kuralının bütçeden gider yapmayı ya da bütçeye gelir sağlamayı gerektirir nitelikte bulunması, mutlak biçimde 'bütçeyle ilgili hükümlerden' sayılmasına yetmez. Her yasa da gidere neden olabilecek değişik türde kurallar bulunabilir. Böyle kuralların bulunmasıyla örneğin, yargı, savunma, eğitim, sağlık, tarım, ulaşım vb. kamu hizmeti alanlarına ilişkin yasaların bütçeyle ilgili hükümler içerdiği kabul edilirse, bu konulardaki yasaların değiştirilip kaldırılması içinde bütçe yasalarına hükümler koymak yoluna gidilebilir. Oysa, bu tür yasa düzenlemeleri, bütçenin yapılması ve uygulanması yöntemiyle ilişkisi bulunmayan, yasakoyucunun başka amaçla ve bütçe yasalarından tümüyle değişik yöntemlerle gerçekleştirilmesi gereken yasama işlemleridir. 161. maddedeki 'bütçeyle ilgili hüküm' ibaresine dayanılarak, gider ya da gelirle ilgili bir konuyu olağan bir yasa yerine bütçe yasası ile düzenlemek, Anayasa'nın 88. ve 89. maddelerini bu tür yasalar bakımından uygulanamaz duruma düşürmektedir.

Anayasa'nın 161. ve 162. maddelerinin getiriliş amacı, bütçe yasalarında yıllık bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek, böylece bütçe yasalarını ilgisiz kurallardan uzak tutarak kendi yapısı içinde bütünleştirmektir.

12.12.2001 günlü, 4726 sayılı "2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu"nun 30. maddesinin (c) fıkrasında; tasfiye edilen fonların her türlü gelirlerinin, tasfiye edilmelerine ilişkin mevzuatta özel bir düzenleme bulunmaması halinde, bu konuda yeni bir düzenleme yapıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunarak genel bütçeye gelir kaydedileceği öngörülmüştür. Bu düzenleme ile 21.2.2001 günlü, 4629 sayılı Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanunu ve 20.6.2001 günlü, 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlükten kaldırılan

fonlara ilişkin kuralları değiştirilmiştir. Bu kuralın bütçe yasaları ile ilgisi bulunmadığından, böyle bir düzenlemenin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur

Bu itibarla, bütçeyle ilgisi bulunmaması nedeniyle, diğer yasalarla düzenlenmesi gereken bir konunun bütçe yasasıyla düzenlenmesi Anayasa'nın 87., 88., 89., 161. ve 162. maddelerine aykırılık oluşturduğundan itiraz konusu kuralın iptali gerekir.

VI - SONUÇ

12.12.2001 günlü, 4726 sayılı "2002 Malî Yılı Bütçe Kanunu"nun 30. maddesinin (c) fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 19.1.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Haşim KILIÇ	Üye Sacit ADALI	Üye Fulya KANTARCIOĞLU
Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN	Üye Mustafa YILDIRIM
Üye Cafer ŞAT	Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
	Üye Şevket APALAK	Üye Serruh KALELİ

[R.G. 9 Kasım 2006 – 26341]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/48

Karar Sayısı : 2006/22

Karar Günü : 15.2.2006

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Emirdağ Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 19.3.1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 4667 sayılı Kanun'la değiştirilen 27. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 141. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Davacı vekili tarafından açılan boşanma davasında davalı vekilinin sunduğu vekaletnamede vekaletname pulu bulunmaması ve davalı vekilinin pulu ibraz etmek için süre istemesi üzerine, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Davacı Belçika uyruklu Nawal Aissaoui vekili Avukat Ayşe Sarı tarafından, davalı Muharrem Çakır aleyhine açtığı boşanma davasının ilk duruşmasında davalı vekili Avukat Semra Donmaz, 20.02.2002 tarihli vekaletnamesini duruşmada ibraz edip “Baro pulu”nu ibraz etmek için süre istemesi üzerine, bu konuyu düzenleyen 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 27. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa’nın 141. maddesinin son fıkrasına ve kanunların Anayasa’ya aykırı olamayacağına ilişkin Anayasamızın 11. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olduğu düşünüldüğünden, aşağıda açıklanan gerekçeyle itirazın Anayasa Mahkemesi’ne başvurmaya gerekmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 27/3 fıkrasına “Avukatlarca vekaletname sunulan merciiler, pul yapıştırılmamış veyahut pulu noksan olan vekaletname ve örneklerini kabul edemez, gerektiğinde ilgiliye 10 günlük süre verilerek, bu süre içinde pul tamamlanmadıkça vekaletname işleme konulamaz” hükmü konularak mahkemelere baro pulunun denetimi ve gerekirse pulun tamamlanması için 10 günlük süre verilmesi yönünde yargılamanın uzamasına neden olacak bir düzenleme yapılmıştır.

Anayasamızın 11/2 fıkrasında “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” hükmü bulunmaktadır. Yine Anayasamızın 141. maddesinin son fıkrasında ise “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir” hükmüne yer verilerek, yargılamanın hızlı bir şekilde yapılması için yargıya görev verilmiştir. Oysa Avukatlık Kanunu’nun 27/3 fıkrası ile yukarıda belirtilen Anayasal ilke ve yargıya verilen görevin aksine yargılama sürecini yavaşlatacak ve davaların uzamasına sebep olacak bir durum oluşturulmuştur. Gerçi 1136 sayılı Yasa’nın 27/3. fıkrasında doğrudan “Mahkeme” denmeyip, yine “Mercii” kelimesi kullanılmış ise de vekaletnamelerin büyük bir oranda mahkemelere sunulması veya hiç değilse mahkemelere yönelik olan kısmı yönüyle “Mercii” ifadesinin “Mahkemeleri, Yargıyı”da kapsadığında tereddüt yoktur.

Avukatlık Yasası’nın 27. maddesine bütün olarak bakıldığında “Baro pulu”nun, avukat stajyerlerine verilecek krediye kaynak oluşturmak ve artan miktarın da meslektaşlara destek sağlamak gibi amaçlarla barolar birliği nezdinde oluşturulan yardımlaşma fonu niteliğindeki bir oluşumun gelirinin tahsilinden ibaret olduğu görülmektedir. Bu düzenleme mahkemelerce dikkate alınan yargı harçları ve vekaletname suretlerinin tabi olduğu suret harcına benzer gibi gözüke de nitelik itibarıyla oldukça farklıdır, öncelikle harçlar ve vekaletnamelerin suret harcı Anayasa ve yasadaki kaynaklanan devlet geliri niteliğinde, Adalet hizmetlerinden yararlananlardan alınan bir karşılık olduğu gibi bunların tahsili de öncelikle dava açılırken (Yargılamaya henüz başlanmadan önce) Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından yapılmakta, ancak eksiklik olduğu takdirde mahkemelerce yargılama sırasında dikkate alınmaktadır. Yine 27. madde bütünlüğü içinde bakıldığında baro pulunun yargılama giderinde olmadığı anlaşılmaktadır. Oysa baro pulu bu nitelikte bir gelirle ilgili olmadığı gibi vekaletnamelerin büyük bir oranda mahkemelere ve özellikle yargılama sırasında sunulması karşısında, gerek niteliği gerekse yargılamayı uzatıcı olması açısından Anayasa’nın yargılamanın süratle yapılması ilkesine aykırı bir düzenleme olduğu açıktır. Kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Baro’nun bile doğrudan gelirlerinden olmayan, harç ve yargılama gideri niteliğinde olmayan, staj yapacaklara kredi teminine yönelik bir gelirin tahsilini denetleme ve gerekirse bu amaçla yargılamayı uzatma pahasına bu görevin mahkemelere verilmiş olması Anayasa’nın yargıya verdiği hızlandırma görevi ve süratlilik ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle 1136 sayılı Yasa’nın 27/3. fıkrasıyla getirilen baro pulunun mahkemelerce de re’sen denetlenip, gerekirse ilgiliye 10 günlük süre vererek yargılamayı uzatıcı hükmünün Anayasamızın 141. maddesinin son fıkrasında kabul edilen yargılama süratliliği ilkesi ve bu hususta yargıya verdiği göreve aykırı olduğu kanaatine varıldığından, düzenlemenin bir kez de Yüksek Mahkemece incelenmesi, hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurmak ve dosyanın tasdikli suretinin gönderilmesine ve 5 ay süre ile davanın geri bırakılmasına karar vermek gerekmiştir.”

.....
VI - SONUÇ

19.3.1969 günlü, 1136 sayılı “Avukatlık Kanunu”nun 4667 sayılı Yasa ile değiştirilen 27. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 15.2.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya
KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet
AKYALÇIN

Üye
Mehmet
ERTEN

Üye
Mustafa
YILDIRIM

Üye
A. Necmi
ÖZLER

Üye
Serdar
ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz
PAKSÜT

[R.G. 10 Kasım 2006 – 26342]

— • —

 İçindekilere dön

Yargıtay Kararları

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden:

Esas No :2006/6734

Karar No :2006/6870

Davacı Semra Göğöglü'na velayeten, babası Mustafa Göğöglü ile davalı Nüfus Müdürlüğü arasındaki davada Tomarza Asliye Hukuk Mahkemesince verilen ve Yargıtay'ca incelenmeksizin kesinleşmiş bulunan 23/12/2004 günlü ve 2004/242-282 sayılı kararın yürürlükteki yasaya aykırı olduğu savıyla Cumhuriyet Başsavcılığının 19/7/2006 gün ve Hukuk-154983 sayılı yazısıyla kanun yararına temyiz edilerek bozulması istenilmiş olmakla, dosyadaki tüm kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Dava evliliğin devamı sırasında eşlerden birisi tarafından, nüfus kaydında doğum yılının düzeltilmesi istenilen çocuğa velayeten açılmış, mahkemece, diğer eşin katılması veya icazeti aranmadan davaya bakılıp karar verilmiştir.

Türk Medeni Kanununun 336 ncı maddesine, (eşlerden herhangi birisine öncelik veya üstünlük tanınmadan) evlilik devam ettiği sürece ana ve babanın, velayeti birlikte kullanacağı öngörülmüş ve 342 nci maddesinde de ana ve babanın velayetleri çerçevesinde çocuklarını temsil edecekleri ilkesi yine ayırım yapılmadan getirilmiştir. Emredici nitelikte bu yasa kuralı evlilik birliği içinde velayetin kullanılması kapsamında ana ve baba tarafından çocuk adına açılacak tüm davalar yönünden de geçerlidir. Buna göre, asıl olan eşlerin birlikte dava açmaları ise de, bunlardan birisi tarafından açılacak davaya diğer eşin sonradan icazetini bildirilip olumlu iradesini ortaya koyması ile velayetin birlikte kullanılması gerçekleşmiş olduğundan yeterlidir. Diğer eşin katılımının veya rızasının sağlanmadığı davanın ise reddi gerekir.

Bu bakımdan mahkemece davacıya, eşinin davaya katılmak ya da duruşmada hazır bulunmak suretiyle icazetini bildirmesi veya icazetini gösteren imzası noterden onaylı belge ibraz etmesi için mehil verilip, bunun sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eşlerden birisinin istemi yeterli bulunarak davanın esası hakkında hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya aykırıdır.

Bu itibarla yukarıda açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK.'nun 427. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 25/9/2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 9 Kasım 2006 – 26341]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ÖZATA/Türkiye Davası*

Başvuru No. 19578/02

Strazburg

20 Ekim 2005

USUL

1. Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, bir Türk vatandaşı olan Zahide Songül Özata (“başvuran”) tarafından, 15 Nisan 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 19578/02) kaynaklanmaktadır.

2. Başvuran, İzmir Barosu'na bağlı avukat M.N. Terzi tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) AIHM huzurundaki işlemler için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 3 Haziran 2004 tarihinde, AIHM (Üçüncü Daire) başvurunun kısmen kabuledilmez olduğunu açıklamış ve sözlü duruşma olmamasına, Cumhuriyet Savcısı'nın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi huzurundaki ve Cumhuriyet Başsavcısı'nın Yargıtay huzurundaki görüşlerinin başvurana bildirilmemesine, tazminat işlemlerinin süresine ve mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen tazminatın ödenmemesine ilişkin şikayeti bildirmeye karar vermiştir. AIHS'nin 29 § 3. maddesinin hükümleri uyarınca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvurunun esaslarını kabuledilebilirliği ile birlikte incelemeye karar vermiştir.

4. 1 Kasım 2004 tarihinde, AIHM Daire'lerinin yapısını değiştirmiştir (İç Tüzük 25 § 1. madde). Bu dava, yeni oluşturulmuş Üçüncü Daire'ye verilmiştir (İç Tüzük 52 § 1. madde).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

5. Başvuran 1948 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir.

6. Başvuran, PKK'ya üye olma şüphesi üzerine, Antalya Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi polis memurları tarafından 21 Kasım 1995 tarihinde Antalya'da yakalanmıştır. 29 Kasım 1995 tarihine kadar gözaltında tutulmuştur.

7. 29 Kasım 1995 akşamında, gözaltından serbest bırakılışının hemen ardından, başvuran, muayene olmak için özel bir hastaneye gitmiştir. Muayenesinde yer alan doktorlar tarafından düzenlenen, 30 Kasım 1995 ve 1 Aralık 1995 tarihli sağlık raporlarına göre, başvuran, yüksek tansiyonu olduğu için üç gün hastanede kalmıştır. Ayrıca, ona nevroitik kaygı tanısı konulduğu da kaydedilmiştir. Üç gün daha yatması tavsiye edilmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

8. 25 Aralık 1995 tarihinde, Devlet Güvenlik Mahkemesi İzmir Savcısı, delil yetersizliği gerekçesiyle, başvuran hakkındaki suçlamalardan vazgeçmiştir.

9. 13 Şubat 1996 tarihinde, 466 sayılı Kanun'un 1 § 6 ve 2 § 1. maddelerine atıfta bulunan başvuran, kanuna aykırı yakalanması ve sekiz gün süren tutukluluğu için tazminat talep ederek, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nde Hazine'ye karşı dava açmıştır. Manevi zararlarını telafi etmesi için 500.000.000 Türk Lirası (TL) ve hastane harcamaları için 11.820.000 TL talep etmiştir.

10. 19 Temmuz 1996 tarihinde, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi, Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşünü aldıktan sonra, başvurana hastane harcamaları için tazminat ödenmesine ve manevi zararlar için, kişisel, maddi ve sosyal statüsüne dayanarak hesaplanan, 30.000.000 TL tazminat ödenmesine karar vermiştir.

11. Hem başvuran hem de Hazine tazminat kararını temyiz etmiştir. Başvuran, temyize ilişkin olarak, tazminat miktarının haksız yakalanışı ve tutuklanışına karşı yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Hazine, ödenmesine karar verilen miktarın haddinden fazla olduğu görüşündedir.

12. 19 Mart 1997 tarihinde, Cumhuriyet Başsavcısı, her iki tarafın itirazlarının esaslarına ilişkin görüşünü bildirmiştir. Mahkeme'ye, ilk derece kararını bozmasını önermiştir. Özel bir hastanede yapılan harcamaların ödenmemesi gerektiği kararını vermiştir. Ayrıca, ilgili içtihadın karşısında, manevi zararlara karşılık ödenmesine karar verilen tazminatın haddinden fazla olduğunu değerlendirmiştir.

13. 27 Mayıs 1997 tarihinde, Yargıtay, Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını en başta başvuranın yüksek tansiyonunun gözaltında tutukluluğundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını tespit etmeden verdiği gerekçesiyle, kararı bozmuştur.

14. 4 Temmuz 1997 tarihinde, mahkeme, başvuranın hastalığının sebebine ilişkin tıbbi görüş almaya karar vermiştir. Ayrıca, Cumhuriyet Savcısı'ndan, başvuranın iddialarına ilişkin yazılı görüşleri istenmiştir.

15. Başvuranı muayene eden doktorlar tarafından düzenlenen 27 Ekim 1997 ve 3 Aralık 1997 tarihli iki sağlık raporu, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulmuştur. Bu raporlar, başvuranın Kasım 1995'de üç günlüğüne hastaneye yattığı ve ona, tutukluluk şartları dolayısıyla ağırlaşan, hipertansiyon ve nevroitik kaygı tanısı konulduğu gerçeğini doğrulamıştır.

16. 13 Ocak 1998 tarihinde, mahkeme, başvuranın muayenesinden sorumlu olan iki doktoru sorgulamıştır. Doktorlar, hem hipertansiyon hem de nevrotik kaygı'nın, başvuranın büyük ihtimalle tutukluluk sürecinin öncesinde de yaşamış olduğu, sağlık problemleri olduğunu doğrulamışlardır. Ancak, tutukluluk şartlarının bu hastalıklar üzerindeki ağırlaştırıcı etkisini de doğrulamışlardır. Mahkeme, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu'nun dava dosyasını incelemesini ve yorumlarını sunmasını talep etmiştir.

17. 27 Nisan 1998 tarihinde, Adli Tıp Kurumu Üçüncü İhtisas Kurulu, hipertansiyon ve nevrotik kaygı'nın, başvuranın gözaltında tutukluluğunun öncesinde var olan sağlık problemleri olup olmadıklarını kesin olarak belirleyemediği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla, dava dosyasını Adli Tıp Kurumu'nun başka bir kuruluna havale etmiştir.

18. 27 Mart 2000 tarihinde mahkemeye sunulan, Dördüncü İhtisas Kurulu'nun 20 Aralık 1999 tarihli raporuna göre, hem hipertansiyon hem de nevrotik kaygı tutukluluk şartlarından kaynaklanmamıştır.

19. 8 Haziran 2000 tarihinde, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi, 20 Aralık 1999 tarihli rapor karşısında, başvurana sadece manevi zararlar için tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, Dava olayları ışığında ve başvuranın çektiği duygusal acının yoğunluğu yanında maddi ve sosyal statüsünü değerlendirmiş olarak, başvurana manevi zararlar için tazminat olarak 30.000.000 TL ödenmesine karar vermiştir.

20. 28 Haziran 2000 tarihinde, başvuran, kendisine faiziyle birlikte hem maddi hem de manevi tazminat ödenmesi gerekirdi şeklinde iddiada bulunarak, kararı temyiz etmiştir. Ayrıca, Yargıtay'ın bir duruşma düzenlemesini talep etmiştir.

21. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 30 Kasım 2000 tarihli yazılı görüşlerinde, mahkemeye, başvuranın duruşma talebiyle birlikte iddialarını reddetmesini tavsiye etmiştir. Başvuranın davasının, temyiz derecesinde bir duruşma düzenlemeyi gerektirecek, cezai bir konu hakkında olmadığını ileri sürmüştür. Cumhuriyet Savcısı, bununla beraber, mahkemeye, usul hukuku gerekçesiyle Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozmasını tavsiye etmiştir.

22. 12 Aralık 2000 tarihinde, Yargıtay, Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşüne uymuş ve Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozmuştur.

23. 2 Ocak 2001 tarihinde, dava, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi huzurunda yeniden başlatılmıştır. Cumhuriyet Savcısı, mahkemeye, başvuranın maddi tazminat talebini reddetmesini ve manevi zararlar için ona tazminat vermesini tavsiye etmiştir.

24. 30 Mayıs 2001 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi, başvurana, faizle birlikte 30.000.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

25. 30 Temmuz 2001 tarihinde, başvuran, önceki gerekçelerini tekrarlayarak, kararı temyiz etmiştir. 28 Kasım 2001 tarihinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, mahkemeye, Ceza Mahkemesi'nin kararını onamasını tavsiye etmiştir.

26. 24 Aralık 2001 tarihinde, Yargıtay, *inter alia*, Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünü göz önünde tutarak, 30 Mayıs 2001 tarihli kararı onamıştır.

27. Hükümet tarafından sunulan bilgiye göre, başvuran, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ona ödenmesine karar verilen tazminatı almak için hiçbir zaman başvuruda bulunmamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

28. Sözkonusu zamandaki ilgili iç hukukun açıklaması *Göç – Türkiye* kararında ([BD], no. 36590/97, §§ 27-34, AİHM 2002-V) bulunabilir.

HUKUK

I. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

29. Başvuran, adil ve açık duruşma hakkının iki şekilde ihlal edildiğini ileri sürmüştür: ilk olarak, tazminat talebi kararında ona hiçbir zaman sözlü duruşma sağlanmamıştır; ikinci olarak, ona, hiçbir zaman, Cumhuriyet Savcısı'nın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan yazılı görüşüne ve Cumhuriyet Başsavcısı'nın Yargıtay'a sunulan, başvuranın temyizinin esasları üzerine olan yazılı görüşüne yanıt verme fırsatı verilmemiştir.

Ayrıca, başvuran, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6 § 1. maddesinin anlamı dahilinde, tazminat işlemlerinin “makul süre” içinde sonuçlanmadığından şikayetçi olmuştur.

6 § 1. maddenin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili ... karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

30. Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiştir.

A. Kabuledilebilirlik

31. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 35 § 3. maddesinin anlamı dahilinde, bu şikayetlerin temelsiz olmadığını kaydeder. AİHM, ayrıca, başvurunun başka açılardan da kabuledilmez olmadığını kaydeder. Dolayısıyla, başvuru, kabuledilebilir ilan edilmelidir.

B. Esaslar

1. Yerel işlemlerde sözlü duruşmanın olmaması

32. Başvuran, kendisine, kanuna aykırı gözaltındaki tutukluluğu sürecinde çekmek zorunda kaldığı eziyeti, yargı makamlarına ifade etme fırsatının verilmiş olması gerektiğini iddia etmiştir. Buna ek olarak, Adli Tıp Kurumu'nun raporunda yer alan tespitler gerekçesiyle talebi reddedildiği için, bu raporu hazırlayan doktorlara sorular yöneltebilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Ayrıca, manevi zararlar için ödenmesine karar verilen tazminat miktarının, Hükümet'in iddia ettiği gibi haksız iktisaba yol açması bir yana dursun, yeterli olmaktan çok uzak olduğunu ileri sürmüştür.

33. Hükümet, 466 sayılı Kanun'un 3. maddesine uygun olarak, yerel mahkemenin, dosyadaki davada bir duruşma düzenlemeden karar verdiğini ileri sürmüştür. Hükümet, başvuranın davasının, Ağır Ceza Mahkemesi'nin yetkisi kapsamında olmasına rağmen, ceza davası olmadığını ileri sürmüştür. Dolayısıyla, onun iddiası, tek başına dava dosyasına dayanarak uygun şekilde karara bağlanabilirdi. Hükümet, Ağır Ceza Mahkemesi'nin,

başvuranın maddi tazminat talebini, başvuranın hastalığının tutukluluk sürecinin öncesinde var olduğunu doğrulayan sağlık raporlarına dayanarak, reddettiğini ileri sürmüştür. Üstelik, daha yüksek bir miktarın haksız iktisaba yol açmış olacağı değerlendirildiğinde, manevi zararlar için ödenmesine karar verilen tazminat uygundur.

Hükümet, ilaveten, dava dosyasının, işlemler boyunca taraflara açık bulunduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenle, başvuran, onun içindeki belgelerin örneğini alabilir ve yazılı görüşlerini sunabilirdi.

34. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yerleşik içtihadına göre, sözlü duruşmayı uygulamamayı haklı çıkaran istisnai durumlar olmadığı sürece, bir ilk ve tek derece mahkemesinin huzurundaki işlemlerde, 6 § 1. maddenin anlamında “açık duruşma” hakkı, beraberinde, “sözlü duruşma” isteme hakkını getirir (bkz., diğerlerinin yanı sıra, *Allan Jacobsson – İsveç* (no. 2), 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-I, s. 168, § 46).

35. AİHM, başvuranın talebinin, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ve daha sonra temyiz üzerine Yargıtay tarafından üç kere incelendiğini gözlemler. Başvurana, hiçbir aşamada, yerel mahkemeler huzurunda sözlü duruşma fırsatı sağlanmamıştır.

36. Başvuranın maddi ve sosyal statüsü ile beraber onun tutukluluğu ve bu tutukluluğun süreci unsurunun dava dosyasında ve başvurayı dinleme gereği olmadan saptanabileceği doğru iken, çektiğini iddia ettiği duygusal acının değerlendirilmesinde farklı yaklaşımlar uygulanmalıdır. AİHM'nin görüşüne göre, başvurana, tutukluluğunun sebep olduğu sıkıntı ve kaygı şeklindeki manevi zararı Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'ne sözlü olarak açıklama fırsatı sağlanmış olmalıydı. Başvuranın yaşadıklarının esas olarak kişisel niteliği ve uygun tazminat düzeyinin belirlenmesi, başvuranın ifadesinin dinlenmesini gerektirir. Bu konuların nitelik açısından teknik olduğu ve tek başına dava dosyasına dayanarak uygun şekilde karara bağlanabileceği söylenemez. Aksine, AİHM, başvuranın davasında, adaletin uygulanışının ve Devlet'in sorumluluğunun, başvurana, kamu incelemesine açık yerel mahkeme huzurunda bir duruşmada kişisel durumunu açıklama hakkı sağlayarak, daha iyi yerine getirilmiş olacağını değerlendirir (yukarıda anılan, *Göç*, § 51).

37. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, dolayısıyla, sözlü duruşmayı uygulamamayı haklı çıkarabilecek istisnai durumlar olmadığını değerlendirir ve buna göre AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

2. Cumhuriyet Savcılarının Antalya Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay'a sunulan yazılı görüşlerinin bildirilmemesi

38. Başvuran, Cumhuriyet Başsavcısı'nın Yargıtay'a sunulan görüşüyle birlikte, Cumhuriyet Savcısı'nın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulan yazılı görüşünün kendisine bildirilmediğini iddia etmiştir. Dolayısıyla, Cumhuriyet Savcılarının görüşlerine yanıt verme ve kendi iddialarını sunma fırsatının olmadığını ileri sürmüştür.

39. Hükümet, bu şikayete ilişkin hiçbir görüş bildirmemiştir.

40. AİHM, aynı şikayeti geçmişte incelemiş olduğunu ve *Göç – Türkiye* kararında (yukarıda anılan, § 58) AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlalini tespit ettiğini kaydeder. O kararda, AİHM, Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşlerinin niteliğini ve başvurana yanıt olarak yazılı görüşte bulunma fırsatının verilmediği gerçeğini gözönünde tutarak, başvuranın karşıt işlem başlatma hakkının ihlal edildiği kararını vermiştir (*loc. cit.* § 55).

41. AİHM, şimdiki davayı incelemiş ve yukarıda belirtilen davadaki kararından sapmasını gerektirecek hiçbir özel durum bulmamıştır.

42. Buna göre, başvurana, Cumhuriyet Savcıları'nın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi ve Yargıtay huzurundaki görüşlerinin bildirilmemesine ilişkin olarak, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

3. İşlemlerin Süresi

43. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6 § 1. maddesine göre, tazminat işlemlerinin süresinin "makul süre" şartını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

44. Başvuran, davasının, karmaşık olmadığı için, uzun ve ayrıntılı bir yargı incelemesi gerektirmemiş olduğunu vurgulamıştır. Davası, haksız bir tutuklamaya dayanan doğal tazminat talebi hakkındadır.

45. Hükümet, mahkemenin başvuranın davasını ele alışının "makul süre" şartına uymuş olduğunu değerlendirmiştir. Hükümet, başvuranın tazminat talebinin karara bağlanmasını geciktirenin esas olarak başvuranın davranışının olmuş olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararlarını üç kere temyiz ederek, işlemlerin uzamasına katkıda bulunmuştur.

46. Mahkeme, işlemlerin, başvuranın Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'ne talepte bulunduğu, 13 Şubat 1996 tarihinde başladığını ve 24 Aralık 2001 tarihli Yargıtay kararıyla son bulduğunu gözlemler (bkz. yukarıda 8 ve 24. paragraflar). Buna göre, değerlendirilecek olan süre yaklaşık on ay beş yıldır.

47. AİHM, bu sürenin uygunluğunu, davanın olayları ışığında ve içtihadı tarafından yerleşen kriterlere, özellikle davanın karmaşıklığına, başvuranın ve ilgili makamların davranışına ve davada başvuran için neyin tehlikede olduğuna atfen inceleyecektir (bkz., çok sayıda diğer içtihat arasında, *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96, § 43, AİHM 2000-VII, ve *Humen – Polonya* [BD], no. 26614/95, § 60, 15 Ekim 1999).

48. Davanın niteliğine ilişkin olarak, AİHM, talebin karara bağlanmasının bilirkişi delili elde etme ihtiyacı gerektirdiği için belli bir karmaşıklıkta olduğunu gözlemler. Ancak, Hükümet'in, başvuranın işlemlerin süresine katkıda bulunduğu şeklindeki görüşünü paylaşmamaktadır. Başvuran, usule ait haklarından yararlanmış olmaktan kınanamaz. Özellikle, temyiz usulünü kötüye kullandığını veya mahkemenin zamanını yasal dayanağı olmayan ve tümüyle kendi lehinde taleplerle harcadığını gösteren hiçbir şey yoktur.

49. Yargı makamlarının davranışına ilişkin olarak, AİHM, incelenmekte olan süre zarfında, mahkemeler tarafından davaya altı defa bakıldığını gözlemler. Hiçbir duruşma düzenlenmemiş olmasına rağmen, mahkeme, dava dosyasını düzenli olarak incelemiş ve dahası, işlemlerde, bilirkişi delili elde etmekle ilişkili (bkz. yukarıda 13-16. paragraflar) aşırı bir gecikme olmamıştır. Sonuç olarak, AİHM, yetkililerin, başvuranın davasını ele alırken gerekli özeni gösterdiklerini değerlendirir.

50. Yukarıda belirtilenler karşısında ve işlemlerin toplam süresini gözönünde tutarak, AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmediğine karar verir.

II. 1 NO.'LU PROKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

51. Başvuran, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen manevi tazminatın halen ödenmediğinden şikayetçi olmuştur. 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi şöyledir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâle getirmez.”

52. Hükümet, başvuranın, tazminatını almak üzere yetkililere başvurmadığı için iç hukuk yollarını tüketmediğini ileri sürmüştür.

53. Başvuran, tazminatını almak için yetkililere başvurmak zorunda olmadığını ileri sürmüştür. Adresi mahkeme tarafından bulunduğu için, yetkililer, ona ödenmesine karar verilen miktarı ödemek için inisiyatifini ellerine almışlardı. Başvuran, ayrıca, Devlet malına el konulamayacağı için Hazine hakkında icra takibi başlatmanın yararsız olacağını iddia etmiştir.

İlaveten, ödenmesine karar verilen miktar çok az olduğu için tazminatı almayı reddettiğini ileri sürmüştür.

54. AİHM, mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen tazminatı almak üzere yerel makamlara başvurmadığı için başvuranın kendisi için mevcut olan tüm iç hukuk yollarını tüketmiş olduğunun değerlendirilemeyeceğini gözlemler. İlgili miktarı almak için kanunen yerel bir makama başvurusunun gerekli olmadığı farz edilse bile, en azından Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nin nihai kararından sonra kendisine bir ödeme yapılmadığı gerçeği hakkında yetkililere şikayette bulunması gerekirdi.

55. Yukarıda belirtilenlerin ışığında, AİHM, AİHS'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca, başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediği ve dolayısıyla temelsiz olduğu için bu şikayetin reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

III. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

56. AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşme Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

57. Başvuran, hastane harcamaları olarak 250 Euro (Euro) talep etmiştir.

58. Başvuran, haksız tutukluluğundan kaynaklanan sıkıntısını ve tutukluluğundan bu yana geçen süreyi değerlendirerek, manevi zararlara ilişkin olarak 10.000 Euro talep etmiştir. Ayrıca, işlemlerin süresi ve adaletsizliği karşısında 2.000 Euro talep etmiştir.

59. Hükümet, sağlık raporlarının, başvuranın sağlık sorunlarının gözetiminde tutukluluğundan kaynaklanmadığını doğruladığını ileri sürmüştür. Başvuranın hastalığı ve gözetiminde tutukluluğu arasında hiçbir ilişki olmadığına göre, maddi tazminat talepleri reddedilmelidir. Dahası, Hükümet, başvuranın manevi tazminat talebinin haddinden fazla olduğunu iddia etmiştir.

60. AİHM, yerel işlemlerde sözlü duruşma olmaması ve Cumhuriyet Savcılarının görüşlerinin başvurana iletilmemesi dolayısıyla, AİHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Tespit edilen ihlaller ve hastane harcamaları arasında herhangi bir sebep sonuç ilişkisi görmemektedir. Dolayısıyla, başvuranın maddi tazminat talebini reddeder.

61. Ayrıca, AİHM, başvuranın uğradığı herhangi bir manevi zarara karşı, ihlallerin tespitinin başlı başına yeterli bir tazmin oluşturduğunu değerlendirir.

B. Mahkeme masrafları

62. Başvuran, yerel işlemlerde ve Sözleşme Kurumları'ndaki işlemlerde yapılan mahkeme masraflarına karşılık olarak 3.000 Euro ödenmesini talep etmiştir. Takviye edici hiçbir belge sunmamıştır.

63. Hükümet, taleplerin haddinden fazla ve asılsız olduğunu belirtmiştir. Hükümet, başvuran tarafından, iddialarını kanıtlamak için hiçbir makbuz veya başka hiçbir belgenin sunulmamış olduğunu ileri sürmüştür.

64. AİHM, mevcut bilgilere istinaden kendi kararını vererek, başvurana bu başlık altında 1.000 Euro tazminat ödenmesini makul değerlendirmiştir.

C. Gecikme Faizi

65. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. AİHS'nin 6 § 1. maddesi uyarınca olan şikayetlerin kabuledilebilir ve başvurunun kalan kısmının kabuledilmez olduğuna;
2. Yerel işlemlerde sözlü duruşma olmaması dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Cumhuriyet Savcılarının yazılı görüşlerinin başvurana iletilmemesi dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
4. İşlemlerin süresine ilişkin olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmediğine;
5. İhlallerin tespitinin, herhangi bir manevi zarara karşılık başlı başına yeterli bir tazmin oluşturduğuna;
6. a) Sorumlu Devlet'in, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurana mahkeme masraflarına ilişkin olarak 1.000 Euro (bin Euro), artı tabi olabilecek her türlü vergiyi, ödeme günündeki kur üzerinden Türk Lirası'na dönüştürerek, ödemesine;
- b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktara Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
7. Başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine


KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 20 Ekim 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
Sekreter

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

TEMİRKAN/Türkiye Davası*

Başvuru no:41990/98
Strazburg
20 Eylül 2005

OLAYLAR

1968 doğumlu başvuran, İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran avukat olup İstanbul'da yayınlanan *Devrimci Proletarya* adlı derginin sahibidir.

2 Aralık 1992 tarihinde, “-askerliği reddetmeye genel çağrı değil- Kürdistan’da askere gitmeyi reddetmeye çağrı- adlı makale, sözkonusu derginin yedinci sayfasında yayınlanmıştır.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcısı 5 Ocak 1993 tarihli iddianamesiyle, Terörle Mücadeleye ilişkin 1991 tarihli yasanın 8§2 maddesi gereğince, sözkonusu makalenin yayınlandığı derginin sahibi olduğundan dolayı Devlet’in bütünlüğüne karşı propaganda yaptığı gerekçesiyle başvurunu itham etmiştir.

DGM, 27 Ocak 1997 tarihli kararla, 27 Ocak 1995 tarihli ve 4126 sayılı Kanunla düzeltilen 1991 tarihli Kanun’un 8§2 maddesine uygun olarak, başvurunu 100.000.000 TL para cezasına çarptırmıştır. DGM ayrıca *Devrimci Proletarya* adlı derginin bir ay boyunca yayınlanmamasına karar vermiştir.

DGM, aynı suçtan başvuran aleyhindeki diğer davaların devam ettiği gerekçesiyle, başvuranın cezasının infazının ertelenmesi talebini reddetmiştir.

Başvuran, 4 Mart 1997 tarihinde temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Yargıtay, 4 Kasım 1997 tarihinde 27 Ocak 1997 tarihli kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kendisini yargılayan ve mahkum eden DGM’nin, bir yandan bünyesinde askeri bir hakim bulundurması, diğer yandan gözaltı sırasında avukatın bulunmaması nedeniyle, kendisine hakkaniyete uygun yargılamayı garanti eden “tarafsız ve bağımsız bir mahkeme” olamayacağını iddia etmektedir. Dolayısıyla AİHS’nin 6§1 ve 3-c maddesi ihlal edilmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

A. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Hakkında

AIHM, bu durumda ortaya çıkan sorunlara benzer sorunları birçok kez irdelemiş AIHS'nin 6§1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (Bkz. sözüedilen *Özel kararı*, §§33-34 ve *Özdemir-Türkiye kararı*, no: 59659/00, §§35-36, 6 Şubat 2003).

AIHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in, sözkonusu durumda farklı bir sonuca ulaştırabilecek ne bir olay ne de bir argüman sunduğuna kanaat getirmektedir. "Milli güvenlik"e ilişkin suçlar hakkında DGM'ye çıkarılan başvuran, aralarında askeri hakim de bulunduğu mahkeme heyeti önüne çıkmaktan çekinmesinin anlayışla karşılanacağını belirtmektedir. Bu nedenden dolayı, başvuran, DGM'nin bu türden davalara ters düşen değerlendirmelerle haksız yere yönlendirilmelerine izin vermesinden haklı olarak çekinmektedir. Böylece, bu mahkemenin tarafsızlığı ve bağımsızlığı hakkında başvuran tarafından duyulan şüpheler objektif olarak kanıtlanmaktadır. (*Incal-Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, 1998- IV, S.1573, §72 *in fine*).

AIHM, başvuruyu yargıladığı ve mahkum ettiği sırada DGM'nin AIHS'nin 6§1 maddesi uyarınca tarafsız ve bağımsız bir mahkeme olmadığı sonucuna varmaktadır.

B. Ceza Muhakemeleri Usulünün Hakkaniyeti Hakkında

Hükümet ihlalin bulunduğu itiraz etmiştir.

AIHM, benzer davalarda, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olduğu ortaya konulan bir mahkemenin, her olasılıkta, kendi yargısına tabi kişilere hakkaniyetli bir yargı sağlayamayacağı hükmüne varıldığını hatırlatmıştır.

AIHM, başvuranın tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından dinlenme hakkının ihlal edilmesi sonucu gözönünde bulundurulursa, işbu şikayeti incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmıştır (Bkz. diğerleri arasında, 28 Ekim 1998 tarihli *Çıraklar-Türkiye kararı*, s.3074, §§ 44-45).

II. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Başvuran, 14.290 Euro tutarında maddi ve manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AIHM, iddia edilen maddi zarar konusunda, AIHS'ye aykırılık mevcut değilse, DGM'deki yargılamada varılan sonuç üzerinde değerlendirmeye gitmez. Dolayısıyla başvurana bu bağlamda tazminat ödenmesine gerek yoktur (Bkz. *Findlay-İngiltere*, 25 Şubat 1997 tarihli karar, 1997-I, s.284, § 85).

İddia edilen manevi zarara gelince, AİHM, dava şartlarında tespit edilen ihlalin hakkaniyetli bir tatmin oluşturduğuna dikkati çekmektedir (sözüedilen *Çıraklar kararı*, s. 3074, §49).

AİHM için, bu davada olduğu gibi bir kimse AİHS'nin gerektirdiği tarafsızlık ve bağımsızlık koşullarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkum edildiğinde, sözkonusu kişinin isteği üzerine yeni bir yargılama veya yeniden dava açılması, tespit edilen ihlalin telafi edilmesi için prensip olarak en uygun yoldur (*Öcalan-Türkiye*, no: 46221/99, no: 46221/99, § 210, 12 Mayıs 2005).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yapmış olduğu masraf ve harcamalar için 2.286 Euro talep etmektedir. Başvuran hiçbir kanıt sunmamaktadır.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM elinde bulunan unsurları ve konuya ilişkin içtihadını gözönüne alarak, yapılan bütün masraflar için başvurana 1.000 Euro'nun ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. DGM'nin tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olması nedeniyle AİHS'nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 6. maddesine göre yapılan diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına*;
3. İşbu kararın kendisinin manevi zarar için adil tazmin *oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden T.L.'ye çevrilmek üzere, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet'in başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 Euro (bin Euro) ödemesine;
- b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 20 Eylül 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ALİ RIZA DOĞAN/Türkiye Davası*

Başvuru no. 50165/99
Strazburg
22 Aralık 2005

USULİ İŞLEMLER

1. Davanın nedeni, Türk vatandaşı Ali Rıza Doğan'ın ("başvuran"), 3 Mart 1999 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudur (başvuru no. 50165/99).

2. Başvuranı, görevini Diyarbakır'da ifa etmekte olan avukat S. Çınar temsil etmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), bu dava için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 26 Ekim 2004 tarihinde AİHM, başvurunun kısmen kabuledilemez olduğuna ve dava işlemlerinin uzunluğuna ilişkin şikayeti bildirmeye karar vermiştir. AİHS'nin 29 § 3. maddesini uygulayan AİHM, başvurunun kabuledilebilirliğini ve esaslarını birlikte incelemeye karar vermiştir.

OLAYLAR

4. Başvuran, 1967 doğumlu olup İstanbul'da yaşamaktadır.

5. 1992 senesi Mayıs ayında, yasadışı bir örgüte mensup olmasından şüphelenilmesi üzerine polis tarafından gözaltına alınmış ve tutuklu yargılanmasına başlanmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca ülke topraklarının bir kısmının ayrılmasını gerçekleştirme amacıyla eylemlerde bulunmakla suçlanmış ve Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanmıştır.

6. 8 Aralık 1994 tarihinde başvuranın tutuksuz yargılanmasına başlanmıştır.

7. 30 Mart 1995 tarihinde Asliye Mahkemesi, başvuranın itham edildiği suçlardan beraatına karar vermiştir.

8. 29 Şubat 1996 tarihinde Yargıtay, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını onamıştır.

9. 25 Ekim 1996 tarihinde başvuran, 466 no.lu Kanun uyarınca Maliye Bakanlığı aleyhine, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'ne dava açmıştır. Adil olmayan şekilde tutuklu yargılandığı için 2,000,000,000 Türk Lirası tazminat talep etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

10. 2 Aralık 1996 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nden, başvuran aleyhinde başlatılan cezai takibata ilişkin belgeleri göndermesini istemiştir. Özellikle Asliye Hukuk Mahkemesi, kararın kesinleştiği tarihi gösteren belgelerin, başvuranın tazminat talebini yasal zaman sınırı içerisinde sunup sunmadığına karar vermek için bir an önce gönderilmesini istemiştir.

11. 2 Aralık 1996 ve 30 Kasım 1999 tarihleri arasında Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nden yukarıda kaydedilen belgeleri göndermesini ısrarla istemiştir.

12. 10 Kasım 1999 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın özgürlüğü kısıtlandığı için maruz kaldığı maddi zararı hesaplaması amacıyla bir bilirkişi tayin etmiştir.

13. 24 Kasım 1999 tarihinde bilirkişi, maddi zarar miktarına ilişkin raporunu sunmuştur.

14. 30 Kasım 1999 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın gözaltında ve tutuklu yargılandığı sırada kaybolan zamanını telafi etmek amacıyla maruz kaldığı maddi ve manevi zarar için başvurana belli bir meblağ ödenmesine karar vermiştir.

15. Başvuran ve Maliye Bakanlığı, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına itiraz etmiştir.

16. 5 Ekim 2000 tarihinde Yargıtay, başvurana ödenmesine karar verilen meblağın, çok düşük olduğu sonucuna varmış ve Asliye Mahkemesi'nin kararını feshetmiştir.

17. 9 Kasım 2000 tarihinde Asliye Mahkemesi'nce tayine edilen bilirkişi, başvuranın özgürlüğünden mahrum bırakılması sonucu maruz kaldığı maddi zararın miktarına ilişkin bir rapor sunmuştur.

18. 10 Kasım 2000 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, başvurana maddi ve manevi zarar için 1,538,492,740 Türk Lirası tazminat ödenmesine karar vermiştir.

19. Maliye Bakanlığı karara itiraz etmiştir.

20. 5 Nisan 2001 tarihinde Yargıtay, usul hatası nedeniyle Asliye Mahkemesi'nin kararını feshetmiştir.

21. 28 Haziran 2001 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, başvurana bir kez daha 1,538,492,740 Türk Lirası tazminat ödenmesine karar vermiştir.

22. Maliye Bakanlığı karara itiraz etmiştir.

23. 8 Kasım 2001 tarihinde Yargıtay, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını onamıştır.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

24. Başvuran, dava işlemlerinin uzunluğunun, AİHS'nin aşağıda kaydedilen 6 § 1. maddesinde öngörülen "makul süre" gereği ile uyumlu olmadığı hususunda şikayette bulunmuştur

"1. Herkes ... medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar ... konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir."

25. Hükümet, sözkonusu şikayete itiraz etmiştir.

26. Gözönünde bulundurulması gereken süre, başvuranın Kartal Ağır Ceza Mahkemesi huzurunda tazminat davası başvurusunda bulunduğu 25 Ekim 1996 tarihinde başlamış ve Yargıtay'ın, Asliye Mahkemesi'nin kararını onadığı 8 Kasım 2001 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla, davayı üç kez değerlendiren yargı alanının iki aşaması için yaklaşık beş yıl sürmüştür.

A. Kabuledilebilirlik

27. Hükümet, AİHS'nin 35. maddesinin öngördüğü iç hukuk yollarının tüketilmesi gereğine uyulmamış olduğu için AİHM'nin şikayeti, kabuledilemez olduğuna karar vererek reddetmesini istemiştir. Başvuranın, Asliye Mahkemesi yargıcı aleyhinde Adalet Bakanlığı veya Cumhuriyet Savcılığı gibi yerel makamlara şikayette bulunmamış olduğunu belirtmiştir.

28. AİHM, AİHS'nin 35 § 1. maddesinin tüketilmesini öngördüğü yegane iç hukuk yollarının, iddia edilen ihlallerle ilgili olan yollar olduğunu, sözkonusu iç hukuk yollarının mevcudiyetinin, yalnızca teoride değil pratikte de kesinleşmiş olması gerektiğini ve kesinleşmemiş olmaları durumunda, gerekli erişilebilirlik ve etkinlikten yoksun kalacaklarını belirtmektedir. Sözkonusu koşulların sağlanmış olduğunu tespit etme görevi, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olduğunu öne sürmesi durumunda sorumlu Devlet' aittir (bkz., diğer içtihatlar yanında, *Ramazanoğlu/Türkiye* (karar), no. 39810/98, 10 Eylül 2002).

29. AİHM Hükümet'in, Asliye Mahkemesi huzurunda sunulan bir şikayetin, başvuranın, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi huzurundaki dava işlemlerinin uzunluğunun, "makul süre" kuralı ile uyumlu olmadığına dair şikayetini ne şekilde doğrulayacağını tespit etmemiş olduğu kanısındadır.

30. Dolayısıyla AİHM, Hükümet'in itirazını reddeder.

B. Esaslar

31. Hükümet, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nin tazminat konusunda bir karara varabilmesi için Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nden, başvuran aleyhinde başlatılan cezai takibata ilişkin dokümanları göndermesini istemesi gerektiğini belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi'nin gayretlerinin, uygun bir hukuki kararı garanti etme amacını taşıdığını ileri sürmüştür.

32. Başvuran, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nin yirmi sekiz duruşma düzenlemiş olduğunu ve sözkonusu duruşmalar sırasında diğer bir Mahkeme'den dokümanlar isteme ve bir bilirkişi raporu talep etme dışında bir çaba sarfetmediğini iddia etmiştir.

33. AİHM, dava işlemlerinin uzunluğunun makul olup olmamasının, dava koşulları ışığında ve özellikle, davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili yetkili makamların tutumları ve ikisi arasındaki uyuşmazlıkta başvuran için risk arz eden olmak üzere içtihatlarınca belirlenen kriterlere değinilerek değerlendirilmesi gerektiğini yineler (bkz., *Yalman ve Diğerleri/Türkiye*, no. 36110/97, § 23, 3 Haziran 2004).

34. AİHM, hakkaniyete uygun olmayan şekilde tutuklu yargılanmalarına ilişkin başvurana ödenmesi gereken tazminat miktarını belirlemek olan dava konusunun, dikkate değer biçimde karmaşık olmadığı kanısındadır. Ayrıca, 466 no.lu Kanun uyarınca tazminat taleplerine ilişkin açılan davaların, yazılı bir prosedür amacıyla yetkili Mahkemelerce incelendiğini belirtmektedir.

35. Başvuranın tutumu hususunda AİHM, başvuranın önem arzedecek şekilde dava işlemlerinin uzamasına katkıda bulunmamış olduğunu gözlemlemektedir.

36. Yetkili makamların tutumları hususunda AİHM, ilk derece Mahkemesi'nin kararını vermesinin üç seneden fazla zaman almış olduğunu ve sözkonusu gecikmenin Hükümet tarafından tatmin edici şekilde açıklanmadığını gözlemlemektedir. Dava hususunda uygun bir karar verilmesini garanti etmek için Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nden talep edilmesi gereken dokümanlar bulunduğuna ilişkin iddia, sözkonusu gecikmeyi açıklama hususunda yeterli değildir. AİHM bu bağlamda AİHS'nin 6 § 1. maddesinin, Sözleşmeciler Devletler'e hukuk sistemlerini, Mahkemelerinin, davaları makul bir süre içerisinde karara bağlama yükümlülüğü de dahil olmak üzere sözkonusu maddenin gereklerini karşılayabilecek şekilde düzenleme yükümlülüğünü getirdiğini hatırlatmaktadır (bkz., *Pélissier ve Sassi/Fransa* [BD], no. 25444/94, § 74, ECHR 1999-II).

37. Son olarak AİHM, başvuran için iç hukuk davalarında risk arz eden duurmun, kendisi için önemli olduğu kanısındadır.

38. İchtihatında ortaya konan kriterler ışığında AİHM, sözkonusu davada dava işlemlerinin uzunluğunun, haddinden fazla ve "makul süre" gereğini karşılamamış olduğu kanısındadır.

39. Dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMİŞ OLDUĞU İDDİASI

40. 17 Ağustos 2005 tarihinde AİHM'ye sunmuş olduğu görüşlerinde başvuran ayrıca, dava işlemlerinin haddinden fazla uzamış olması hususunda mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkının hakkaniyete uygun olmayan şekilde ihlal edilmiş olduğunu ileri sürmüştür. İddiasını, 1 No.lu Protokol'ün aşağıda kaydedilmiş olan 1. maddesine dayandırmıştır:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasadaki öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.”

41. Hükümet, başvuranın sözkonusu başlık altındaki şikayetine ilişkin görüş sunmamıştır.

42. AİHM, sözkonusu davada, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi bağlamındaki şikayet, AİHM’ye 17 Ağustos 2005 tarihinde sunulmuş olduğu halde nihai yerel kararın, 8 Kasım 2001 tarihinde verilmiş olduğunu gözlemlemektedir.

43. Bu nedenle, sözkonusu şikayet zamanı geçtikten sonra sunulmuştur ve AİHS’nin 35 §§ 1. ve 4. maddeleri bağlamında reddedilmelidir.

III. AİHS’NİN 41. MADDESİ’NİN UYGULANMASI

44. AİHS’nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Zarar

45. Başvuran, maddi zarar için 14,002 Amerikan Doları talep etmiştir. İlk derece Mahkemesince ödenmesine karar verilen tazminat, 2001 yılından önce ödenmiş olsaydı, enflasyondan dolayı zarar görmemiş olacağını ileri sürmüştür.

46. Hükümet, sözkonusu iddiaya itiraz etmiştir. Başvuran tarafından talep edilen miktarın, haddinden fazla olduğunu belirtmiştir.

47. AİHM, AİHM huzurunda uğranıldığı iddia edilen maddi zarar ve tespit edilen ihlal arasında nedensel bir bağlantı olmadığı kanısındadır. Ayrıca, 6 § 1. maddenin gereklerine uygun olsaydı, dava işlemlerinin sonucunun ne olacağı hususunda değerlendirmede bulundurmamak AİHM’nin görevi değildir (bkz. *Werner/Avusturya*, 24 Kasım 1997 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları* 1997-VII, sayfa 2514, § 72, ve *Yalman ve Diğerleri*, § 32). Sonuç olarak, sözkonusu başlık altında hiçbir tazminat ödenmemiştir.

48. Başvuran ayrıca manevi zarar için toplam 5,000 Euro (EUR) talep etmiştir.

49. Hükümet, başvuran tarafından talep edilen miktarın, haddinden fazla olduğunu belirtmiştir.

50. AİHM başvuranların, dava işlemlerinin uzaması nedeniyle stres ve tedirginlik gibi manevi zararlara uğramış olduklarını ve bunun, ihlal bulgusu ile yeterince telafi edilemeyeceğini kabul etmektedir. Dava koşullarını ve içtihatını gözönünde bulunduran AİHM, başvurana sözkonusu başlık altında 2,400 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Mahkeme Masrafları

51. Başvuran ayrıca yerel Mahkemeler ve AİHM huzurunda yapmış olduğu masraf için 4,974 Euro talep etmiştir.

52. Hükümet, sözkonusu talebe itiraz etmiştir.

53. AİHM içtihatına göre başvuran, ancak gerekli oldukları için yapıldıklarının ve miktar olarak makul olduklarının gösterilmesi halinde masraf ve harcamaların telafi edilmesi hakkına sahiptir. Söz konusu davada, huzurunda sunulan bilgiler ve yukarıda kaydedilen kriterler ışığında AİHM, yerel davalarda yapılan masraflar hususundaki tazminat taleplerini reddetmektedir ve AİHM huzurunda gerçekleştirilen davalar için toplam 500 Euro ödenmesinin makul olduğu kanısındadır.

C. Gecikme Faizi

54. AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre belirlenmesini uygun bulmuştur.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna,
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmiş olduğuna,
3. (a) sorumlu Devlet'in, kararın AİHS'nin 44 § 2 Maddesi'ne göre kesinlik kazandığı tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurana, ödeme tarihinde uygulanan kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ve buna ek olarak ödeme gününde uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine:

- (i) manevi zarar için 2,400 Euro (iki bin dört yüz Euro),
- (ii) masraf ve harcamalar için 500 Euro (beş yüz Euro),
- (iii) yukarıdaki miktarlara uygulanabilecek her tür vergi,

(b) yukarıda kaydedilmiş olan üç aylık sürenin bitiminden ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre yukarıda belirtilen miktarlarda ödenecek basit faizi ödemekle yükümlü olduğuna *karar vermiş*,

4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmını *reddetmiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış olup 22 Aralık 2005 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
Sekreter

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ASLIHAN GENÇAY/Türkiye Davası*

Başvuru no:10057/04
1 Aralık 2005

KABULEDİLEMEZLİK KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

1974 doğumlu Aslıhan Gençay Türk vatandaşı olup, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından G. Tuncer tarafından temsil edilmektedir.

Tarafların sunduğu üzere dava koşulları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Başvuran, 10 Aralık 1996 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) tarafından terör örgütüne mensup olma ve bombalı saldırı gerekçesiyle otuz yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır.

Başvuran, İzmir Cezaevi'nde ve daha sonra Uşak Cezaevi'nde cezasını çekmeye devam ettiği 2000 ve 2001 yıllarında yatakhane yerine üç kişilik yaşam ünitelerini öngören F Tipi Cezaevleri'nin kurulmasını protesto etmek amacıyla uzun süreli açlık grevi başlatmıştır.

Başvuran 12 Şubat 2002 tarihinde Uşak Devlet Hastanesi'ne kaldırılmıştır.

22 Mart 2002 tarihinde, Uşak Cumhuriyet Başsavcısı'nın talebi üzerine, Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu, başvurunu muayene etmek ve özgürlükten yoksun bırakan bir cezayı çekme elverişliliğini rapor etmek için hastaneye gelmiştir.

İhtisas Kurulu 25 Mart 2002 tarihli raporuyla başvurana Wernicke-Korsakoff Sendromu (WK-S) teşhisi koymuş ve cezasının infazının altı ay ertelenmesini salık vermiştir. Aynı gün Cumhuriyet Başsavcısı, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun (CMUK) 399. maddesi uygulanarak erteleme talebini kabul etmiş ve başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir.

Bilirkişi Kurulu 25 Eylül 2002 tarihli raporla daha önce verilen ertelemenin altı ay daha uzatılmasını salık vermiştir. Cumhuriyet Başsavcısı bu öneriyi haklı bulmuştur.

Başvuran, 16 Aralık 2002 tarihinde, İstanbul Üniversitesi Hastanesi göz hastalıkları servisinde muayene edilmiştir.

21 Nisan 2003 tarihli raporla, İhtisas Kurulu WK-S teşhisini onamış ve hastalığın devam ettiği gözönüne alınırsa herhangi bir sürenin belirlenmesinin imkansız olacağını belirterek cezanın infazının ertelenmesini salık vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Cumhuriyet Başsavcısı Anayasa'nın 104. maddesinin öngördüğü Cumhurbaşkanı affını gözönüne alarak yargılamayı başlatma kararı almış ve erteleme kararını "yargılama sonuçlanana kadar" uzatmıştır.

İhtisas Kurulu 12 Aralık 2003 tarihli raporla, başvuranın sağlık durumunun ne Cumhurbaşkanı affını ne de cezanın infazının ertelenmesine devam edilmesini gerektirdiğini belirtmektedir.

26 Aralık 2003 tarihinde Uşak Cumhuriyet Başsavcısı başvuran aleyhinde mahkumlara mahsus yakalama müzekkeresi çıkarmıştır. Başvuran firar etmiştir.

30 Aralık 2003 başvuranın babası, Adli Tıp Kurumu'nun sözkonusu son raporunun düzeltilmesi amacıyla Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurmuştur. Başvuranın babası 9 Ocak 2004 tarihinde kızıyla ilgili yakalama müzekkeresine kaşı itirazda bulunmuştur.

Başvuranın babası 19 Şubat 2004 tarihinde, daha önce elde edilen bulguların doğruluğunun kontrol edilmesi için İstanbul Tabipler Odası'na başvurmuştur.

23 Şubat 2004 tarihinde Adli Tıp Kurumu Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan başvuranın bazı muayenelerinin yapılması amacıyla İstanbul Üniversitesi Hastanesi nöroloji servisine nakledilmesini ve elde edilen sonuçları kendisine iletmesini istemiştir. Cumhuriyet Başsavcısı bu talebe olumlu cevap verememiştir. Zira başvuran Başsavcılığa gelmemiş ve yapılan polis araması sonuçsuz kalmıştır.

AİHM, 19 Mart 2004 tarihinde İçtüzüğü'nün 39. maddesini uygulayarak, Hükümet'i başvuranı 8 Nisan 2004 tarihine kadar cezaevine koymamaya davet etmiştir. Bu tedbir daha sonra yeni bir karara kadar uzatılmıştır. Bunun akabinde, Cumhuriyet Başsavcısı AİHM'nin aldığı tedbire uygun olarak dava konusu yakalama müzekkeresini kaldırmıştır.

Başvuran 29 Mart 2004 tarihinde, İstanbul Üniversitesi Hastanesi'ne gelmiştir. Nöroloji servisinde bulunan doktorlar, başvuranda "Korsakoff sendromuna benzer" bazı semptomların varlığını tespit etmişlerdir. 4 Haziran 2004 tarihli raporla, aynı doktorlar hafıza kaybını ortaya koymuşlardır.

AİHM ÖNÜNDEKİ USUL İŞLEMLERİ

Bu davalar 53 başvurudan oluşmaktadır (Bkz. sözüedilen *Tekin Yıldız*). AİHM, 1 Temmuz 2004 tarihinde, içtüzüğüne 7 Temmuz 2003 tarihinde dahil edilen ekle kendisine tanınan görevlerin yerine getirilmesi çerçevesinde, 6 ve 13 Eylül 2004 tarihlerinde Türkiye'de soruşturma yapılmasına karar vermiştir.

Bu nedenle AİHM, ceza infaz kurumlarını ziyaret etmek üzere üç hakimden oluşan bir Kurul (AİHM Kurulu) ve Gençay'ın da aralarında bulunduğu elli üç başvuranın özgürlükten

yoksun bırakan bir cezayı çekmeye elverişli olup olmadıklarını tespit edecek bir Bilirkişi Kurulu tayin etmiştir.

AİHM Kurulu, hakim, I. Cabral Barreto, M. Tsatsa-Nikolovska ve K. Traja, zabıt katibi V. Berger, Sayıştay denetçisi C. Turmangil, S.Erel, O. Andreotti ve H. Mutaf ve mahkeme katibi G.Güllü'den oluşmaktadır.

Bilirkişi Kurulu, Pitié- Salpetriere Tıp Fakültesi, Paris Üniversitesi VI (Paris, Fransa) da görevli Nörolog ve Profesör Christian Derouesné, Pitié-Salpetriere Hastanesi'nde (Paris, Fransa) görevli nöropsikolog Francis Bolgert, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde (İstanbul,Türkiye) görevli psikiatr ve başkan yardımcısı olarak görev yapan Doğan Yeşilbursa'dan oluşmaktadır.

23 Ağustos 2004 tarihinde, bu soruşturma görevinin iyi neticelenmesi amacıyla, AİHM Hükümet'ten içtüzüğünün 39. maddesi uyarınca, yukarıda belirtilen incelemelerin yapılacağı 6-13 Eylül 2004 tarihleri arasında, firarda olan başvuranları tutuklamamasını istemiştir. Buna paralel olarak, AİHM serbest olan başvuranlara (firari olanlar ya da CMUK'un 399. maddesi uyarınca ceza infazının ertelenmesine karar verilenler) İstanbul Çapa Tıp Fakültesi'ne gelmeleri çağrısında bulunmuştur. Başvuranlar burada muayene edilecektir. Bu çağrı yapılırken, geçerli bir mazeret bildirmeyerek bu çağrıya uymayanların, AİHS'nin 37 § 1. maddesinin c) bendi uyarınca davalarının zabıtlardan düşürüleceğine dikkatleri çekilmiştir. Hükümet ise, sağlık muayenelerinin yapılması için başvuranların hazır bulunmasını sağlamaya davet edilmiştir.

A. Ceza İnfaz Kurumlarına Yapılan Ziyaretler

AİHM heyeti, Türkiye'de bulunan farklı tiplerdeki ceza infaz kurumlarında hüküm süren fiziksel koşullar hakkında fikir edinmek maksadı ile başvuranların avukatlarının ve Hükümet temsilcilerinin eşliğinde, iki F tipi cezaevini (Tekirdağ ve Kocaeli), iki H tipi cezaevini (Bayrampaşa-İstanbul) ziyaret etmiştir. Bu ziyaretler sırasında heyet ayrıca, cezaevi personeli ile savcı ve doktorlarla görüşmüştür.

Heyetin Bayrampaşa Cezaevi ve bu cezaevinin sağlık birimini ziyareti sırasında kendisine Bilirkişi Kurulu da eşlik etmiştir.

B. Bilirkişi Kurulu Tarafından Yürütülen Sağlık Muayeneleri

AİHM, başvuranlarda nörolojik veya psikiyatrik sorunlar bulunup bulunmadığını, şayet bulunuyorsa bunların ne ölçüde cezaevi yaşamına uyum sağlayabileceklerini belirlemek amacıyla Bilirkişi Kurulu'nu görevlendirmiştir. Sözkonusu kurul ayrıca, gerektiğinde, Türk adli tıp organları tarafından oluşturulduğu haliyle başvuranın sağlık dosyasını incelemekle görevlendirilmiştir.

Bu bağlamda Bilirkişi Kurulu öncelikle, bu gruptaki tüm vakalarda, ilgililerin nöropsikiyatrik rahatsızlıklarını açıklık grevleri ile açıkladıklarını ve Adli Tıp Kurumu'nun tanısına uygun olarak bunların Wernicke Korsakoff Sendromu'nda görülenlerle aynı olduğunu belirttiklerini ortaya koymaktadır.

Buradan hareketle Bilirkişi Kurulu, mahkumlarda olası aşırı yüklenme öğelerini ve nörolojik ve nöropsikolojik bakımdan ileri sürülen Wernicke Korsakoff Sendromu'nun gerçek özelliklerini ortaya çıkarmak amacı ile standart sağlık muayenelerine başvurmaya karar vermiştir.

Muayeneler, Hükümet tarafından sözkonusu amaçla İstanbul Çapa Üniversitesi Hastanesi'nde 8- 11 Eylül 2004 tarihleri arasında ve tıbbi gizlilik esasına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

Başvuran 11 Eylül 2004 tarihinde muayene edilmiştir.

8 Haziran 2005 tarihinde, AİHM Bilirkişi Kurulu'nun sözkonusu davaların tümü hakkındaki sağlık raporu Taraplara tebliğ edilmiştir.

ŞİKAYETLER

Başvuran cezasının infazının ertelenmesi kararının hiçbir bilimsel değeri bulunmayan sağlık raporuna dayanılarak kaldırılmasını dile getirerek, taşıdığı Wernicke-Korsakoff Sendromu hastalığını ileri sürmekte ve insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil eden yeniden cezaevine konulmasının AİHS'nin 3. maddesinin ihlalini getirdiğini savunmaktadır.

HUKUK AÇISINDAN

A. Tarafların Savları

1. Hükümet

Hükümet öncelikle, cezaevi koşullarının uygun olduğunu ileri sürmekte ve daha sonra bütün tutuklulara gerekli tıbbi bakımın yapıldığını belirtmektedir. İhtiyaç görüldüğü takdirde, tutuklular hastaneye kaldırılmakta, aksi takdirde CMUK'un 399. maddesi uygulanarak, başvuranın durumunda olduğu gibi geçici olarak serbest bırakılmaktadırlar.

Hükümet, AİHM Bilirkişi Kurulu sonuçları konusunda, Bilirkişi Kurulu'nun başvuranın özgürlükten yoksun bırakan bir cezayı çekmeye elverişli olduğu sonucuna vardığı gözönünde bulundurulursa, başvuranın mağdur sıfatının bulunmadığı kanaatindedir. Hükümet, salık verilen psikolojik tedavi konusunda, bütün ceza infaz kurumlarının psikologlarının bulunduğu dikkati çekerek, başvurunun kabul edilemez bulunmasını istemiştir.

2. Başvuran

Başvuran şikayetlerini yinelemiştir. Başvuranlara göre WK-S'nin iyileşmesi mümkün olmayan bir hastalıktır ve AİHM Bilirkişi Kurulu raporu bilimsel araştırmalarla bağdaşmamaktadır.

B. AİHM'nin Takdiri

Aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı AİHM, Hükümet'in başvuranın mağdur sıfatının bulunmamasına yönelik argümanı üzerinde durmayacaktır (Bkz. *Amour-Fransa*, 25 Haziran 1996 tarihli karar, 1996-III, s. 846, § 36, *Dalban-Romanya*, no: 28114/95, § 44, AİHM 1999-VI ve *mutatis mutandis S.T.-Türkiye* (karar), no: 32431/96, 6 Mayıs 2003).

1. Genel İlkeler

AİHS'nin özgürlükten yoksun bırakılan ya da *a fortiori* hasta kimselerin durumuna ilişkin özel bir hüküm içermediği doğrudur. Ancak, Devlet'in, gerekli tıbbi tedavinin sağlanmasıyla, tutukluların fiziksel bütünlüğünü koruma yükümlülüğünden bağımsız olarak,

doğal yollardan ortaya çıkan gerek bedensel gerekse ruhsal bir hastalıktan kaynaklanan ıstırap, yetkili mercilerin sorumlu tutulabileceği tutukluluk koşulları nedeniyle daha da şiddetlenir veya şiddetlenme riski taşırırsa, tek başına AİHS'nin 3. maddesi kapsamına girebileceğini hatırlatmak gerekir (*Mouisel-Fransa*, no: 67263/01, §§ 37, 38 ve 40, ve *Pretty-Birleşik Krallık*, no : 2346/02, § 52, AİHM 2002-III).

Her tutuklu, alınan tedbirlerin infaz edilme usul ve yöntemlerinin kendisini, tutukluluğun doğasında varolan kaçınılmaz ıstırap düzeyini aşacak şiddette bir sıkıntı veya zorluğa maruz bırakmamasını temin edecek şekilde, insan onuruyla bağdaşır tutukluluk koşullarına tabi olma hakkına sahip olduğundan, hapsedmenin uygulamaya ilişkin gereklilikleri gözönünde bulundurulduğunda, tutuklunun sağlığının yanı sıra esenliği de yeterli bir şekilde sağlanmalıdır (*Kudla-Polonya* [GC], no: 30210/96, § 94, AİHM 2000-XI).

AİHS'de, sağlık gerekçesiyle bir tutuklunun serbest bırakılmasına ilişkin herhangi bir "genel yükümlülük" belirtilmemişse de, bir tutuklunun klinik tablosu, Avrupa Konseyi'ne Üye Devletler nezdinde AİHS'nin 3. maddesi bakımından bugün, tutukluluğa elverişlilik sorusunun ortaya çıktığı durumlardan birini teşkil etmektedir (Bkz., *Mouisel, ibidem*, ve *Price-Birleşik Krallık*, no: 33394/96, §30, CEDH 2001-VII). Bu unsur özgürlükten yoksun bırakan cezanın infaz edilme koşulları arasında gözönünde bulundurulması gereken unsurlardan birini oluşturmaktadır.

Özetle görülen bir davada, sağlık durumu cezaevi yaşamına uygun olmayan ya da hayati tehlikesi bulunduğu tanısı konulan bir hastalığa yakalanan kimsenin tutuklu bulundurulması, AİHS'nin 3. maddesi açısından sorunlara neden olabilir.

2. Özel bağlam

AİHM, davayı incelemeye başlamadan önce, ciddi hastalıkları bulunan hükümlülerin cezalarının infazı konusunda, Türkiye'de yürürlükte olan yasaları incelemiştir. AİHM, Türk yasalarının ulusal mercilere, tutukluların ciddi hastalıklara yakalandığı durumda müdahale etme olanağı sunduğunu not etmektedir. Sağlık durumu serbest bırakılma veya cezanın ertelenmesi kararlarının verilmesini gerektirebilecek unsurlardan biridir. Bu tedbirler, sağlık gerekçesiyle Cumhurbaşkanı'ndan af talebinde bulunma yolunun yerini tutmaktadır. AİHM bu işlemlerin, ilk bakışta, tutukluların fiziksel bütünlüğü ve esenliklerinin korunması için Devletlerin özgürlüğü kısıtlayıcı cezaların meşru gereklilikleriyle bağdaştırmaları gereken uygun güvenceler oluşturduğuna kanaat getirmektedir.

Yukarıda belirtilen soruşturma görevi konusu teşkil eden elli üç davanın özel bağlamında, geçmişte Türkiye'nin, 1996 ve 2000 yıllarında koğuş yerine bir ila üç kişilik yaşam birimleri öngören F tipi cezaevlerinin kurulmasını protesto etmek amacıyla başlatılan açlık grevleri karşısında, beslenme bozukluğuna bağlı zihinsel ve fiziksel rahatsızlıkları olan ve aralarından bir kısmının WK-S olduğu düşünülen kişilerin tutuklu bulundurulmaları sorunuyla karşı karşıya kaldığını hatırlatmak uygun olacaktır. Hiç kuşkusuz yetkili mercilerin, bu durumun toplumun korunması açısından haklı gösterilemeyeceğine kanaat getirmesi üzerine, hasta olan tutuklulardan birçoğu sağlık gerekçesiyle geçici olarak serbest bırakılmıştır.

3. İlkelerin mevcut davaya uygulanması

Mevcut davada yukarıda belirtilen harekete katıldığı anlaşılan başvuran, Türk hukukunun tanıdığı olanaklara ulaşabilmiş ve 26 Aralık 2003 tarihinde hakkında yakalama müzekkeresi çıkarılana kadar bu olanaklardan faydalanmıştır.

AİHM, sözkonusu yakalama müzekkeresinin kaynağını oluşturan Adli Tıp Kurumu'nun 12 Aralık 2003 tarihli dava konusu raporu konusunda, delillerin oluşturulması konusunda, ne AİHS'nin ne ulusal mahkemelere uygulanan genel ilkelerin katı kurallar gerektirmediğini hatırlatmaktadır. Böylece düşüncesini oluşturmak amacıyla AİHM, uygun olduğuna karar verdiği sürece her türlü veriye dayanabilir. Bunun yanı sıra AİHM, dosyadaki her unsurun kabul edilebilirliği ve uygunluğu dışında ispat gücünü özgürce değerlendirmektedir (*İrlanda-Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978 tarihli karar, A serisi no: 25, S. 79, 80, § 209 ve 210).

AİHM, Savunmacı Devlet'in AİHS'den doğan yükümlülüklerini yerine getirmediğini düşündürecek ciddi ve kesin gerekçelerin bulunup bulunmadığını tespit etmek amacıyla, sanıkların kendisine sunduğu ve gerektiğinde re'sen elde ettiği unsurlar ışığında, huzurunda ortaya konulan sorunları incelemelidir (*Yaşa-Türkiye*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, 1998-VI, s. 2437, § 94).

AİHM'yi yukarıda sözüedilen soruşturma görevini düzenlemeye iten neden, inceleme için gerekli unsurları re'sen elde etme ihtiyacıdır. Sonuç olarak sözkonusu elli üç dava çerçevesinde, aralarında Gençay'ın da bulunduğu bazı başvuranlar, dava konusu raporların bilimsel inandırıcılığını ciddi şekilde tartışma konusu yapan Tabibler Odası'nın verdiği görüşleri sunmuşlardır (Bkz. özellikle *Balyemez-Türkiye* (başvuru no: 32495/03), 1 Nisan 2004 tarihli kabul edilebilirlik kararı ve *Eren-Türkiye* (başvuru no: 8062/04), 2 Eylül 2004 tarihli kabul edilebilirlik kararı).

Kendisine, ne başvuranların mektuplarının ne Hükümet görüşlerinin yeterince ulaşmadığı AİHM, takdir unsurlarının azlığı karşısında, sözkonusu davaların esası hakkında karar vermeden önce, gerçek koşulları oluşturma durumunda değildi. Dolayısıyla AİHM, içtüzüğüne 7 Temmuz 2003 tarihinde dahil edilen ekle kendisine tanınan görevlerin yerine getirilmesi çerçevesinde ve yukarıda sözüedilen içtihadına uygun olarak soruşturma yapmaya ve takdir edeceği unsurları re'sen elde etmeye karar vermiştir.

Gençay konusunda AİHM Bilirkişi Kurulu, 11 Eylül 2004 tarihinde muayene ettikten sonra, başvuranın cezaevi koşullarında yaşamasını elverişsiz kılan nörolojik ve nöropsikolojik bozukluklarının bulunmadığına oybirliğiyle karar vermiştir. Ancak Kurul başvuranın psikolojik tedavisinin devam etmesini salık vermiştir.

AİHM bu koşullarda, Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurulu'nun dava konusu raporunu tartışmaya açabilecek nitelikte hiçbir unsur görmemektedir. Sonuç itibarıyla AİHM, dosya unsurlarına dayanarak uygun olayların genel değerlendirmesini yaptıktan sonra ve uzman görüşleri üzerine ne başvuranın yeniden cezaevine konulmasının ne tutukluluğunun olası koşullarının kendi başına AİHS'nin 3. maddesi anlamında insanlık dışı ya da aşağılayıcı bir muamele teşkil ettiğinin ortaya konulmadığı kanaatindedir (*Sakkopoulos-Yunanistan*, no: 61828/00, § 45, 15 Ocak 2004).

AİHM, WK-S teşhisi koyan Adli Tıp Kurumu'nun ilk tıbbi raporları ve başvuranın serbest bırakılma nedeni konusunda, elinde bulunan unsurların tümünü gözönüne alarak, Adli Tıp Kurumu'nun –büyük olasılıkla insancıl nedenlerden ya da AİHM'nin dışında kalan nedenlerden dolayı- çok güvenilir olmayan ya da hafif semptomlar üzerine başvuranın serbest bırakılmasını salık vermeyi tercih ettiği kanaatindedir. Bu tutum, başvuranın yanlış umutlara kapılmasına neden olduğu gerekçesiyle eleştirilebilir (Bkz. sözüedilen *Tekin Yıldız* kararındaki AİHM Bilirkişi Kurulu raporunun genel tespitleri). Hal böyleyken başvuran için olumlu olan benzeri tedbirlerin uygulanması konusunda tıbbi ve adli makamların değerlendirmesini tartışma konusu yapacak hiçbir unsur görmediğinden (*Klaas-Almanya*, 22

Eylül 1993 tarihli karar, A serisi no: 269, s. 17, § 29-30) AİHM, başvuranın yeniden cezaevine konulması ya da tutukluluğunun devam etmesiyle ilgili olmayan, ikilem karşısında aldığı pozisyona ilişkin sözkonusu durum üzerinde durmayacaktır.

AİHM, başvuranın psikolojik tedavisinin devamı konusunda uzmanların yaptığı tavsiyelerle ilgili olarak, Hükümet'in uygulamada verdiği teminatı (Bkz. *Balyemez-Türkiye*, no: 32495/03, § 81 ve 82, 22 Aralık 2005) ve ceza infaz kurumlarını ziyaret eden heyetin tespitlerini dikkate almakta ve başvuranın yeniden cezaevine konulduğu takdirde AİHS'nin 3. maddesi konusunda içtihadı tarafından belirlenen asgari seviyeyi aşan bir ceza ya da muameleye maruz kalma gerçek riskiyle karşı karşıya kalacağına inandıracak ciddi ve güvenilir gerekçelerin bulunmadığı sonucuna varmaktadır (Bkz. *mutatis mutandis, Müslim-Türkiye*, no: 53566/99, § 75, 76, 26 Nisan 2005).

Hal böyleyken AİHM, bu durumdakine benzer durumlarda, ceza alanındaki adaletin iyi işlemesi için, sözkonusu durumu telafi edecek insancıl nitelikli tedbirlerin alınmasını gerektirdiği durumlarla karşı karşıya kalılabileceğini gözardı edemez. Sonuç itibariyle AİHM, başvuranın tutukluluğunun psikolojik etkilerini azaltmak ya da koşulların gerektirdiği durumda tutukluluğuna son vermek amacıyla, Türk makamlarının başvuran hakkında alabileceği her türlü tedbire karşı duyarlı olacaktır (Bkz. *mutatis mutandis Chartier-İtalya*, no: 9044/80, 8 Aralık 1982 tarihli Komisyon raporu, DR 33, s. 47-49). Zira, sözkonusu tedbir başvuranın ihtiyaç olduğu takdirde AİHM'ye başvurmasını engellemektedir (Bkz. bu bağlamda, *Keenan-Birleşik Krallık*, no: 27229/95, § 109-116, AİHM 2001-III).

Dolayısıyla, başvuru AİHS'nin 35§ 3 ve 4 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmelidir.

Bu gerekçelere dayalı olarak AİHM, oybirliğiyle,

Başvurunun *kabul edilemez* olduğuna karar vermiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ABDURRAHMAN ŞAHİN/Türkiye Kararı*

Başvuru No. 33902/02

OLAYLAR

Abdurrahman Şahin isimli başvuran, Türk vatandaşıdır, 1932 doğumludur ve Kahta'da ikamet etmektedir. AİHM'de Kahta'da görev yapan R. Bozan isimli avukat tarafından temsil edilmiştir.

Taraflarca sunulduğu şekliyle dava olayları şöyle özetlenebilir:

Belirli olmayan bir tarihte Kahta Belediyesi, başvurana ait arsaları kamulaştırmıştır.

10 Mart 2000 tarihinde, başvuran, artırma bedeli talebiyle Belediye aleyhine Kahta Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır.

14 Haziran 2000 tarihinde, Asliye Mahkemesi, mahkeme kararının verildiği tarihten itibaren geçerli olmak üzere 13.858.852.311 TL ve yasal faiz oranının başvurana ödenmesine karar vermiştir.

15 Ocak 2001 tarihinde Yargıtay, birinci derece mahkemesinin kararını onamıştır.

26 Mayıs 2005 tarihinde, başvuranın hukuki mümessili ve Kahta Belediyesi bir protokol imzalamış ve bu protokole göre Belediye, başvurana 18.500 YTL ödeneceğini, başvuran ise alacağının kalmadığını beyan etmiştir. Buna göre, meblağ 15 Haziran 2005 tarihinde başvuranın temsilcisine ödenmiştir.

ŞİKAYETLER

Başvuran, 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde kendisine yerel mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen miktarın ödenmemesinden ötürü şikayetçi olmuştur.

HUKUK

25 Haziran 2005 tarihli bir yazı ile, başvuranın temsilcisi, AİHM'ye, Kahta Belediyesi'nin başvuranla bir protokol imzaladığını ve bu şekilde Belediye'nin başvurana 18.500 YTL ödeneceğini beyan ettiğini bildirmiştir. Söz konusu meblağ başvuranın temsilcisine 15 Haziran 2005 tarihinde ödenmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuranın temsilcisi, ayrıca AİHM'den, yerel işlemlerde yapılan adli masraflarla ilgili olarak davanın incelenmesine devam etmesini talep etmiştir.

Hükümet, 9 Ağustos 2005 tarihli bir yazı ile, Belediye'nin masraf ve harcamalar ile avukat ücretini içeren meblağı ödemesi hariç, başvuranın temsilcisinin yazısının içeriğini kabul etmiştir. Hükümet, başvuranın temsilcisi tarafından imzalanan bu protokol ile, başvuranın alacağının kalmadığını beyan ettiğini belirtmiştir.

AİHM, 26 Mayıs 2005 tarihli protokolü dikkate almıştır.

AİHM, AİHS'nin 37 § 1. maddesindeki şartları tekrarlar. Bu maddenin ilgili bölümlerine göre:

“1. Yargılamanın herhangi bir aşamasında, Mahkeme, aşağıdaki sonuçlara varılması halinde başvurunun kayıttan düşürülmesine karar verebilir. (...)

b) Sorun çözümlenmişse veya;

...

Ancak işbu Sözleşme ve Protokollerinde tanımlanan insan haklarına riayet gerektiriyorsa, Mahkeme başvurunun incelenmesine devam eder.”

Bu davada, AİHM, konunun çözüme ulaştığı, zira başvuranın şikayetinin, Belediye tarafından ödenen meblağın, ödenmemesi ile ilgili olduğu kanısındadır. Ayrıca, bu bağlamda başvuranın temsilcisi ve Belediye arasında imzalanan protokolün, başvuranın bütün alacak taleplerinden vazgeçtiği belirttiği beyanı ile adli masrafları kapsadığını not eder.

Ayrıca, AİHM, AİHS ve Protokollerinde tanımlandığı şekliyle insan haklarına saygının, başvurunun incelenmesine devam edilmesini gerektirmediği kanısındadır (AİHS'nin *in fine* 37 § 1. maddesi). Buna göre, AİHS'nin 29 § 3. maddesi artık davaya uygulanmamalıdır. Dolayısıyla AİHM, AİHS'nin 37 § 1 (b) maddesi uyarınca davanın kayıttan düşürülmesine karar vermiştir.


Bu nedenlerden dolayı, AİHM oybirliğiyle

Davanın kayıttan düşürülmesine *karar vermiştir*.

Vincent BERGER
Sekreter

Bostjan ZUPANCIC
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

DİZMAN/Türkiye Davası*

Başvuru No. 27309/95
Strazburg
20 Eylül 2005

USULİ İŞLEMLER

1. Davanın nedeni, Türk vatandaşı Ahmet Dizman'ın ("başvuran"), 31 Mart 1995 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yaptığı başvurudur (başvuru no. 27309/95).

2. Başvurayı görevini Londra'da ifa etmekte olan avukat Anke Stock temsil etmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), AİHM huzurundaki davalar için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. Başvuran, özellikle, 5 Ekim 1994 tarihinde dört sivil polis tarafından تنها bir yere götürüldüğünü ve insanlık dışı ve alçaltıcı bir muameleye maruz bırakıldığını iddia etmiştir. İddiasını, AİHS'nin 2., 3., 5., 6., 13. ve 14. maddelerine dayandırmıştır.

4. Başvuru, AİHS'ye ek 11 No.lu Protokol'ün yürürlüğe girmiş olduğu 1 Kasım 1998 tarihinde AİHM'ye havale edilmiştir (11 No.lu Protokol'ün 5 § 2. maddesi).

5. Başvuru ile ilgili olarak AİHM'nin Birinci Dairesi görevlendirilmiştir (AİHM İç Tüzüğü, madde 52 § 1). Sözkonusu Daire içerisinde, davayı değerlendirecek Heyet (AİHS'nin 27 § 1. maddesi), İç Tüzüğün 26 § 1. maddesinde öngörüldüğü üzere oluşturulmuştur.

6. 18 Ocak 2000 tarihli bir kararla AİHM, başvurunun kabuledilebilir olduğuna karar vermiştir. AİHM kararında, başvuranın şikayetini 13. madde uyarınca Devlet'e ilişkin daha genel yükümlülüklerle bağlantılı olarak AİHS'nin 6. maddesi uyarınca incelemenin daha uygun olacağı kanısındadır.

7. Hükümet değil, başvuran esaslar üzerine görüşlerini sunmuştur (İç Tüzük, madde 59 § 1).

8. 1 Kasım 2004 tarihinde AİHM, Dairelerinde değişiklik yapmıştır (İç Tüzük, madde 25 § 1). Dava ile ilgili olarak yeni oluşturulan İkinci Daire görevlendirilmiştir (İç Tüzük, madde 52 § 1).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

9. Başvuran, 1969 doğumludur ve Adana ili idari kaza bölgesi sınırları içerisinde bulunan Seyhan kasabasında yaşamaktadır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

A. Giriş

10. 5 Ekim 1994 tarihli olayları çevreleyen gerçekler, taraflar arasından ihtilaflıdır.

11. Başvuran tarafından sunulduğu şekliyle olaylar, aşağıda kaydedilen Kısım B'de belirtilmektedir (bkz. paragraflar 12-21). Hükümet'in olaylarla ilgili görüşleri, aşağıda kaydedilen Kısım C'de özetlenmektedir (bkz. paragraflar 22-23). Başvuran ve Hükümet tarafından sunulan yazılı ifadeler, sırasıyla Kısım D (bkz. paragraflar 24-27) ve Kısım E'de (bkz. paragraflar 28-52) özetlenmektedir.

B. Başvuran'ın olaylara ilişkin görüşleri

12. 3 Ekim 1994 tarihinde Rehib Çabuk ve Sefer Cerf, Adana'da öldürülmüştür. Sırasıyla, Kürt yanlısı bir parti olan HADEP'in (Halkın Demokrasi Partisi), bölge başkanı ve yönetim kurulu mensubudurlar. Başvuran, cinayete tanık olmuş ve 4 Ekim 1994 tarihinde cenazeye katılmıştır.

13. 5 Ekim 1994 tarihinde 11.00 sularında, başvuran Adana'da bulunan Mutlu semtindeki Erzurumlar Kiraathanesinde otururken, daha sonra kendilerini polis olarak tanıtan iki kişi kiraathaneye girmiştir. İki de terörle mücadele şubesindedir ve tabanca taşımaktadır. Kiraathaneden ayrılırken başvuran, plaka numarası 01 HC 644 olan beyaz bir Renault arabaya bindirilmiştir.

14. Arabada, üzerlerinde MP-5 otomatik silahlar taşıyan iki polis memuru daha bulunmaktadır. Başvuranın, yine kiraathanede bulunan ağabeyi Suphi Dizman, polislere kardeşini neden götürdüklerini sormuştur. Polis kendisine, kardeşine bazı sorular sormak istediklerini ve kiraathaneye geri getireceklerini söylemiştir.

15. Araba, Kabaktepe yönünde ilerlemiş ve terkedilmiş bir alanda durmuştur. Başvuran, arabadan çıkarılmıştır. Dışarı çıkar çıkmaz, polis memurları başvurunu yumruklayarak ve tekmeleyerek silahlarının dipçikleri ile dövmeye başlamıştır. Polis memurları, başvurunu önceki gün Sefer Cerf ve Rehib Çabuk'un cenaze töreninde görmüş olduklarını söylemişlerdir. Kendisini tehdit ederek bu tür faaliyetlerde bulunmaya devam ederse, sonunun diğer ölü HADEP mensupları gibi olacağını belirtmişlerdir.

16. Polis memurları, bölge sakinleri hakkında başvurunu sorgulamıştır. Ayrıca başvuran, Kürt yanlısı bir gazete olan *Özgür Ülke* Gazetesi'ni sattıkları ve Kürdistan İşçi Partisi ("PKK") için para topladıkları iddia edilen mağaza sahiplerinin eylemlerini bildirmeye zorlanmıştır. Polis memurlarını, sözkonusu mağaza sahiplerinin politik aktivitelerinden haberdar etmezse öldürüleceğine ilişkin tehdit edilmiştir.

17. Başvuran, sözkonusu aktivitelere dahil olduğunu reddetmiş ve kendisine bir suçlu gibi davranmaya hakları olmadıklarını söyleyerek protesto etmiştir. Daha sonra arabaya bindirilmiş ve kasabaya götürülmüştür. Polis memurları kendisini serbest bırakmadan önce bir adres vermiş ve gelecek Cuma akşamı orada olmasını söylemişlerdir.

18. Başvuran eve geldiğinde yakınları kendisini, çene kemiğinin kırıldığı ve operasyon geçirmesi gerektiğinin tespit edildiği hastaneye götürmüşlerdir.

19. Başvuran, bir avukat yardımı ile, 7 Ekim 1994 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe sunmuş ve Savcılık'tan, kendisini kötü muameleye maruz bırakan polis memurları aleyhinde cezai takibat başlatmalarını talep etmiştir. Olayın detaylı bir açıklamasını yapmış ve sözkonusu polis memurlarının fiziksel özelliklerini belirtmiştir. Başvuran, daha sonra, Cumhuriyet Savcısı'ndan, cezai takibatlarda delil olarak kullanılabilecek tıbbi bir rapor almak için kendisini Adli Tıp Müdürlüğü'ne göndermesini istemiştir.

20. Rapor, 7 Ekim 1994 tarihinde Adana Adli Tıp Müdürlüğü'nden alınmıştır (içerik için bkz. paragraf 27).

21. Başvuran, Cumhuriyet Savcısı'ndan cevap alamamıştır.

C. Hükümet'in olaylara ilişkin görüşleri

22. Başvuranın 25 gün süreyle çalışamayacağını söyleyen tıbbi bir rapor, 7 Ekim 1994 tarihinde Adli Tıp Müdürlüğüne yayınlanmıştır.

23. Başvuran, 7 Ekim 1994 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcısı'na başvuruda bulunmuştur. 10 Ekim 1994 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcısı, başvuranın 1994/29324 no.lu dosya bağlamında sunduğu kötü muameleye maruz bırakıldığına dair iddialarına ilişkin bir soruşturma başlatmıştır.

D. Başvuran tarafından sunulan yazılı ifade

24. Aşağıda kaydedilen bilgi, başvuran tarafından sunulan dokümanlardan elde edilmiştir.

25. 6 Ekim 1994 tarihinde başvuran, Adana Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe sunmuştur. Sözkonusu dilekçenin içeriği, Kısım B uyarınca sunduğu görüşlerinin temelini oluşturmuştur (bkz. paragraflar 12-20). Ayrıca Cumhuriyet Savcısı'na, polis tarafından

serbest bırakılması ardından hastaneye kaldırılmış olduğunu söylemiştir. Hastanede çene kemiğinin kırılmış olduğu ve operasyon gerektirdiği tespit edilmiştir. Başvuran, çekilen röntgenleri Cumhuriyet Savcısı'na göstermiştir ve polis memurlarına ilişkin suçlamalarda bulunmak istediğini belirtmiştir. Son olarak Cumhuriyet Savcısı'ndan, Adli Tıp Müdürlüğü'ne gönderilmesini istemiştir.

26. 7 Ekim 1994 tarihinde başvuran, Adana Cumhuriyet Savcılığı'na başka bir dilekçe daha sunmuştur ve daha önceki dilekçesinin içeriğini yinelemiştir. Ayrıca, sözkonusu dilekçedeki polis memurlarının fiziksel özelliklerini tanımlamıştır.

27. Adana Adli Tıp Müdürlüğüne hazırlanan bir sağlık raporuna göre, başvuranın sol çene kemiği kırılmıştır. Rapor, başvuranın muayenesine ve röntgenlerine dayanmaktadır. Kırığın hayati bir tehlike arz etmediği ancak, başvurunu çalışmaktan 25 gün alıkoyduğu sonucuna varılmıştır.

E. Hükümet tarafından sunulan yazılı ifade

28. Aşağıda kaydedilmiş olan bilgi, Hükümet tarafından sunulan dokümanlardan alınmıştır.

29. Sözkonusu karara göre Adana Cumhuriyet Savcısı, başvuranın dilekçelerini kabul etmesi ardından, belirsiz bir günde polis memurları aleyhinde cezai takibat başlatma yetkisi olmadığına karar vermiş ve soruşturma dosyasını, polis memurları aleyhinde cezai takibat başlatma yetkisine sahip olabilme amacıyla Adana İdare Kurulu'na göndermiştir.

30. 24 Kasım 1994 tarihinde, Adana Vali yardımcısının başkanlık ettiği ve altı memurdan oluşan Adana İdare Kurulu, soruşturma başlatmak için yeterli delil olmadığına ve 5 Ekim 1994 tarihinde başvurunu tehdit edip kötü muameleye maruz bıraktıkları iddia edilen ve Adana terörle mücadele şubesi için hizmet veren polis memurları Yaşar Soyyiğit, Hacı Kara, Mustafa Duman ve Kadri Dursun'un cezai takibat izinlerini ellerinden almaya karar vermiştir.

31. Yönetim Kurulu kararını, 5 Ekim 1994 tarihinde kötü muameleye maruz bırakıldığı iddia edilen başvuranın, 7 Ekim 1994 tarihinde Adli Tıp Müdürlüğü'ne sevkini istememesine dayandırmıştır. Sözkonusu karardan anlaşıldığına göre, soruşturma dosyası, 18 Ekim 1994 tarihinde sözkonusu amirlik tarafından yazılan bir mektup ile birlikte, Adana Polis Karakolu Adli Şube Amirliğince, Yönetim Kurulu'na gönderilmiştir.

32. 7 Aralık 1994 Adana Polis Disiplin Kurulu, tarihinde şikayette bulunulan eylemleri gerçekleştirmiş olduklarına dair tatmin edici deliller sunulmadığı için polis memurlarına disiplin cezası vermeme kararını almıştır. Sözkonusu kararda başvuranın polis memurlarınca dövüldüğünü ve kendisine 25 gün süreyle çalışamayacağına ilişkin bir sağlık raporu verildiğini belirttiği kaydedilmiştir. Başvuran, kimseye karşı şikayette bulunmamıştır. Başvuranın ağabeyi, Polis Disiplin Kurulu'na kardeşinin, kıraathaneden polis memurları tarafından alınıp götürüldüğünü söylemiş ancak, kimseye karşı şikayette bulunmamıştır.

33. Polis Disiplin Kurulu kararında, dört polis memurundan biri olan Yaşar Soyyiğit'in, kendisi ve iş arkadaşlarının, kıraathanede diğer polis arkadaşları ile kimlik kontrolü yaparken başvurandan şüphelendiklerini söylemiş olduğu kaydedilmiştir. Başvurana birtakım sorular sormuş ve ayrılmışlardır. Onu dövmemişlerdir. Diğer üç polis memuru, Yaşar Soyyiğit tarafından verilen ifadeyi doğrulamıştır.

34. 31 Mayıs 1996 tarihinde Danıştay, Adana İdare Kurulu'nun polis memurları aleyhinde, kötü muamele suçuna ilişkin, cezai takibat başlatma izninin verilmemesi kararını feshetmiş ve tehdit iddiaları nedeniyle haklarında cezai takibat başlatma yetkisini vermeyen kararı onamıştır. Danıştay daha sonra dört polis memurunun, Adana Asliye Ceza Mahkemesi huzurunda yargılanmalarına karar vermiştir. Danıştay'a göre, sağlık raporu başvuranın, iddia edildiği gibi dört polis memuru tarafından kötü muameleye maruz bırakılmış olduğunu göstermiştir.

35. Danıştay'ın kararı, 7 Ağustos 1996 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcılığı'na iletilmiştir. 8 Ağustos 1996 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcısı, kararı Adana Asliye Ceza Mahkemesi'ne havale etmiş ve Mahkeme'nin gerekeni yapmasını istemiştir.

36. 11 Ağustos 1996 tarihinde Adana Asliye Ceza Mahkemesi Dokuzuncu Dairesi ("Asliye Mahkemesi") huzurunda bir hazırlık duruşması yapılmıştır. Mahkeme sanıkları, gelecek duruşma için 14 Kasım 1996 tarihinde çağırılmaya ve ayrıca, sanıkların sabıka kayıtlarını gösteren kimlik kartlarını ve dokümanları almaya karar vermiştir.

37. 12 Ağustos 1996 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcısı, Adalet Bakanlığı'na bağlı Uluslararası Hukuk ve Dışişler Müdürlüğü'ne ("Müdürlük") bir mektup göndermiş ve Müdürlüğü, yukarıda kaydedilen kararlardan haberdar etmiştir. Cumhuriyet Savcısı, cezai takibatın, 1996/818 no.lu dava dosyası bağlamında Asliye Mahkemesi huzurunda devam ettiğini ve 14 Kasım 1996 tarihli bir duruşmanın program dahilinde olduğunu eklemiştir. Bu mektupta Cumhuriyet Savcısı, 7 Haziran 1996 tarihinde Müdürlük tarafından kendisine gönderilen bir mektuba değinmiştir ve 13 Haziran 1996 tarihinde Savcılık tarafından bir cevap gönderilmiştir.

38. 21 Ağustos 1996 tarihinde Asliye Mahkemesi, Adana Cumhuriyet Savcısı'ndan, 14 Kasım 1996 tarihinde yapılacak duruşmada sanıkların kimlik kartlarını almasını istemiştir.

39. 27 Ağustos 1996 tarihinde Müdürlük, Dışişleri Bakanlığı'na bir mektup göndermiş ve başvuran tarafından Komisyon'a sunulan başvuruya değinmiştir. Müdürlük, Bakanlığı yukarıda kaydedilen kararlardan haberdar etmiştir ve cezai takibatın, 1996/818 no.lu dosya bağlamında Asliye Mahkemesi huzurunda devam etmekte olduğunu eklemiştir. Müdürlük ayrıca 31 Mayıs 1996 tarihinde Müdürlük tarafından gönderilen mektuba ve 26 Haziran 1996 tarihli cevaplarına değinmiştir.

40. 5 Eylül 1996 tarihinde terörle mücadele şubesi, Asliye Mahkemesi'ne, sanıklardan biri olan Yaşar Soyyiğit'in kimlik kartını göndermiştir.

41. 14 Kasım 1996 tarihinde duruşma, Asliye Mahkemesi huzurunda başlamıştır. Sanıklardan yalnızca ikisi, Yaşar Soyyiğit ve Hacı Kara, Mahkeme salonunda hazır bulunmuştur. Posta makbuzlarına göre, diğer iki sanık da Mahkeme huzuruna çağırılmıştır.

42. Soyyiğit ve Kara, Asliye Mahkemesi huzurunda, sözkonusu günde kiraathaneye gitmiş olduklarını ve başvuranın kimlik kartını kontrol ettiklerini belirtmiştir. Başvuranın, yetkili makamlarca herhangi bir suçtan dolayı aranmadığını anladıklarında, kimlik kartını iade etmişlerdir. Başvuranı, dövmemişlerdir. Sanıklar, hazırlık soruşturması sırasında verdikleri ifadeleri doğrulamışlardır.

43. Asliye Mahkemesi, diğer iki sanığın yargı alanlarında yaşamakta olduğu Mahkemelere talimatlar göndererek, Mahkemelerden sözkonusu sanıkların ifadesini almasını istemiştir. Asliye Mahkemesi ayrıca, sanıkların doğum kayıtlarını isteme amacıyla Nüfus

Müdürlüğü'ne mektuplar göndermeye karar vermiştir. Başvuranın “sehven Mahkemeye çağrılmamış” olduğunu belirten Asliye Mahkemesi, 29 Ocak 1997 tarihli duruşmaya çağırma kararı almıştır.

44. 9 Aralık 1996 tarihinde Karakoçan Asliye Ceza Mahkemesi, Asliye Mahkemesi'nden gelen talimat üzerine, 14 Kasım 1996 tarihinde Asliye Mahkemesi huzurunda düzenlenen duruşmaya katılmayan iki sanıktan biri olan Mustafa Duman'ın ifadesini almıştır. Duman, Mahkeme huzurunda, kendisi ya da meslektaşlarının, başvurunu kötü muameleye maruz bırakmadıklarını belirtmiştir. Duman'a göre, başvuran PKK mensubudur ve bu nedenle, polise karşı kötü muamele iddialarında bulunmuştur.

45. 25 Aralık 1996 tarihinde Akçakale Asliye Ceza Mahkemesi, yine Asliye Mahkemesi'nden gelen talimat üzerine, dördüncü sanık Kadri Dursun'un ifadesini almıştır. Dursun Mahkeme huzurunda, bir iddiadan ibaret olan olayı hatırlamadığını belirtmiştir. Başvurunu bile tanımamaktadır.

46. 29 Ocak 1997 tarihinde Asliye Mahkemesi huzurunda yapılan duruşma sırasında başvuran, daha önce polis karakolunda alınmış olan ifadesinin içeriğinin doğruluğunu onaylamıştır. Ayrıca Asliye Mahkemesi'ne, sanıklar aleyhinde suçlamalarda bulunmak istediğini bildirmiştir. Başvuranın ağabeyi Suphi Dizman da daha önce polis karakolunda alınmış olan ifadesinin içeriğinin doğruluğunu onaylamış ve sözkonusu dört polis memurunun, erkek kardeşini dövdüklerini ve çenesini kırdıklarını belirtmiştir.

47. Asliye Mahkemesi, Akçakale Asliye Ceza Mahkemesi'nin, Kadri Dursun'un ifadelerini zamanında göndermemiş olması nedeniyle duruşmayı 27 Mart 1995 tarihine kadar ertelemiştir.

48. 27 Mart, 4 Haziran ve 15 Eylül 1997 tarihli duruşmaların, yetkili makamların Asliye Mahkemesi'ne Kadri Dursun'un kimlik kartını ve Mustafa Duman'ın sabıka kayıtlarını sunmaması nedeniyle ertelenmesi gerekmiştir.

49. 17 Kasım 1997 tarihli duruşmada Cumhuriyet Savcısı'na, görüşlerini sunması için 29 Aralık 1997 tarihine kadar süre tanınmıştır.

50. 29 Aralık 1997 tarihinde son bir duruşma daha yapılmıştır. Sanıklar, sözkonusu duruşmaya katılmamıştır. Cumhuriyet Savcısı, kötü muamele iddialarını kanıtlama hususunda başvuranın ifadesinden başka bir kanıt olmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, başvuran sözkonusu sağlık raporunu iddia edilen olaydan iki gün önce almıştır. Cumhuriyet Savcısı, Asliye Mahkemesi'nden sanıkların, beraatini talep etmiştir.

51. Asliye Mahkemesi, sanıkların kendileri aleyhinde sunulan iddiaları “şiddetle inkar ettiklerini” belirterek ve “sağlık raporunun, iddia edilen olaylardan iki gün önce verildiğini” belirterek, 29 Aralık 1997 tarihinde başvuranın aldığı yaralara, sanıkların neden olduğuna dair yeterli delil olmadığı sonucuna varmış ve sanıkların beraatına karar vermiştir.

52. Hükümet tarafından sunulan posta makbuzlarına göre, Asliye Mahkemesi'nin kararı, 1998 senesi Mart ayında sanıklara bildirilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

53. İlgili iç hukuk ve uygulaması, *İlhan/Türkiye* kararında ([BD], no. 22277/93, §§ 35-46, ECHR 2000-VII) açıklanmaktadır.

HUKUK

I. AİHM'İN KANIT DEĞERLENDİRMESİ VE OLGULARI BELİRLEMESİ

A. Tarafların argümanları

1. Başvuran

54. Başvuran, 5 Ekim 1994 tarihinde dört polis tarafından kaçırılarak ıssız bir yere götürüldüğünü, burada tüfek dipçikleriyle dövülmek, tekmelenmek ve yumruklanmak suretiyle kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmüştür.

55. Başvuran, AİHM'nin dikkatini yerel yetkililerin uygun soruşturma yapmamasına ve Hükümet'in AİHM tarafından istenen belirli kilit belgeleri sunmamasına çekmiştir. Bunlar, başvurana göre, çok açık bir biçimde, iddialarını desteklemekteydi.

2. Hükümet

56. Hükümet, başvuranın iddialarını doğrulamak için herhangi bir kanıt sunmadığını vurgulamıştır. 7 Ekim 1994 tarihli sağlık raporunun yalnızca başvuranın sol çene kemiğinin kırılmasına değindiğini ifade etmiştir. Raporunda başka bir yara veya ekimoz izi olduğundan bahsedilmemesi, Hükümet'e göre, başvuranın iddialarının doğruluğuna dair şüphe uyandırmıştır. Hükümet ayrıca, çene kırık olan başvuranın, olay gününde değil de, iki gün sonra doktora gitmesini ilginç bulmuştur.

B.38 § 1 (a) madde ve AİHM tarafından çıkarılan sonuçlar

57. Kanıtların değerlendirilmesine geçmeden önce, AİHM, AİHS'nin 34. maddesiyle temin edilen bireysel başvuru hakkı sisteminin etkili olarak işlemesi bağlamında, Devletlerin başvuruların gerektiği gibi ve etkili olarak incelenmesini mümkün kılmak için tüm gerekli kolaylıkları sağlaması gerektiğinin çok büyük önem arz ettiğini tekrarlar (bkz. *Tanrıkulu – Türkiye* [BD], no. 23763/94, §70, AİHM 1999-IV). Bir başvuranın, Devlet görevlilerini, kendisinin AİHS haklarını ihlal etmekle itham ettiği durumlarda, belirli vakalarda yalnızca sorumlu Hükümet'in bu iddiaları doğrulama veya reddetmeyi muktedir bilgiye ulaşma imkanı olması, bu tür davalara ilişkin işlemlerin özünde bulunmaktadır. Hükümet'in ellerinde olan bu tür bilgileri tatminkar bir açıklama yapmaksızın sunmaması, başvuranın iddialarının temelini olduğuna ilişkin çıkarımların yapılmasına sebep olmakla kalmayabilir, aynı zamanda AİHS'nin 38 § 1 (a) maddesi çerçevesindeki yükümlülüğüne ilişkin olarak Devlet'in bu maddeye uygun hareket etme seviyesine ilişkin olarak olumsuzluk yansıtabilir (bkz. *Timurtaş – Türkiye*, no. 23531/94, §§ 66 ve 70, AİHM 2000-VI). Aynı durum, Devlet'in bilgi sunmasındaki gecikmeler için de geçerlidir, ki bu dava olguların belirlenmesine haneler getirir (bkz. *Orhan – Türkiye*, no. 25656/94, § 266, 18 Haziran 2002).

58. Bu bağlamda, AİHM, Hükümet'in, Komisyon'un ve akabinde AİHM'nin bilgi ve belge talebine cevabına ilişkin birkaç hususu dikkatle not etmiştir. Belirli belgeler için yapılan taleplerden başka, Hükümet'ten tüm soruşturma dosyasını sunması birkaç defa talep edilmiştir.

59. Hükümet'in talep edilen bilgi ve belgeleri AİHS birimlerine sunmamasına ilişkin olarak, AİHM, ilk olarak, 18 Eylül 1995 tarihinde Komisyon'un Hükümet'ten, başvuranın 7 Ekim 1994 tarihli dilekçesinin Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından alınmasının ardından Savcı tarafından başvuranın iddialarına yönelik bir soruşturma yapılıp yapılmadığını teyit

etmesini talep ettiğini gözlemler (bkz. 26. paragraf). 16 Nisan 1996 tarihinde, Hükümet, Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından 10 Ekim 1994 tarihinde 1994/29324 dosya numaralı bir soruşturma başlatıldığını ve hala devam ettiğini bildirmiştir.

60. Ancak, Hükümet, yazısında, Adana Cumhuriyet Savcısı'nın soruşturmasının, Savcı tarafından verilen yetkisizlik kararının ardından halihazırda tamamlandığını ve dava dosyasının Adana İdare Kurulu'na gönderildiğine değinmemiştir (bkz. 29. paragraf). Ayrıca, 24 Kasım 1994 tarihinde Adana İdare Kurulu'nun davayı incelemeyi tamamladığına da değinmemiştir (bkz. 30. paragraf).

61. Hükümet, İdare Kurulu'nun kararını, 30 Eylül 1999 tarihine, yani bu kararın alınmasından sonra yaklaşık olarak beş yıl geçene kadar, AİHS kurumlarına göndermemiştir. Ancak, bu durumda, Hükümet, 31 Mayıs 1996 tarihinde Danıştay tarafından alınan kararı – bu karara değinmek bir yana – AİHM'ye göndermemiştir (bkz. 34. paragraf). Bu karar, 28 Mart 2001 tarihine kadar AİHM'ye gönderilmemiştir.

62. Bu arada, AİHM Sekreteryası, başvuranın adının geçtiği başka bir başvuruyu incelerken (bkz. *Macir – Türkiye*, no. 29516/95, § 10, 22 Nisan 2003), 1999 yılında, İdare Kurulu'nun 24 Kasım 1994 tarihli kararının Danıştay tarafından 31 Mayıs 1996 tarihinde bozulduğunun farkına varmıştır (bkz. 34. paragraf). Ayrıca, Sekreteryaya, doğrudan Adana Asliye Ceza Mahkemesi ile temasa geçmek suretiyle, dört polis memurunun başvuranın iddialarına yönelik olarak yargılandığını ve 29 Aralık 1997 tarihinde beraat ettiklerini de ortaya çıkarmışlardır (bkz. 51. paragraf).

63. 27 Ocak 2000 tarihinde, AİHM, Hükümet'ten 16 Mart 2000 tarihinden önce soruşturma dosyasını ve başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin kararların kopyalarını sunmaya davet etmiştir. Hükümet, süre limiti geçmeden önce herhangi bir belge sunmamış ve buna ek olarak, AİHM'nin 3 Temmuz 2000 tarihli uyarısına cevap vermemiştir. 28 Mart 2001 tarihinde, AİHM tarafından tekrar 9 Mart 2001 tarihinde uyarıldıktan sonra, Hükümet, öne sürdüğü üzere, “gözaltına alınmasından sorumlu polis memurlarına yönelik olarak başvuran tarafından yapılan kötü muamele iddialarını takiben başlatılan yargı işlemleri dosyası”nı AİHM'ye iletmıştır.

64. Başvuranın Hükümet tarafından sunulan belgelere ilişkin görüşlerini AİHM'ye iletmesinin ardından, AİHM, Hükümet'i bu görüşler hakkında görüş bildirmeye davet etmiştir. Hükümet'ten hiçbir yanıt alınmamıştır.

65. Yukarıda değinilen, AİHS birimlerinin belirli bilgi ve belge taleplerine zamanında yanıt verme ya da yalnızca yanıt vermeye ilişkin noksanlıkların ötesinde ve bunun aksini iddia etmesine rağmen (bkz. 63. paragraf), Hükümet, ayrıca AİHM'ye tam soruşturma dosyasını da iletmemiştir. AİHM, özellikle, aşağıdaki, potansiyel olarak önemli ve Hükümet tarafından iletilmeyen belgeleri vurgular. Bu belgelerin varlığı, AİHM'nin elinde bulunan belgelerde onlara yapılan atıflardan ortaya çıkmıştır:

(a) Başvuran tarafından 6 Ekim 1994 tarihinde Adana Cumhuriyet Savcısı'na sunulan ve 7 Ekim 1994 tarihinde Adli Tıp Kurumu Müdürlüğü tarafından incelenen röntgen filmleri (bkz. 25. paragraf);

(b) Başvuranın Adli Tıp'a nakli talimatını verirken Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından hazırlanan belgeler (bkz. 31. paragraf);

(c) yetkisizlik kararı (bkz. 29. paragraf) ve bu karardan önce Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından başvurandan ve adı iddialarda geçen polislerden alınan ifadeler;

(d) ön soruşturma safhasında polis memurlarından alınan ifadeler (bkz. 33. paragraf);

(e) Adana Emniyet Müdürlüğü'nün 18 Kasım 1994 tarihli yazısı (bkz. 31. paragraf);

(f)Emniyet Müdürlüğü'nde başvurandan ve erkek kardeşinden alınan ifadeler (bkz. 46. paragraf);

(g)Dışişleri Bakanlığı'nın31 Mayıs 1996 tarihli yazısı (bkz. 39. paragraf);

(h)Müdürlük'ün 7 ve 26 Haziran 1996 tarihli (bkz. 37. ve 39. paragraflar) yazıları ve son olarak;

(i) Adana Cumhuriyet Savcısı'nın 13 Haziran 1996 yazısı (bkz. 37. paragraf).

66.AİHM, Komisyon'un ve AİHM'nin ilgili bilgi, belge ve açıklama taleplerine cevaben Hükümet'in gecikme ve ihmallerine herhangi bir açıklama getirmediği sonucuna varmıştır. Buna göre, Hükümet'in bu bağlamdaki tutumundan sonuçlar çıkarabileceğini tespit etmiştir. Ayrıca, AİHM, bir sorumlu Hükümet'in AİHS işlemlerinde işbirliği yapmasının önemine atıfta bulunarak (bkz. 57. paragraf), Hükümet'in, AİHS'nin 38 § 1 (a) maddesi kapsamında, olguları belirleme görevleri çerçevesinde, Komisyon'a ve AİHM'ye gerekli bütün kolaylıkları sağlama yükümlülüğünü yerine getirmediğini tespit etmiştir.

C.AİHM'nin olguları değerlendirmesi

67.Başvuran, dört polis memuru tarafından ıssız bir yere götürüldüğünü ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmiştir. Bu kötü muamelenin bir sonucu olarak, çene kemiği kırılmıştır. Hükümet, iddia edilen olay günü sağlık raporu almadığını vurgulayarak başvuranın iddialarını reddetmiştir.

68.AİHM, ilk olarak – AİHS işlemleri süresince, Hükümet'e verilmiş olan, başvuranın yorumlarına cevap verme imkanlarına rağmen – Hükümet'in başvuranın dört polis tarafından ıssız bir yere götürüldüğü iddiasına karşı çıkmadığını gözlemler.

69.Aynı şekilde, dört polisten ikisinin yargılama sırasında verdiği ifadelere ilişkin yorum yapmamış ve bunların doğruluğunu teyit etmemiştir, bu ifadelere göre, sözkonusu polis memurları başvuranı götürmemiş, kimliğini kontrol ettikten sonra kendisine geri vermiştir (bkz. 42. paragraf). Bu bağlamda, AİHM, Hükümet'in AİHM'nin dikkatini bu polislerin yargılanmasına dahi çekmediğini, bunun AİHM tarafından *ex proprio motu* ortaya çıkarıldığını tekrarlar (bkz. 62. paragraf). Ayrıca, pek çok talep ve hatırlatmaya rağmen, Hükümet, 28 Mart 2001 tarihinde kadar, yani yargılama sona erdikten sonra üç sene geçinceye kadar, AİHM'ye yargılamaya ilişkin belgeleri sunmamıştır (bkz. 63. paragraf).

70.Bu yargılamanın etkinliğinin aşağıda incelenecek olmasına rağmen (bkz. 90-100 paragraflar), AİHM bu noktada, sanıklardan ikisinin mahkemeye çıkmamasının mazur görülmesinden dolayı şaşkınlığa düştüğünü vurgular (bkz. 43-45. paragraf). Sonuç olarak, mahkeme, bu iki sanığı doğrudan yargılama imkanından yoksun kalmıştır. Ayrıca, ilk duruşma için mahkeme tarafından "kasıtsız olarak" çağrılmayan (bkz. 43 paragraf) ve akabindeki duruşmaların dahi bildirilmediği başvurana, yargılama sırasında iddialarını ortaya koymak için yeterli imkan tanınmamıştır.

71.AİHM, sanıkların inkarının görünüşte mahkemenin onları beraat ettirmesi için yeterli olduğunu not eder. Başvuranın hem polise (bkz. 46. paragraf) hem de yargılama (bkz. 46. paragraf) esnasında başvuranın ve erkek kardeşinin verdiği ifadelere ağırlık verildiği görünmemektedir.

72. Beraat kararında, mahkeme, Adli Tıp tarafından hazırlanan sağlık raporunu büyük ölçüde dayanak olarak kullanmıştır. Ne Cumhuriyet Savcısı ne de mahkeme hakimi, başvuranın söylediğine göre, 5 Ekim 1994'te muayene edildiği, ve ayrıca çene kemiğinin filminin çekildiği hastaneden bilgi almak yoluna gitmemişlerdir (bkz. 25 . paragraf).

73.Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, yargılama süresince polisler tarafından verilen ifadelerin, başvuranın iddialarını haksız çıkarmayı muktedir, kesin kanıtlar olmadığını tespit etmiştir.

74.AİHM, bir kez daha, ön soruşturma sırasında polislerden alınan ifadelerin (bkz. 33. paragraf) veya Danıştay'a iletildiğinde soruşturma dosyasında bulunabilecek başka belgelerin kendisine sunulmadığını tekrarlar. Bu bağlamda, soruşturma dosyasını elinde bulunduran Danıştay'ın, 31 Mayıs 1996 tarihli kararında, iddia edildiği üzere başvuranın dört polis memuru tarafından kötü muameleye maruz kaldığını tespit ettiğini gözlemler (bkz. 34. paragraf). AİHM'ye, Danıştay'ın vardığı sonucun doğruluğuna dair şüphe oluşturacak hiçbir argüman sunulmamıştır.

75.Hükümet'in, Adli Tıp Kurumu'nun rapor tarihinin 7 Ekim 1994 olması gerçeğine dayanmasına ilişkin olarak (bkz. 27. paragraf), AİHM, bu tarihin, başvuranın Cumhuriyet Savcısı tarafından bu kuruma naklettirildiği tarih olduğunu gözlemler (bkz. 26. paragraf). Bu bağlamda, AİHM, Hükümet'in hiçbir safhada, başvuranın polis tarafından 5 Ekim 1994 tarihinde serbest bırakıldıktan sonra ailesi tarafından hastaneye götürüldüğü (bkz. 25-26) ya da bu hastanede röntgen filmlerinin çekildiği ve bu filmlerin başvuran tarafından 6 Ekim 1994 tarihinde Cumhuriyet Savcısı'na iletildiği (bkz. 25. paragraf) şeklindeki anlatımına itiraz etmediğini gözlemler. Yine aynı şekilde, Hükümet'in ya da başka bir yerel makamın, başvuranın ifadesinin doğruluğunu sınamak amacıyla, başvuranın muayene edildiğini iddia ettiği hastaneyle irtibata geçildiği görünmemektedir.

76.Yukarıda anlatılanlar ışığında ve yukarıda ayrıntılı olarak ortaya konulmuş olan, Hükümet'in AİHM'ye ilgili bilgi ve belgeleri sunmamış olmasını dikkate alarak (bkz. 58-65. paragraflar), AİHM, başvuranın 5 Ekim 1994 tarihinde dört polis tarafından kötü muameleye maruz kaldığı ve bu darp sonucunda çenesinin kırıldığı sonucuna varmıştır.

77.Bu tespit temelinde, AİHM, başvuranın AİHS'nin çeşitli maddeleri kapsamında yaptığı şikayetlerini incelemeye geçecektir.

II.AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

78.Başvuran, polislerin 5 Ekim 1994 tarihinde yaptığı ölüm tehditleri sebebiyle AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bu maddenin ilgili bölümlerine göre:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.

...”

79.Hükümet, görüşünde bu şikayete değinmemiştir.

80.AİHM, başvuranın iddialarının, 2. madde ihlali teşkil edecek nitelikte ve derecede olduğu konusunda ikna olmamıştır (bkz. *Buldan – Türkiye*, no. 28298/95, § 93, 20 Nisan 2004).

81.Buna göre, AİHM, AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

III.AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

82.Başvuran, AİHS'nin 3. maddesi çerçevesinde insanlık dışı ve küçültücü muameleye varan kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmüştür. Bu maddeye göre:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

83.Hükümet, başvuranın iddialarını doğrulamak için hiçbir kanıt sunmadığını belirtmiştir.

84.AİHM'nin içtihadı, 3. maddenin kapsamına girecek ise, kötü muamelenin asgari bir vehamet derecesine ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Bu asgarinin değerlendirilmesi görecelidir: muamelenin süresi, fiziksel ve/veya zihinsel etkileri, ve bazı vakalarda kurbanın cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi davanın bütün koşullarına bağlıdır (bkz. *Tekin – Türkiye*, 9 Haziran 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV, § 52).

85.AİHM, başvuranın polisler tarafından dövüldüğünü ve bu dövülmenin sonucunda çenesinin kırıldığının kesin olduğunu tespit ettiğini hatırlatır (bkz. 76. paragraf). Bu tür bir muamelenin, insanlık dışı ve küçültücü muamele sınırına ulaştığı ve bu bağlamda bir 3. madde ihlali ortaya koyduğu kanısındadır.

86.Dolayısıyla, başvuranın maruz kaldığı muamele bağlamında 3. madde ihlal edilmiştir.

IV.AİHS'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

87.Başvuran, AİHS'nin 5. maddesinin hiçbir fıkrası ile haklı çıkarılamayacak koşullarda tutuklu bulundurulduğunu öne sürerek şikayetçi olmuştur.

88.Hükümet, görüşünde bu şikayete değinmemiştir.

89.Yukarıda 3. madde ile ilgili ve aşağıda 13. madde ile ilgili tespitlerini dikkate alarak, AİHM, bu davanın koşullarında, 5. maddenin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır.

V.AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

90.Başvuran, soruşturmadaki noksanlıkların, 13. maddeyi ihlal ettiğini ileri sürerek şikayetçi olmuştur. Bu maddeye göre:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

91.Başvuran, argümanını desteklemek amacıyla özellikle polis memurlarının soruşturulması ve yargılanması süresince ulusal yetkililerin şu eksikliklerine atıfta bulunmuştur:

(a)polis memurlarından detaylı ifade almamak, ki buna, onları sorgulayarak olayları anlatmaları dahil idi;

(b)polislerin silahlarını emniyet altına almak, ve diğerlerinin yanı sıra, bunların başvurana temas edip etmediğini belirlemek için bu silahlar üzerinde adli tıp testleri yapmamak;

(c)ayak izi ve lastik izi için olay yerini incelememek;

(d)7 Ekim 1994 tarihli sağlık raporunu hazırlayan doktordan, başvurandaki yaraların tam kapsamı ve sebeplerine ilişkin görüşlerine dair ifade alınmaması; örneğin bu yaralar tüfek dipçiklerinin sebep olduğu yaralanmalar ile örtüşmekte miydi?

(e)5 Ekim 1994 tarihli olaya tanık olmuş olabilecek, kahvehanedeki veya civardaki şahıslardan ifade alınmaması ve son olarak,

(f)dört polisin görevlerine ve 01 HC 644 plakalı aracın kullanımına ilişkin olarak, 5 Ekim 1994 tarihine kadar ilgili tüm polis kayıtlarının temin edilmemesi.

92. Başvuran, ayrıca, AİHM'nin dikkatini, dört polis memurunun yargılanmasındaki şu kusurlara çekmiştir:

- (a) sık ertelemeler ve sanığın hazır bulunmadığı duruşmalar ile işlemler ağır bir şekilde yürütülmüştür. Başvuranın görüşüne göre, oldukça basit bir davanın, Ekim 1994'te başvuranın şikayetinin yapılmasından Aralık 1997'deki mahkeme kararına kadar üç yıldan fazla bir süre alması tamamiyle kabuledilmezdir;
- (b) dört sanık tarafından sunulduğu şekilleriyle olaylar, hiçbir şekilde, ne hakim tarafından sorulan sorular ne Cumhuriyet Savcısı tarafından sorulan sorular ne de başka bir şekilde, kontrol edilmiştir;
- (c) başvurana mahkeme çağrısında bulunmamaya ilişkin "kasıtsız" hata onu sanıklara soru sorma fırsatından yoksun bırakmıştır;
- (d) İlk derece mahkemesinin, 7 Ekim 1994 tarihli tıbbi raporu düzenlemiş olan doktoru sorgulamama hatası; ve son olarak;
- (e) Cumhuriyet Savcısı'nın, kendisinin, delil yetersizliğine dayanarak beraat tavsiyesinde bulunduğu gerçeği, ilk derece mahkemesine sanıkları beraat ettirmekten başka şık tanımamıştır. Bu tavsiye, yukarıda değinilen yargılama sürecindeki kusurların ışığında değerlendirilmelidir ki bunlar Cumhuriyet Savcılığı'nın esas sorumluluğudur.

93. Özellikle başvuranın yukarıda özetlenen iddialarına ilişkin görüş bildirmek üzere AİHM tarafından davet edilmiş olan Hükümet, AİHM'nin talebine cevap vermemiş (bkz. yukarıda 64. paragraf) ve dolayısıyla o iddiaların doğruluğuna itiraz etmemiştir.

94. AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, AİHS hakları ve özgürlüklerinin esasını yürürlüğe koyacak bir hukuk yolunun ulusal düzeyde erişilebilirliğini, yerel yasal düzende her ne şekilde sağlanabilirse sağlansın, güvence altına aldığı yineler. 13. maddenin amacı, dolayısıyla, AİHS uyarınca "savunulabilir bir şikayet" in esasının çaresine bakabilecek ve yerinde bir telafi sağlayabilecek iç hukuk yolu hükmünü şart koşmaktır, bununla beraber, Sözleşme'ye taraf olan Devlet'lere bu hüküm uyarınca AİHS yükümlülüklerine uyma şekillerine ilişkin bir miktar takdir hakkı tanınmaktadır. 13. madde uyarınca yükümlülüğün kapsamı, başvuranın AİHS uyarınca yaptığı şikayetin niteliğine bağlı olarak değışir. Bununla beraber, 13. madde tarafından şart koşulan hukuk yolu, uygulama ile birlikte usulde de "etkili" olmalıdır, özellikle, hukuk yolunun uygulanması, sorumlu Devlet'in yetkililerinin fiiliyatları veya ihmalleri tarafından haksız olarak engellenmemelidir (bkz. *Aksoy – Türkiye*, 18 Aralık 1996 tarihli karar, *Reports* 1996-VI, s. 2286, § 95; *Aydın – Türkiye*, 25 Eylül 1997 tarihli karar, *Reports* 1997-VI, ss. 1895-96, § 103; *Kaya – Türkiye*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Reports* 1998-I, § 167).

95. Kişinin, Devlet tarafından ciddi kötü muameleye maruz kaldığı veya işkence gördüğü şeklinde savunulabilir bir iddiası olduğu durumda, “etkili hukuk yolu” kavramı, uygun olduğu hallerde tazminat ödenmesine ek olarak, sorumlu kişilerin teşhis edilmesi ve cezalandırılmasını sağlayabilen ve şikayetçinin soruşturma sürecine etkili erişimini içeren tam ve etkili bir soruşturmayı gerektirir (bkz., yukarıda anılan, *İlhan* § 97).

96. Bu davada gösterilen delillere dayanarak, AİHM, sorumlu Devlet’in, başvurana kötü muameleden 3. madde uyarınca sorumlu olduğuna karar vermiştir. Dolayısıyla, başvuranın bu husustaki şikayetleri, 13. maddenin maksatları açısından “savunulabilir” dir (*ibid.* § 98 ve orada anılan davalar).

97. Yetkililerin, dolayısıyla, başvuranın yara aldığı olaylara yönelik etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü vardı.

98. AİHM, başvuran tarafından belirlendiği gibi, ceza duruşmasındaki ve başvuranın iddialarına yönelik soruşturmadaki kusurları kabul eder (bkz. yukarıda 91-92. paragraflar). Ayrıca, başvuranın bu husustaki görüşlerine Hükümet tarafından itiraz edilmediğini kaydeder (bkz. yukarıda 93. paragraf; aynı zamanda bkz. yukarıda 7. paragraf).

99. Yukarıda belirtilenlerin ışığında, 13. maddeye uygun olarak etkili bir cezai soruşturmanın yürütülmüş olduğu değerlendirilemez. AİHM, dolayısıyla, başvuranın AİHS şikayetlerine ilişkin etkili bir hukuk yolunun sağlanmamış olduğuna ve böylece, tazminat talebi de dahil mevcut herhangi başka hukuk yollarına erişimin de reddedildiğine karar vermiştir.

100. Sonuç olarak, AİHS’nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

VI. AİHS’NİN 2, 3, 5 VE 6. MADDELERİ İLE BİRLİKTE ELE ALINAN, AİHS’NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

101. Başvuran, polisin şiddetine maruz kalmasının sebebinin Kürt kökeni olduğunu ileri sürmüştür. Bunun, AİHS’nin 2, 3, 5 ve 6. maddeleriyle birlikte ele alınan, AİHS’nin 14. maddesine aykırı olarak ayırım teşkil ettiğini iddia etmiştir. 14. madde şöyledir:

“Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayırıcılık yapılmadan sağlanır.”

102. Hükümet, görüşlerinde bu şikayeti ele almamıştır.

103. AİHM, AİHS’nin 3 ve 13. maddelerinin ihlali tespitini kaydeder ve bu şikayetleri, aynı zamanda AİHS’nin 14. maddesi ile birlikte incelemenin gerekli olmadığını değerlendirir.

VII. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

104. AİHS’nin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Maddi tazminat

105. Başvuran, polis memurları tarafından saldırıya uğradıktan sonra, 90 günlük bir süreliğine İstanbul'da bir hastanede tıbbi tedavi görmüş olduğunu iddia etmiştir. Bu süre ve sonraki üç aylık süre zarfında çalışmamıştır. Altı aylık gelir kaybı 1.571 Sterlin'i bulmuştur. Mali bakımdan sorumlu olduğu bir eşi ve yaşları altı ila dokuz arasında olan üç çocuğu vardır. Ayrıca, hastane masraflarının 3.492,84 Sterlin olduğunu iddia etmiştir.

106. Hükümet, başvuranın maddi zarara ilişkin delil sunmamış olduğunu ileri sürerek, başvuran tarafından talep edilen miktara itiraz etmiştir. Hükümet, AİHM'den, gerektiği takdirde, tazminat işleminin herhangi bir delil veya belgeden yoksun abartılmış taleplerle istismar edilmesine müsaade etmeden, başvurana adil bir miktar maddi tazminat ödenmesine karar vermesini talep etmiştir.

107. AİHM, başvuranın 3. maddeye aykırı olarak maruz kaldığını tespit ettiği yaralar ile tıbbi masraflar ve belirli bir gelir kaybı arasında doğrudan sebep sonuç ilişkisi olduğu görüşündedir. Bu bağlamda, başvuranın, ameliyat edilmesi gerekmiş olduğunu ve Adli Tıp Müdürlüğü'nün 7 Ekim 1994 tarihli raporuna göre, 25 günlük bir süre için çalışmasının mümkün olmamış olduğunu (bkz. yukarıda 27. paragraf) kaydeder. Herhangi bir hastane faturasının yokluğunda eşitlik temeline dayalı bir karar vererek, AİHM, başvurana, 5.000 Euro maddi tazminat ödenmesine karar verir.

B. Manevi tazminat

108. Başvuran, aynı zamanda, AİHM'den, kendisine 25.000 Sterlin manevi tazminat ödenmesine karar vermesini talep etmiştir.

109. Hükümet'in görüşüne göre, başvuran tarafından talep edilen miktar haddinden fazladır; ihlal tespiti yeterli adil tazmin oluşturur. Hükümet, AİHM'den, başvuranın haksız iktisabına yol açacak herhangi bir tazminata karar vermemesini istemiştir.

110. AİHM, başvuranın, AİHS'nin 3. maddesine aykırı olarak polis memurları tarafından kötü muameleye maruz kalmış olduğuna karar vermiştir. Ayrıca, bu bağlamda etkili bir hukuk yolu sağlanmamış olduğunu tespit etmiştir. Bu davanın şartlarını gözönünde tutarak, AİHM, eşitlik temeline dayalı karar vererek, başvurana 15.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar verir.

C. Mahkeme masrafları

111. Başvuran, başvurunun yapılmasındaki ücretler ve masraflar karşılığı toplam 6.333,60 Sterlin ve 1.712.000.000 Türk Lirası talep etmiştir. Talebi şunları kapsamıştır:

- (a) İngiltere'deki avukatlarının ücretleri karşılığı 5.798,60 Sterlin;
- (b) Türkiye'deki avukatının ücretleri karşılığı 1.625.000.000 Türk Lirası (yaklaşık 875 Sterlin);
- (c) İngiltere'deki avukatlar tarafından yapılan tercüme masrafları karşılığı 375 Sterlin;
- (d) İngiltere'deki avukatlar tarafından yapılan idari masraflar karşılığı 160 Sterlin; ve

(e) Türkiye'deki avukatlar tarafından yapılan idari masraflar karşılığı 87.000.000 Türk Lirası (yaklaşık 46 Sterlin).

112. Hükümet, sadece gerçekten yapılmış olan masrafların ödenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, Hükümet, yapıldığı iddia edilen masraflara ilişkin olarak başvuran tarafından yazılı delil sunulmamış olduğunu değerlendirmiştir.

113. Mevcut bilgilere dayanarak kendi kararını veren AİHM - tabi olabilecek her türlü katma değer vergisi hariç - net tazminat, başvuran tarafından talep ve tespit edildiği şekliyle, İngiltere'de başvuranın temsilcisinin banka hesabına Sterlin olarak yatırılmak üzere, başvurana mahkeme masrafları olarak 8.000 Euro ödenmesine karar verir.

D. Gecikme faizi

114. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE AİHM,

1. Oybirliğiyle, sorumlu Devlet'in, AİHS'nin 38. maddesi uyarınca olayları saptamak görevinde AİHM'ye gerekli tüm kolaylıkları sağlamak yükümlülüğünü yerine getirmediğine;

2. Oybirliğiyle, AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine;

3. Oybirliğiyle, başvuranın maruz kaldığı muamele dolayısıyla AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;

4. Oybirliğiyle, başvuranın AİHS'nin 5. maddesi uyarınca olan şikayetini ayrı olarak incelemenin gerekli olmadığına;

5. Oybirliğiyle, AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;

6. Bir oya karşı altı oyla, başvuranın, AİHS'nin 14. maddesi uyarınca olan şikayetini ayrı olarak incelemenin gerekli olmadığına;

7. Oybirliğiyle,

a) Sorumlu Devlet'in, başvurana, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, 5.000 Euro (beş bin Euro) maddi tazminat ve bu miktara tabi olabilecek her türlü vergiyi, ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürmek ve başvuranın banka hesabına yatırmak üzere ödemesine;

b) Sorumlu Devlet'in, başvurana, aynı üç aylık süre içinde, 15.000 Euro (on beş bin Euro) manevi tazminat ve bu miktara tabi olabilecek her türlü vergiyi, ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürmek ve başvuranın banka hesabına yatırmak üzere ödemesine;

c) Sorumlu Devlet'in, başvurana, aynı üç aylık süre içinde, tabi olabilecek her türlü katma değer vergisi ile birlikte, mahkeme masrafları olarak 8.000 Euro'yu (sekiz bin

Euro) ödeme günündeki kur üzerinden Sterlin'e dönüştürmek ve başvuran tarafından belirlenen İngiltere'deki temsilcilerinin banka hesabına yatırmak üzere ödemesine;

d) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

8. Oybirliğiyle, başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 20 Eylül 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Sekreter

J.-P. COSTA
Başkan

AIHS'nin 45 § 2 maddesi ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74 § 2 maddesine uygun olarak, aşağıda yer alan Mularoni'nin kısmi muhalefet şerhi bu karara eklenmiştir.

J.-P.C.
S.D.

YARGIÇ MULARONI'NİN KISMİ MUHALEFET ŞERHİ

Çoğunluğun aksine, ben, AIHM'nin, başvuranın AIHS'nin 14. maddesi uyarınca olan şikayetini ayrı olarak incelemesinin gerekli olduğuna inanıyorum.

Kürt kökenli Türk vatandaşları tarafından yapılan onlarca benzer başvuruyu inceledikten ve çok sık olarak AIHS'nin 2 ve 3. maddelerinin ihlal edildiğine karar verdikten sonra, böyle bir şikayeti, *Nachova ve Diğerleri – Bulgaristan* davalarındaki (no. 43577/98 ve no. 43579/98) 6 Temmuz 2005 tarihli Büyük Daire kararından bile önce incelememiş olmaktan dolayı rahatsızlık duydum. Böyle bir karardan sonra daha da fazla rahatsızlık duyuyorum. AIHM'nin, *Nachova ve Diğerleri* davasında böyle bir şikayeti incelemeye karar verip şimdiki dava gibi davalarda incelemenin gereksiz olduğunu değerlendirmeye devam etmesini gerçekten anlayamıyorum.

14. madde uyarınca olan şikayetin incelenmesi, tabii ki, sonunda AIHM'nin 14. maddenin ihlal edildiğine karar vereceği anlamına gelmez. Çoğunluğun yaklaşımına katılamıyorum, bu yaklaşım benim için, sorumlu Devlet Türkiye olduğunda bu tip davalarda ayırım yasağını önemli bir mesele olarak değerlendirmemekle eş değerdedir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğ

Maliye Bakanlığından:

EMLAK VERGİSİ KANUNU GENEL TEBLİĞİ
(SERİ NO: 49)

1. Kapsam

5538 sayılı Kanununun 17 nci maddesi ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa eklenen geçici 22 nci madde ile takdir komisyonlarınca 2005 yılında yapılan arsa ve arazilere ait asgari ölçüde metrekare birim değer tespitlerine ilişkin takdir kararlarının anılan komisyonlarınca bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde incelenerek takdir işleminin yapıldığı tarihteki asgari ölçüde metrekare birim değerlerinden düzeltmeye gerek görülenlerin yeniden takdir edilmek suretiyle karara bağlanması ve bu suretle oluşacak emlak vergi değerleri üzerinden tarhiyat yapılarak gerekli düzeltme işlemlerinin yapılması hükme bağlanmıştır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da, söz konusu maddeye göre yeniden takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare değerlerine göre hesaplanan emlak vergisinin ödenmesi ve mahsubuna ilişkin hükümler yer almakta olup, bu hususlara ilişkin açıklamalar bu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

2. Arsa ve Arazi Metrekare Birim Değerlerinin Yeniden Tespiti

5538 sayılı Kanunla 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa eklenen geçici 22 nci maddeye göre, 2006-2009 yıllarında uygulanmak üzere 2005 yılında yapılan arsa ve arazilere ait asgari ölçüde metrekare birim değer tespitlerine ilişkin takdir kararlarının, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 72 nci maddesinde belirtildiği şekilde kurulacak takdir komisyonlarınca bu maddenin yürürlüğe girdiği 12/7/2006 tarihinden itibaren otuz gün içinde incelenerek, arsa ve arazilerin takdir işleminin yapıldığı tarihteki asgari ölçüde birim değerlerinde düzeltmeye gerek görülenlerin 2005 yılındaki asgari ölçüde birim değerlerinin yeniden takdir edilmek suretiyle karara bağlanması gerekmektedir.

Vergi mahkemesinde ve Danıştayda açılan davalar hakkında, Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) ve (c) fıkrası hükümlerine göre işlem yapılması gerekmektedir.

3. 2006 Yılına İlişkin Emlak Vergi Değerinin Hesabı ve İkinci Taksitin Ödenmesi

5538 sayılı Kanunla Emlak Vergisi Kanununa eklenen geçici 22 nci maddeye göre, 2006 yılına ait emlak vergisinin ikinci taksiti aşağıda açıklandığı şekilde hesaplanacak ve ödenecektir.

3.1. Vergi değerinin hesabı

3.1.1. Arsa ve arazilerde vergi değerinin hesabı

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, arsa ve arazilerin 2006 yılına ait vergi değeri; takdir komisyonlarınca yeniden takdir edilmek suretiyle kesinleşen arsa ve arazinin metrekare birim değeri ile mükellefler tarafından belediyelere en son verilmiş bulunan emlak vergisi beyannamesinde/bildiriminde yer alan arsa veya arazinin yüzölçümünün (hisseli ise hisseye isabet eden kısmının) çarpılması suretiyle tespit edilecektir.

Örnek 1 -

- Takdir komisyonunca 2006 yılı için takdir edilen arsa m² birim değeri 10 YTL
- Arsanın yüzölçümü (Mükellef hissesi) 600 m²
- Arsanın vergi değeri 6.000 YTL

3.1.2. Binalarda vergi değerinin hesabı

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, binaların 2006 yılına ait vergi değeri; takdir komisyonlarınca yeniden takdir edilmek suretiyle kesinleşen arsa veya arazi metrekare birim değerleri ve 2006 yılına ait bina metrekare normal inşaat maliyet bedelleri esas alınmak suretiyle tespit olunacaktır. Binaya ilişkin vergi değerinin hesabında Emlak Vergisi Kanununun 31 inci maddesi uyarınca hazırlanmış bulunan Tüzük hükümlerinden de yararlanılacaktır.

Bu hükümler çerçevesinde, bina vergi değerinin hesaplanmasında aşağıdaki yol izlenecektir.

- Binanın dıştan dışa yüzölçümü ile bina metrekare normal inşaat maliyet bedellerini gösteren cetvelde yer alan ortalama rakam çarpılacaktır.

- Bu çarpım sonucu ortaya çıkacak rakama, varsa asansör, kalorifer veya klima tesisatı farkı ilave edilecektir. Bu ilave söz konusu rakamın asansör için %6'sı, kalorifer veya klima için de %8'i oranında olacaktır.

- Bu suretle bulunan toplam değerden Tüzüğü'nün 23 üncü maddesinde belirtilen yıpranma payı düşülecektir.

- Yıpranma payı düşüldükten sonra kalan değere arsa veya arsa payının asgari ölçülere göre tespit edilen değeri ilave edilecektir.

Örnek 2 - Mükellef (A)'ya ait mesken olarak kullanılan apartman dairesi 1990 yılında betonarme karkas türünde lüks inşaat olarak inşa edilmiştir. Apartman arsasının alanı 900 m², arsa payı oranı 1/25, hisseye düşen arsa ise 36 m²'dir. Daire kaloriferli olup, dıştan dışa yüzölçümü 160 m²'dir.

Binanın bulunduğu caddede 2006 yılı için arsanın metrekare birim değeri 250 YTL olarak takdir edilmiştir. 2006 yılına ait betonarme karkas lüks sınıf inşaatın ortalama bina metrekare normal inşaat maliyet bedeli ise 493,78 YTL dir.

Bu bilgilere göre, binanın vergi değeri aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

- İnşaatın türü, sınıfı ve kullanım şekline göre

bina metrekare normal inşaat maliyet bedeli 493,78 YTL

- Binanın dıştan dışa yüzölçümü 160 m²

- Binanın inşaat maliyet bedeli (493,78x160=) 79.004,80 YTL

- Kalorifer farkı (79.004,80 x %8=) 6.320,38 YTL

- Binanın kalorifer dahil inşaat maliyet bedeli (79.004,80+6.320,38 =) 85.325,18 YTL

- Aşınma payı indirimi (85.325,18 x %20=) 17.065,04 YTL

- Bina inşaat maliyet bedeli (85.325,18 – 17.065,04 =)68.260,14 YTL

- Asgari ölçülere göre bulunan arsa değeri (250 x 36 =)9.000,00 YTL

- Binanın vergi değeri (68.260,14 + 9.000=) 77.260,14 YTL

Bina vergisi, ilgili belediye tarafından bu suretle hesaplanan 77.260,14 YTL vergi değeri üzerinden hesaplanacaktır.

3.2. Emlak vergisinin hesabı ve ikinci taksitin ödenmesi

3.2.1. Yeniden takdir yapılmayan yerlerde

5538 sayılı Kanununun 7 nci maddesiyle, 2005 yılında alınan arsa ve arazilere ait asgari ölçüde metrekare birim değer tespitine ilişkin takdir kararlarının ilgili komisyonlar tarafından değerlendirileceği ve otuz gün içinde düzeltmeye gerek görülenler için yeni takdir kararları alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, 2005 yılında alınmış olan takdir kararlarından düzeltmeye gerek görülmeyenlerle ilgili herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Yeniden takdir yapılmayan yerlerde bulunan bina, arsa ve araziler için 2006 yılı başında tarh ve tahakkuk ettirilen emlak vergileriyle ilgili olarak ilave herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmayıp, söz konusu vergiye ilişkin ikinci taksit 2006 yılının Kasım ayı içerisinde ilgili belediyelere ödenecektir.

3.2.2. Yeniden takdir yapılan yerlerde

5538 sayılı Kanununun 7 nci maddesi gereğince yeniden takdir yapılan yerlerde, 2006 yılına ait emlak vergisi, bina, arsa veya arazinin yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde tespit olunan vergi değeri üzerinden, vergi oranları dikkate alınarak 2006 yılı Kasım ayı içinde hesaplanacaktır.

3.2.2.1. Hesaplanan emlak vergisinin 2006 yılına ait birinciden fazla olması durumu:

Önceki bölümlerde yer alan açıklamalar dikkate alınarak hesaplanan emlak vergisinden takdir komisyonlarınca 2005 yılında yapılan asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değer takdiri sonucu belirlenen değerler esas alınarak tahakkuk ettirilen birinci taksit tutarı mahsup edilerek, kalan kısım 2006 yılının Kasım ayı içinde tarh ve tahakkuk ettirilecek ve

mükelleflerden 2006 yılının ikinci taksiti olarak tahsil edilecektir. 2006 yılına ait birinci taksitinin mahsubunda, ödenme şartı aranmayacaktır.

3.2.2.2. Hesaplanan emlak vergisinin 2006 yılına ait birinci taksitten az olması durumu:

Takdir komisyonlarınca düzeltmeye gerek görülerek yeniden takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerleri esas alınarak 2006 yılı için hesaplanan emlak vergisi, birinci taksit olarak tahakkuk ettirilen vergiden az ise aradaki fark, verginin ödenmiş olması halinde, mükellefin ilgili belediyeye olan 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamındaki diğer borçlarına mahsup edilecek; borcun bulunmaması halinde ise mükellefe red ve iade olunacaktır. Mükellefin 2006/1 emlak vergisi taksitini ödememiş olması durumunda söz konusu fark tahakkuktan terkin edilecektir.

Örnek 3 - Mükellef (B)'nin Çorum Belediyesi sınırları içinde sahibi bulunduğu arsa için, 2005 yılında yapılan takdir sonucu belirlenen vergi değeri 20.000 YTL dir. Buna göre, ilgili belediye tarafından 2006 yılı emlak vergisi değeri üzerinden ($20.000 \times \% 03 =$) 60 YTL emlak vergisi tarh ve tahakkuk ettirilmiştir. Mükellef (B) de bu tutarın 30 YTL lık kısmını 2006 yılı emlak vergisinin birinci taksiti olarak süresinde ödemiştir.

Ancak, ilgili takdir komisyonu söz konusu yer için belirlenen asgari metrekaresi birim değerinin düzeltilmesine gerek görmüş ve yapılan düzeltme sonucunda aynı arsanın vergi değeri 7.000 YTL na inmiştir. Takdir edilen yeni değerlere göre söz konusu arsanın 2006 yılı arsa vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

- Arsanın vergi değeri 7.000 YTL
- 2006 yılı arsa vergisi ($7.000 \times \% 03 =$) 21 YTL

Yeniden takdir edilen değer sonucunda, 2006 yılı için mükellef adına tahakkuk ettirilen arsa vergisi 21 YTL olmaktadır. Mükellef 2005 yılında yapılan arsa takdirleri sonucunda belirlenen değerlere göre 2006 yılının birinci taksiti olarak tahakkuk ettirilen 30 YTL nı ödemiştir. Bu durumda, ($30 - 21 =$) 9 YTL mükellefin ilgili belediyeye olan 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamındaki diğer borçlarına mahsup edilecektir. Bu tutarın mükellefin başka belediyeye olan borçlarına ya da Emlak Vergisi Kanunu ile Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında yer almayan borçlarına mahsubu mümkün değildir.

Borcun bulunmaması halinde ise söz konusu tutar mükellefe red ve iade olunacaktır.

Örnek 4 - Mükellef (C)'nin Sivas Belediye sınırları içinde sahibi bulunduğu işyeri için, ilgili belediye tarafından 2006 yılı birinci taksit tutarı olarak 75 YTL bina vergisi tahakkuk ettirilmiştir. Mükellef bu tutarı ödememiştir. Takdir komisyonlarınca düzeltmeye gerek görülerek yeniden takdir edilen asgari ölçüde arsa metrekaresi birim değeri esas alınmak suretiyle söz konusu işyerine ilişkin 2006 yılı için hesaplanan emlak vergi değeri ise 30.000 YTL dir. Bu durumda binanın 2006 yılı bina vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

- Binanın vergi değeri 30.000 YTL
- 2006 yılı bina vergisi ($30.000 \times \% 02 =$) 60 YTL

2006 yılı için tahakkuk ettirilen bina vergisi 60 YTL dir. Mükellef 2005 yılında yapılan arsa takdirleri sonucunda belirlenen değerlere göre 2006 yılının birinci taksiti olarak tahakkuk ettirilen 30 YTL nı ödememiştir. Bu durumda, ($75 - 60 =$) 15 YTL tahakkuktan terkin edilecektir.

Örnek 5 - Mükellef (D)'nin Ankara Büyükşehir Belediye sınırları içinde sahibi bulunduğu konut için, ilgili belediye tarafından 2006 yılı için 130 YTL bina vergisi tahakkuk ettirilmiş olup bu tutarın 65 YTL lık kısmı bina vergisinin birinci taksidi olarak mükellef tarafından ödenmiştir.

Takdir komisyonlarınca düzeltmeye gerek görülerek yeniden takdir edilen asgari ölçüde arsa metrekaresi birim değeri esas alınmak suretiyle söz konusu konuta ilişkin 2006 yılı için hesaplanan emlak vergi değeri ise 75.000 YTL dir. Bu durumda binanın 2006 yılı vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

- Binanın vergi değeri 75.000 YTL

- 2006 yılı bina vergisi (75.000 x %02=) 150 YTL

- 2006 yılı bina vergisinin ikinci taksiti olarak tahakkuk ettirilen tutar (150 – 65=) 85 YTL

Mükellef (D), belediye tarafından tahakkuk ettirilen 85 YTL nı ikinci taksit olarak 2006 yılının Kasım ayı içinde ödeyecektir.

Tebliğ olunur.

1 12/7/2006 tarih ve 26226 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

2 11/8/1970 tarih ve 13576 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

3 10/1/1961 tarih ve 10703 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

4 15/3/1972 tarih ve 14129 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

5 29/5/1981 tarih ve 17354 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

[R.G. 8 Kasım 2006 – 26340]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

Kıvık Asliye Hukuk Mahkemesine ait 1999/72 Esas sayılı dosyasının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 10 Kasım 2006 – 26342]

— • —

DUYURU

8.11.2006 Tarih Ve 26340 Sayılı Resmî Gazate’de yayımlanan 31.10.2006 tarih ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu yer darlığı nedeniyle Bülten’e alınamamıştır.

2006 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE DUYURU

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2006 yılı abone bedeli olan 160 YTL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2006 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.